

NEWROZ

Aylık Siyasal - Kültürel Dergi
Sayı 9, Eylül 1992 Fiyatı: 8000 TL

Şırnak Yok Artık...

NEWROZ

AYLIK SIYASAL-KÜLTÜREL DERGI

Newroz Yayıncılık
Sahibi

Hüseyin ALATAŞ
Genel Yayın Yönetmeni
Remzi BİLGET
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Mustafa ARSLAN

Yönetim Yeri

Kemalpaşa Mah. Defteremini Sk.
No: 2/4 Akkoyun Apt. Kat: 4 D:10
Aksaray /İSTANBUL
Tel: 511 96 56

Adıyaman İrtibat Bürosu
Ali GÖKKAYA
Ulucami Mah. Gölbaşı Cad.
Korunanlar Pasajı No: P/25
ADIYAMAN

Dişarbakır İrtibat Bürosu
Mehmet KEŞLİ, Nusrettin MAÇİN
İnönü Cad. Kahraman İşhanı
Kat: 2/15 DİYARBAKİR
Tel: 47374

Gaziantep İrtibat Bürosu
Sait Yıldırım
Karagöz Cad. Gören İşhanı
Kat: 3 No: 5 G.ANTEP
Tel: 20 28 40

Malatya İrtibat Bürosu
Hasan BURAN
Hamidiye Mah. Nasuhi Cad.
İnan İşhanı Kat: 2 No: 69
MALATYA

İsviçre Temsilciliği
Hüseyin İÇLİ
Holzhausen 36/A
6343 Rotkreuz - SCHWELZ

Almanya Temsilciliği
Mehmet DURMUŞ
Inrather Str-321
Zim-23 4150 Krefeld-ALMANYA
Tel: 2150-31 24 48

Dizgi: Asmin
Baskı: Uygun Basım LTD. ŞTİ.

Banka Hesap No:
Hüseyin ALATAŞ
Türkiye İş Bankası Aksaray Şubesi
Yurtiçi: 1002-300-975165
Yurtdışı Döviz Hesabı: 30100-91599

Abone Koşulları ve Birim Fiatları:
Yurtiçi: Aylık Birim Fiat: 8.000 TL
6 Aylık Abone: 40.000 TL
Yıllık Abone Bedeli: 80.000 TL
Yurtdışı:

Almanya: 5 DM

Fransa: 15 FF

İsviçre: 5 SF

Yıllık Abone Bedeli:

Almanya: 60 DM

Fransa: 180 FF

İsviçre: 60 SF

İÇİNDEKİLER

Sunu.....	1
Şırnak'ta Vahşet.....	2
Ayın İçinden.....	6
Devletin Cinayet Örgütleri.....	8
12 Eylül Sürüyor.....	21
Antalya'da Tecavüzlü İşkence.....	26
Bölgemiz ve Doğru Politika.....	29
Bir Yıllık Süreç ve Newroz.....	32
Kürdistan Gençliği	34
Sosyalizmin Temelleri Bakımından	
Nüfusun Dağılımı.....	38
Yedi Çapulcular ve Münih Zirvesi	41
KKP Zorunlu Bir İhtiyaçtır.....	48
Beza Pisikê Heta Kadîne Ye.....	50
Yılmaz Güney.....	52
Ziman Nişana Netevî Ye.....	54
Cigerxwîn.....	57
Dersên Zmêne Kurdî.....	59
Okurlardan.....	63

SUNU

9.kez siz sayın okurlarımıza MERHABA demenin mutluluğunu yaşıyoruz. Bu mutluluğun "herşeye" rağmen olduğunu tüm okurlarımız biliyor.

Dergimiz elinize ulaştığında 1 Eylül Dünya Barış Günü, tüm dünyada kutlanacak. 1 Eylül Dünya Barış Günü, insanlık aleminin II.Dünya Savaşının acılarından süzdüğü bir güzelliştir, özlemdir, önemli bir gündür. Dileğimiz, özlem olarak kalması. Emperyalist-kapitalistlerin dünyanın dört bir yanında yarattıkları yapay bölgesel savaşların ortadan kalkması, silahların susması ve halkların kardeşliği ortamının tüm dünyada egemen olması dilek ve isteğiyle Dünya Barış Günü'nüzü kutluyoruz.

Savaşın sürdürüldüğü alanlardan birisi de ülkemiz. Kirliliğin sınırları her geçen gün daha da genişliyor. Halkımız öz yurdunda diken üstünde yaşıyor. Göçlerin, sürgünlerin ve kurulların pençesi kutsal topraklarımızı kanatmayı sürdürüyor. Koçgiri'den Amed Surlarına, Çarçıra Meydanı'ndan Şırnak sokaklarına kadar kan dökülenler, halkımıza karşı izledikleri politikalarında ısrarlılar. Dün Halepçe'ydi, bugün Şırnak....

Şırnak'ta insan dışılığın boyutları öylesine büyüktü ki, Çukurca gölgede kaldı. Oysa, Şırnak senaryosu Çukurca'da da yazılıp oynandı. Şimdi Çukurca'yı da yarı harabe hale getirdiler. Yeni Şırnaklar, yeni Çukurcalar ihtimal dışı değil.

Şırnak'ı insansız bırakanların amacı belli. Bir taşla dört kuş vurmak istiyor TC'nin asıl iktidar sahipleri: 1- Halkımıza gözdağı vermek ve gelişen ulusal mücadelenin hızını kesmek. 2- Güney Kürdistan'da adım adım bağımsızlığa gidişin önünü kesmek 3- Göstermelik demokratikleşme girişimlerini bile, dizginsiz iktidarları için tehlikeli gör-düklerinden, "vatanın bütünlüğü tehlikede" demogojisiyle 12 Eylül'ün anti-demokratik tüm yasa ve kurumlarının ortadan kalkışını engellemek. 4- ABD dolarları ve TC'nin örtülü ödeneklerinden beslenerek sürdürülen karanlık bir ortamı hep yaşatmak....

Şırnak'ta, Çukurca'da olup bitenler çok açıkken, insansız şehirler ortaya çıkararak açıkça biliniyor, hükümet ve MGK Diyarbakır'da ve silahların gölgesinde toplantı yapabiliyor. Bunun adına da "Kararlılık gösterisi dediler. Kime karşı kararlılık gösterisi? Bu çok açık : Halkımıza karşı...

Barut kokan sonuç bildirisindeki mantığın Türk halkını zehirlememesini umuyor. Çünkü bu mantık, halkımızın olduğu gibi, Türk halkının da çıkarlarına aykırıdır.

MGK ve Hükümetin ardından Meclis toplandı. "Vatan, Millet, Sakarya" sığılığının ardından Meclis'de de bir "kararlılık" bildirisi yayınlandı. Hükümet ortaklarından ana muhalefetine, tüm partilerin milletvekilleri parmak kaldırıp irade beyan ettiler; "kararlıyız, vatani bölülmeyiz" diye. Egemenlik, Şırnak'ı yıkanlarındır demektir bu.

Kararlılık gösterisi yapanların destek verdiği güçler, kirliliğin sınırlarını genişletmeyi sürdürüyor. Ülkemizin güneyi yeniden uçak bombardımanlarının hedefi oldu. Demirel, "Irak'ın kuzeyinde bağımsız Kürt devletine izin vermeyiz" buyuruyorlar. Türk savaş uçakları da aynı amaçla halkımızın üzerine ateş kusuyor. Bu vahşet, korkunun dağları sardığını gösteriyor.

Sansür ve sürgün kararlamaları dönemi yeniden başlamak üzere. TC'nin tarihsel geleneği YASAK ve ZOR. Yasak ve zor politikalarının sınırlarının genişletileceği açıkça seslendirilmeye başlandı. HEP'i kapatacağız. Özgür Gündem'i ve Kürt halkının sesi olan yayınları susturacağız ztehditleri nereye kadar varır, bunu önümüzdeki günlerde göreceğiz.

Oysa, özgürlük mücadelesinin, güzele, iyiye ulaşma kavgasının karşısında sonuna kadar direnebilene, tarih tanıklık etmemiştir.

Sözde "Bosna-Hersek ve Karabağ"ın özgürlüğüne destek çılgınlıkları koparan TC, "Kendi işkence hanelerinin daha da fütursuzca çalışması için her türlü önlemi almaya çalışırken ve ordusunu, polisini, özel timini halkımızın üzerine salarken gülünçlüğüne girdabında yüzüyor.

Evet, önümüzdeki günler ya da her yeni gün bir zulüm abidesi olacağı benziyor. Bunun önüne geçebilmek ise Kürt ve Türk halkının kendilerine " terör ve yasakları" reva görenlere karşı mücadeleyi yoğunlaştırmaları ile mümkündür.

Halkımızın uğradığı zulme karşı, protesto ve dayanışma eylemleri sürerken, Sultanahmet'te Kadınlar tarafından düzenlenen Şırnak'taki vahşeti protesto eyleminde, dergimiz okuru ve muhabirlerinden Evrim Alataş ve Mukaddes Alataş'ın da içinde bulunduğu 22 kişi gözaltına alındı.

Yeni sayımızda buluşmak dileğiyle...

ŞIRNAK'TA VAHŞET!

TC devleti, Güney Afrika devletinin bile artık UTANÇ saydığı yöntemlerle halkımıza karşı savaş açmıştır. Kuralı, kaidesi, yöntemi belli olmayan, kirli, pis ve her türlü çirkin nitelermeye hak kazanmış bir savaş...

Dünyada herkes, siyonist İsrail devletinin Filistinlilere uyguladığı baskı yöntemlerini çağ-dışı, insanlık-dışı bulur. Ve düşünün ki, bir İsrail askeri Filistinlilere plastik mermiler sıkabiliyor ancak Kameraya alınabilen bir kol kırma eylemiyle İsrail kendini utanç içinde buldu. Peki ya iktidarı! Taşla kol kırma Kürdistan'da basit bir şeydir. İnsanlara bok yedirme, gündüz gözülle cadde ortasında ensesinden adam kurşunlama, ırza geçme, kafasını dipçikle ezme, insanların barsaklarını deşme sıradan vakalar haline gelmiş bulunuyor. Bütün bunlar bile iktidarın kin ve hırsını azaltmaya yetmiyor.

Şirnak, dünyanın gözü önünde cereyan eden İbret-i alem bir provakasyona tanık oldu. Devlet güçleri 18 Ağustos 1992 gecesi, durduk yerde tankıyla, topuyla, havanıyla, makinalı tüfeğiyle, uçağıyla Şirnak üzerine cehennemini bir ateş açtı. Güya 1500 kişilik ağır silahlarla donanmış "teröristler" tugay binasına, vilayet konağına ve diğer kamu binalarına karşı saldırıya geçmiş!

Dört gün boyunca sokağa çıkma yasağı ilan ediliyor. Şehir "kuş uçmaz" şekilde abluka altına alınıyor. Elektrik trafosu bombalanıyor. Telefon tesisatı tahrip edilerek şehre giriş-çıkışlar yasaklanıp, halk dört günlük ölüm ateşi altında bırakılıyor. Şirnak'ın yıkımı ve yakılması eylemi sürdürülürken, uçaklarda da başta Dehlebi, Heştan, Sorova olmak üzere civar köyleri bombardımana koyuluyor. Devlet tam anlamıyla Kürt halkından, Şirnak'ı harabeye çevirerek öç alıyor. Dört günlük yoğun imha hareketinin panoraması: Kadın, çocuk ve yaşlılar da içinde onlarca ölü, telef olan binlerce hayvan, yakılıp yıkılan, yağmalanan ev ve iş yerleri...

Olağanüstü Hal Bölgesi (Kürdistan diye anlaşılmalı) Asayiş Komutanı Korgeneral Necati Özgen "Biz Şirnak'ta bir savaş kazandık" diye nara atıyor! Savaşın askeri tarafı nerede? Yok! Saldırıya uğradığı iddia edilen tugay, vilayet ve diğer kamu binalarında tek bir kurşun izi yok! Saldırıda kullanılmış ağır silahlarda! "1500 terörist" ve "ağır silahları"ndan bir

tanesi bile yok ortada! Ama devlet, muzaffer ordusuyla orta yerde duruyor! Yakalanan, daha doğrusu evlerinden alınan 25 Silopili, 9 Siirtli, 17 Diyarbakırlı, 24 Cizreli sadece Şirnak doğumlu olmadıkları için Terörist ilan edilip durum kurtarılmaya çalışılmaktadır.

Devlet yetkililerinin tüm iddiaları o denli basit ki, daha doğrusu devlet o denli basitleşti ki, her devirde, devlet borazanlığı yapmış ve yapmakta olan gazeteler bile, "devletin çelişkisi"nden sözetmek zorunda kaldılar. Devlet yetkililerinin yaptıkları her açıklamanın yalan olduğu hemen ortaya çıkıyor. Yalanı açığa çıkan devlet, yasağa yöneliyor. Yasaklar ise devleti içinden çıkılmaz suçların sorumlusu haline getiriyor. Olayın gizlenebilir bir yanı yoktur!

Devlet, tam bir fiyaskoyla (gizlilik anlamında) sonuçlanan bir PROVAKASYON ile Şirnak'ı harabeye çevirdi. Ve anlaşılıyor ki, aslında bu provakasyonun hazırlıkları gerilere doğru gidiyor. Temmuz ayında, Olağanüstü Hal Bölge Valisi (TC genel valisi) Ünal Erkan, Şirnak gezisinde, gazetecilerin de tanıklık edecekleri bir sesle, askeri yetkililere "Şirnak'a baskın yapılmasını bekliyoruz" diyerek provakasyon ve saldırı niyetlerini bir ay önceden açığa vuruyor. Bunun ardından Diyarbakır'daki Olağanüstü Hal Bölgesi Asayiş Komutanlığının bölgeye asker ve askeri araç gereç ve cephane sevkiyatı yoğunlaştırılıyor. 18 Ağustos gecesi de hazırlığı yapılan provakasyon pratiğe geçiriliyor. Asker ve savaş malzemelerinin bölgeye taşınması ve bölgenin ağır bir askeri operasyondan geçirilmesi eylemi halen de bitirilmiş de-

ğil. Şırnak il merkezi ve civar köyleri basına kapalı. Gazeteciler "Mevcutlu olarak" askeri çember altında şehre götürülüp getiriliyor. Ancak izin verilen yerlerin resmini çekebiliyorlar, sivil halk ile temas kurmaları ise tümüyle yasak. Bombardımandan geçirilen köylerden ise hiç bir haber alınabilmiş değil.

İşte TC devleti böyle bir savaş kazanmış! Askeri tarafı olmayan bir "savaş!" Bir tarafı her türlü askeri donanımına sahip bir düzenli ordu, düzenli faşist çeteler ve devletin karanlık odağı ve provakasyonun tertipcisi Özel Harp Dairesi mensupları; diğer tarafta evlerine kapatılan ışsız, aç, susuz kadınlar, çocuklar, yaşlılar, silahsız sivil insanlar! Ve anlı şanlı Türk ordusu bu insanlara karşı "savaşı kazanıyor!" Muzaffer Türk ordusu TC'nin şanına layık bir zafer elde ediyor. Mohaç'ta zafer kazanan atalarının ruhlarını yad ediyorlar! Savaşın bir kuralı olmalı! Ama devlet kural tanımıyor.

TC'nin kurucusu M.Kemal'in bile, kendisine karşı hayali bir suikast düzenleterek en güçlü muhalifine siyasal yaşamdan el çektiği hatırlanırsa, bu devletin aktüel provakasyonuna gerçek süsü verebilmek için kendi asker ve polisinden birkaçını feda edebileceğini, Şırnak'ta çatışmada öldüğü iddia edilen "üç güvenlik görevlisi'nin "şehit" oluşunda da görmek lazımdır.

"Şırnak Savaşı", devletin ayyuka çıkmış bir provakasyonudur. Ölen bir PKK gerillası yoktur. Devlet güçleri "siz de Kürtsünüz" diyerek paralı korucularının (TC bayrağı asılmayan) evlerini bile, yerle bir etmiştir. Birtane ağır silah ele geçmemiş, ele geçtiği söylenen silahlar ise, herkeste bulunan silahların toplanması ya da TC depolarından çıkarılıp "ele geçti" diye teşhir ettiği silahlardır.

Öte yandan, Şırnak çıplak bir alanda kurulduğu için 1500 kişinin değil, 20 kişinin girişinde bile görülebileceği ve engelleneceği bir coğrafik yapıya sahip. Ve, işin ilginç yanı ise "saldıran 1500 kişi" nin kuşatıldığı söylendiği halde Şırnak'tan nasıl çıkabildiğidir!

Olay, devlet içindeki iktidar çatışmasının, ve bu iktidar çatışmasının Kürt Sorununa yaklaşımındaki çelişkilerin sonucu olarak düzenlenmiştir. Ardında Özel Harp Dairesi vardır.

Provakasyondan amaçlananın birisi yukardaki

nedense, diğerleri de şudur. Şırnak ve çevre köylerin boşaltılması, kendi vatanında muhacir insanların oluşması ve böylece tüm halkımızın yüreklerine korku tohumu ekilmesidir.

Evet, Şırnak'ı, korucu aileler dışındakiler terketmiştir. Bir bölümünün Güney Kürdistan'a geçtiği, diğerlerinin ise önlerrinin kesilip, arazide bekletildiği gelen haberler arasında. Korucuların da hedef alındığı Kürt katliamı yaşandı. Devlet katliamla yetinmiyor, binlerce asker ve silah sevkiyatı sürüyor. Bir ileri boyut olarak Güney Kürdistan'a saldırı planlıyor. Bununla, başta Şırnak olmak üzere halkımıza "Türk devletinin kadir-i mutlaklığını, yenilmezliğini, gücünü" göstermek, öte yandan yeni köy boşaltmalara, askeri operasyonlara girişip Güney Kürdistan'a daha ağır saldırılar yöneltmek için zemin oluşturmaktır!

Ama boşuna! Zaman zaman geri adımlar atılmış olsa bile, tarih, tekerrürden ibaret değil, ilerlemeden ibarettir. Kervan bir defa yola koyuldu. "Şırnak Savaşı" türünden caniyane provakasyonlar, ulusal uyanış, diriliş ve dinamizmi yok edemeyecektir. Devletin başının, provakasyonun haberlisi ve ortağı olarak tam da saldırı sürdürülürken yaptığı "federasyon ve Kürtçe eğitim münakaşa edilmeli" yollu açıklamasını da kimse kaale alıp, münakaşa etmeyecektir. Mesele artık o mecradan çıkmış bulunuyor. Bunca basitleşen bir devletle federasyon "münakaşa etmek" ancak basitliğin işareti olabilir. Oysa, halkımız her türlü zulüm ve talan altında bile etrafa zenginlik saçabilen ve bağımsızlık ruhuyla ayakta duran uygar bir toplumdur.

Yüzünde utanç perdesi kalmamış cellat, provakatör iktidar, er geç hak ettiği cevabı alacak; halkımız, muzaffer bir ulus olarak dünya uygar uluslar topluluğu arasındaki onurlu yerini alacaktır! Nice Şırnak'lar yaşansa da bu böyle bilile!....

ŞIRNAK ŞIRNAK ŞIRNAK ŞIRNAK

Tek Kişilik Beygirzan Mezrasına Baskın

Daha önce boşaltılan mezrada tekbaşına yaşayan 98 yaşındaki Çanakkale gazisi H. Ahmet Erk'in ağzından: "Bana PKK'lıların nerede olduğunu sordular. Ben de burada olmadıklarımı belirttim. Bunun üzerine bana "Biraz sonra sana göstereceğiz" dediler. Beni yumrukladılar. Dengemi kaybedip yere düştüm. Evin önündeki saman yığınlarını ateşe verdiler. Sonra da evin içindeki yatakları, perdeleri tutuşturdular. Ben o sırada salondaydım. Kısa bir şaşkınlıktan sonra yanıklar içerisinde kendimi dışarı atabildim."

Yaralılar Anlatıyor:

"O gece saat 24 sıralarında çok büyük patlama sesleri duydum. Ağır silahlarla ve bombalarla saldırı başladı. Bombalar evimize isabet etti. Ben ve dört çocuğum yaralandık. 10 yaşındaki oğlum İbrahim ise öldürüldü.

Panzer Birinin Beynini Parçaladı:

"Devlet kendi karakollarını kendisi taradı. Sonra da herkese ateş açtı. Üç gün üç gece yoğun ateş altında kaldık. 24.8.92 günü bir panzer yolda adamı çiğneyip beynini parçaladı. Bir günü sakin geçirdik. Ondan sonra ambulansları dışarı çıkardılar. Yaralıların ve ölümlerin getirilmesi söylendi. Yaralılar dışarı çıkarıldığında tekrar ateş açıldı. Polisler herkese evinizi yükleyip gidin, gitmezseniz sizi öldürürüz dediler. Pazar günü göç başladı. Şırnak'ta Alihan Ağa (korucu), polis, asker ve tutuklular kaldı.

Göç Göç Göç.....

Katliamdan sonra Şırnak boşaldı. Varlıklılar büyük şehirlere, yoksullar ise Cizre ve Şırnak arasında

yolboyunca bekliyorlar. Göç eden yaklaşık 20 bin kişinin 5 bini Şırnak'a 20 km uzaklıktaki Kumçatı ve İkizler Köylülerinin arasındaki alana; 7 bini Şırnak ve Kasrık Boğazı arasındaki araziye; 5 bini Cizre'deki yakınlarının yanlarına 2 bin kişi ise Silopi ve çevre köylere göç etti.

Göçer Özer Ailesi: "Askerler bize ateş açtı. Bir katliam yaşandı. Şırnak'tan göçetmek zorunda kaldık. Çocuklarımızın her biri bir başka yere kaçtı. Kim nerededir bilmiyoruz."

Şırnaklı A. D'nin Anlatımları

"Üç gün boyunca ateş altında kaldık. Aç susuz bekledik. Evimizin karşısındaki bir ailenin evine bir tank tarafından ateş açıldı. Sonradan burada 7 kişinin yaralandığını öğrendik.

Askerler sokakta gördükleri tüm canlılara ateş açıyorlardı. Öyleki bütün sokaklar hayvan ölüleriyle doldu. Diyarbakır'da öldürülen 2000'e Doğru dergisinin muhabiri Halit Güngen'in ailesi ve amcasının evleri güvenlik güçleri tarafından özellikle tarandı. Bu olaydan sonra devlete güvenimiz kalmadı. Biz devlete ne yaptık ki bizi tarıyor? Evlerdeki aramalarda güvenlik görevlileri bütün varlıklarımıza el koydu. Renkli televizyondan videolara, fincan takımlarından ziynet eşyalarına kadar aldılar. Hatta bir evden 4 halıyı sırtlayıp kaçan bir güvenlik görevlisini dahi görmüşler.

5 Gün Gözaltında Kalan Z.D'nin Anlatımları:

"Ayın 18'indeki taramadan sonra polisler tarafından gözaltına alındım. Tugay Komutanlığı'na götürülene kadar bizi sürekli dövdüler. Gözaltında bulunduğum 5 gün içinde, günde bir defaya mahsus olmak üzere, 5 kişiye çeyrek ekmek ve güneşte ısıtılmış su veriliyordu. Gözaltında bulunduğumuz sırada askerler, yüzünüzü duvara döndürüp geriye

TİMSAH GÖZYAŞLARI

Vali Malay: Son olayla Şırnaklı'yı kaybettik

Şırnak Valisi Mustafa Malay, "Şırnaklı'yı kazanmıştık. Son olayla kaybettik. Vicdanen rahat değilim" dedi. Geçen haftaki olaylardan sonra kentte sadece korucu "Tatar Ailesi'nin kaldığını belirten Vali Malay, bakanlıklardan acilen kente heyet gönderilmesini istedi.

Şırnak tamamen boşalmış durumda. Şu anda sadece Tatar'lar var. Ken-

tin ileri gelenleriyle toplantı yaptık. Ancak can güvenliği nedeniyle kenti terk ettiler. Her bakanlık, burada inceleme yapmalıdır. Vatandaşın geri dönmesi en büyük arzumuzdur. En kısa zamanda yaraları sarnak için çalışmalara başlayacağız. 3-5 gün içinde elektrik verilecek, telefonlar çalışacak. Vatandaşın istediği 2 şey var. 1.si, kendilerine gelişigüzel ateş açılmaması, ev ve işyerlerinin zarar görmemesi, 2.si ise evlerinin onarılması. Çünkü dükkanlar yağmalanıp, tahrip edilmiş. Gözaltında bulunanların Şırnak Tuga-

yı'ndaki sorgulamaları, Ankara'dan gelenlerle birlikte 40 kişilik ekip tarafından sürüyor."

Bu arada, Şırnak'taki korucu "Tatar" Ailesi'nden 50 yaşındaki Süleyman Tatar, ilk önce akşam saatlerinde Tugaya ateş açıldığını, ardından askerlerin çevreyi ateşe boğduğunu, kendilerinin de ateşten nasiplerini aldıklarını belirtti. Tatar, "Biz arada kaldık, ne yapacağımızı şaşırдық. Şırnaklılar gibi göç edemiyoruz. Çözüm silahla aranmamalı" dedi.

(Hürriyet)

bakmayın diye tehdit ettiler. Bu arada bizleri kame-
raya almışlar. Daha sonra bizi televizyonda PKK
Militaları diye göstermişler.

**Mahmut Alınak, Selim Sadak
Ve Orhan Doğan Anlatıyor**

"Şırnak enkaz bir şehir haline getirilmiş. Halka
karşı tank topu, havan topu ve roketatarlar gibi ağır
silahlar kullanılmış. Sayısız ev ve işyeri tahrip edil-
miş. Şırnak bir yangın yerine çevrilmiştir.

Resmi makamlara göre ölü sayısı 15. Ama ölü
ve yaralı sayısının çok daha fazla olduğu şüphesiz.
Gözaltına alınanların sayısı 432'dir.

Şırnak'ta meydana gelen bu son olaylar çok cid-
di soru işaretlerini kendisiyle beraber getirmiştir.

Göçedenler biz PKK'dan değil, devletten kaçıyo-
ruz demektedirler.

İçişleri Bakanının Mahmut Alınak'a "Bu işten
elini ayağını çek başın belaya girer..." demesinin
anlamı nedir?

Şırnak olaylarının perde arkası aydınlatılmalıdır.
Aksi halde demokratikleşme yolunda tek bir adım
bile atmamak mümkün değildir.

Genelkurmay hükümetine dönen DYP-SHP Ko-
alisyonunun bu olayları açıklığa kavuşturması zo-
runludur.

24.8.1992 günü ateşe verilen köylere alınmadık.
Balveren, Geçitboyu, Yoğurtçu köylerini gezme giri-
şimlerimiz engellendi.

Bizce Şırnak'ta yapılmak istenen: büyük bir gü-
rültü çıkarmak, iç ve dış kamuoyunun dikkatini bu-
raya çekerek operasyonların ve baskınların zeminini
oluşturmaktır. Bir sıkıyönetim hesabı mı yapıyor,
bunu sonra izleyeceğiz."

ŞIRNAK YOK ARTIK!..

Evet, Şırnak gerçek anlamda yok oluyor artık!

18 Ağustos gecesinden başlayarak, evlerine kapatılan Şırnaklılar, dünyanın gözü önünde dört gün bo-
yunca ağır bombardımandan geçirildi.

Özel Harp Dairesinin önceden hazırladığı bir provakasyon planı dahilinde Şırnak ortadan kaldırılmak isten-
miştir. Olayın provakasyon olduğunun bütün kanıtları ortadadır. Provakasyon, hükümeti bile aşan boyut-
larda seyretmektedir. Hükümet, yürütme görev ve yetkilerine sahip çıkıp provaktör kuruma müdahale ede-
cek güç ve niyette görünmediği gibi ona boyun eğmiştir. Hükümet, Özel Harp Dairesinin provakasyonunu
acemice ve bazen pervasızca savunma gafletine kapılmıştır. Tam anlamıyla kişiliksiz ve iktidarsız bırakılan
Demirel hükümetinin bu gidişle üçüncü kez fötr şapkasını askerlere bırakıp kaçması kaçınılmazdır. Demirel
hükümeti bu kaçınılmaz sonunu bir tek yolla değiştirebilir: Şu anda yaptığı gibi omuzu kalabalık generalle-
re boyun eğip ordunun, Özel Harp Dairesinin mutemetliğini alenen üstlenerek...

"Olaya hakim olduk" açıklamasının ardından, Şırnak bombalanmaya, yakılıp yıkılmaya devam edildi.
25 Ağustos'tan itibaren Şırnaklılar at, eşek, katur, araba, bulabildikleri tüm araçlarla veya yürüyerek şehri
terk edip yollara döküldü. Cizre'ye, Silopi'ye ve Güney Kürdistan'a doğru göç devam ederken, "Kahraman
Türk Ordusu" boşalan evleri tek tek arayıp talan etmeye ve aradığı evleri ateşe vermeye koyulmuştur. Ge-
celeri boşalan şehrin bombardımanı da ihmal edilmemektedir. Çevredeki Biryen, Cundik, Hoştan, Norex,
Nevax, Dehleb, Şilyan köyleri 23-25 Ağustos günleri yıkılmış, bunlardan bir kısmı ise tümüyle ortadan
kaldırılıp, askeri boldozerlerle yıkıntıları bile düzeltilmiştir. İnsanlar göç yollarında açlık ve safalet çekmek-
tedir. Yardım vermek, haber almak, ulaşmak olanaklı değil. Şırnak'ta korucu, asker, özel tim ve polisten
başka kimse kalmadı. Şırnak'ta uygarlık yok edildi. Şırnak bir devlet şehri haline getirilip uygarlık yerine
de TC Devletinin demokrasisi tesis edildi.

Devlet, artık yeniden ve tam olarak askerlerin kontrolüne girmiştir. Kürdistan'da bu kesinkes böyledir.
Şırnak'ın akibetinin diğer şehirlerimizin başına getirilmesi çok muhtemeldir. Kürdistan, insansızlaştırılmak
isteniyor.

Ey demokrasi havarisi uygar devletler!

Saddam Heyulasını yarattığınız gibi, bir diğerini de yaratmış bulunuyorsunuz. Türk devleti, ülkemizin
zenginliklerinden, Kürt ve Türk emekçilerinin emeğinden elde ettiği paralarla sizlerden silah alıp halkımıza
karşı imha amacıyla kullanmaktadır. Gelin yarattığınız vahşeti görün.!

Vahşet, artık sadece bir Kürt Soykırımını boyutunu aşmıştır. Uygulanan vahşet artık bir dünya insanlık so-
rununa dönüşmüştür.

Birleşmiş Milletlerin duruma el koymasının zamanıdır! Dünya, Türk zulüm ve vahşeti gibi ayıptan kur-
tarılmalıdır!

Dünya uygar toplumlarına, devlet, halk, kurum ve kuruluşlara, tek tek insanlara çağrımız budur.

26 Ağustos 1992
Newroz/İsviçre Temsilciliği

AYIN İÇİNDEN

14 Temmuz

- Alman Dışişleri Bakanı Naus Kintel, Nato çerçevesinde gönderilen Alman silahlarının ülke içindeki anlaşmazlıklarda kullanılmayacağına dair Ankara'da kendisine güvence verildiğini açıkladı!

- Kasımpaşa'da bir eve yapılan baskında İsmail Akarçeşme ve Nurten Demir polis tarafından öldürüldü.

15 Temmuz

-Diyakbakır'ın Silvan, Mardin'in Kızıltepe ve Nusaybin ilçelerinde Hizbullah'çı oldukları öğrenilen üç kişi öldürüldü.

- Nusaybin Belediye Başkanı silahla saldırıya uğradı.

- Malatya HEP il yönetim kurulu üyesi Mustafa Türk'e ait Arkadaş Kitapevi Hizbullahçılarca kundaklandı.

- Van, Hakkari karayolunda araçları durduran PKK gerillaları, bir araçta bulunan özel hareket müdürü Ali Er, polis memurları İbrahim Kaplan ile Abdülkadir Sıddıkoğlu'nu öldürdüler.

- İHD Genel Başkanı Nevzat Helvacı, İHD'nin kuruluşunun 7. yılında:

" Bizim kuruluşumuz devletin hoşuna gitmedi. Kimi yetkililerce hedef gösterildik, tehdit edildik. Saldırlara maruz kaldık. Tüm bunlara karşı, ülkenin her karış toprağında demokrasiyi yaşanır hale getirmek için mücadele etmeliyiz." dedi.

16 Temmuz.

- Beytüşebap ve Dicle'de PKK'lılarla çıkan çatışmada 4 gerilla, 4 asker, 9 korucu ve bir çocuk öldü. Üç askerinde yaralandığı olayda güvenlik güçlerinin açtığı ateş sonucu Uludere'de çok sayıda ev ve işyeri hasar gördü.

- Kürt öğrencilere yoğun gözaltı nedeniyle açıklama yapan Ankara İHD Başkanı Ayşe Pekdemir, "Kürt öğrencilere yönelik gözaltı operasyonu "Türkiye'de şeffaf kararol" vaatlerini boşa çıkarmıştır" dedi.

19 Temmuz

- Yakalanan iki PKK gerillasının ardından Doğu Beyazıt'ta yapılan operasyonlar sonucu 100 kişi gözaltına alındı.

- Van'da 50 araçlık düğün konvoyunun yolunu kesen polis, araçlarda bulunan yeşil, kırmızı, sarı rentlerden oluşan kurdaleleri parçaladı. İki genç gözaltına alındı.

- Kartal - Maltepe'de bir eve baskın düzenleyen polis, biri kadın 4 TIKKO militanını öldürdü.

21 Temmuz.

- Çukurca'da 49-50 nolu sınır taşı mevkiinde bulunan askeri birliğe PKK tarafından yapılan saldırıda 10 asker öldürüldü. TC sınır ötesi operasyonlara başladı.

22 Temmuz.

- Mardin'de pusu kuran PKK gerillaları 5 özel tim görevlisini öldürdü.

- Ankara'da 8 Temmuz günü polis tarafından gözaltına alınan 2 genç kızdan haber alınamadı.

23 Temmuz.

- Şırnak'ın İdil ilçesinde 26 haziran günü, iki belediye işçisini öldüren, ikisini de yaralayan Tepebaşı köyü korucularından 8'i gözaltına alındı. Daha önce TC bu olayı PKK'nın yaptığını duyurmuştu.

24 Temmuz.

- İstanbul'da 7 HEP üye ve yöneticisi gözaltına alındı.

25 Temmuz.

- Diyarbakır, Batman ve Kızıltepe'de Hizbullah saldırılarında 3 kişi öldü.

- Diyarbakır'da jandarma karakolu çöplüğünde patlayan bomba 13 yaşındaki Kadir Balık'ın ölümüne sebep oldu.

- Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna yaptığı açıklamada " işkencenin hala sürdüğünü, tüm bakanların konu ile ilgilenmesi gerektiğini" söyledi.

26 Temmuz

- Ağrı'nın Patnos ilçesinde bomba ile balık avlayan jandarmasının unuttuğu bombanın patlaması sonucu 14 yaşındaki Nizamettin ile 13 yaşındaki Ersin öldüler.

- PKK ve KDP arasındaki gerginlik sürerken, Güney Kürdistan'a gıda maddesi götürün 3 araç PKK militanları tarafından yakıldı.

29 Temmuz.

- Leyla Zana ve eşi Mehdi Zana'nın misafir olarak kaldığı ev terörle mücadele polisleri tarafından basıldı. Mehdi zana ve ev sahipleri gözaltına alındı.

- 12 Martta sıkıyönetim komutanlığı yapan emekli general Kemal Kayacan öldürüldü. Saldırısı Dev-Sol üstlendi.

- İstanbul, Ankara, Eskişehir, Adana ve Trabzon'da belediye işçileri greve başladı.

- Özgür Halk batman muhabiri Çetin Abayay silahlı saldırı sonucu yaşamını yitirdi.

30 Temmuz.

- TC. G. Kürdistan'a hava saldırısı düzenledi. Topçu desteğindeki hava saldırısı yapan uçaklar Haftaniin, Hakurt, Durji mıntıklarını bombaladı.

- Hakkari'nin Yüksekova ilçesinde özel timin rastgele ateş açması sonucu bir çok işyeri ve ev oturulamaz hale geldi.

- Diyarbakır'da havalanan uçaklar Ağrı'daki Tendürek Dağlarını bombalamaya başladı. 40'tan fazla kişinin öldüğü söyleniyor.

1 Ağustos.

- Özgür Gündem gazetesi Gerçüş muhabiri Yahya Orhan öldürüldü.

- Süleymaniye'nin 130 km. güneyindeki Kalar bölgesindeki çatışmalarda 29 kişi öldü. Ölenlerden 27 kişinin YNK ile çatışan Kürdistan İslami Hareketi'ne mensup kişiler olduğu öğrenildi.

2 Ağustos.

- Cizre'de atık kömür toplayan üç köylü öldürüldü. 300 kişinin üzerine rastgele ateş açan komandolar 5 kişiyi de yaraladılar.

- Temmuz ayında Ağrı'nın Patnos ilçesinde gözaltına alınan Gürkan Özdemir, Fuat ve Arif Akdoğan kayboldu.

3 Ağustos.

Almanya'dan G. Kürdistan'a gitmek için Diyarbakır'a gelen Alman Sosyalist Parti milletvekili Morio Laise Nainromer, gözaltına alındı.

- Bingöl'de PKK gerillaları ile devlet güvenlik güçleri arasında çıkan çatışmada 6 PKK militanı bir de er öldü, bir astsubay yaralandı.

4 Ağustos.

- İzmir'in Urla ilçesinde Kürtlerle yerli minübüsçüler ara-

sında başlayan kavga milliyetçi gösteriye dönüştü. Bir grup Urla'lı ellerinde Türk bayrağı ile gösteri yaptılar. Çoğunluğu Kürt 25 kişi gözaltına alındı.

- İstanbul'da PKK ve TIKKO'ya üye oldukları gerekçesi ile 16 kişi İDGM'ce tutuklandı.

- Muş'un Varto ilçesinde devlet güçleri ile PKK gerillaları arasında çıkan çatışmada 25 asker bir astsubay ve 4 PKK gerillası öldü.

5 Ağustos.

- Gündem Diyarbakır muhabiri **Burhan Karadeniz**, enişine sıkılan bir kurşunla ağır yaralandı.

- Diyarbakır, Bitlis ve Midyat'ta devlet güvenlik güçleri ile PKK gerillaları arasında çıkan çatışmada 4 asker, 5 korucu, 3 korucu yakını öldü, 11 askerde yaralandı.

7 Ağustos.

- Azerbaycan'dan getirilen milliyetçi Azeriler 80 kişilik gruplar halinde Sarıkamış'taki Dağ Komando Taburuna bağlı olan 9. piyade tümeni 9. topçu alayında eğitilip savaşa gönderildikleri ve adı geçen tümenin Özel Harp Dairesi bünyesindeki kontr-gerilla üssü olarak da kullanıldığı ortaya çıktı.

- Çorlu'da meydana gelen patlama sonucu 86 işçi yaralandı 29 işçi ise öldü.

- Silivri kapı'da polis tarafından vurularak gözaltına alınan **Mahir Özgen** adlı genç daha sonra öldü.

- Mardin'in Dargeçit ilçesinde bir çocuğun mantar tabancası patlatması üzerine yoldan geçen askeri araçtan el bombası atıldı. Patlayan bomba sonucu ikisi çocuk 10 kişi yaralandı.

- Diyarbakır'ın Çınar ilçesi Xerbesitil köyü imamının evine Hizbullah saldırı düzenledi. Saldırıda imam **Hasan Sançar**, eşi ve iki çocuğu yaralandı.

- 12 yıl içinde karakollarda 179 kişinin işkencede öldürüldüğü bildirildi. İHD'nin hazırladığı raporlarda, genelde ölümlerin işkenceden meydana geldiği belirtildi.

- 27 Temmuz Gebze'de evinde gözaltına alınan **Şehvetin Bülbül**, 20 Temmuz polis tarafından gözaltına alınan Hasan Bölünay, 27 Temmuz günü evinden komşusuna giderken zorla kaçırılan Ayten Öztürk, 6 Ağustos'ta Bursa'dan İstanbul'a gelmekte olan HEP il saymanı şerif Aygün gözaltına alındıktan sonra izlerine rastlanamadı.

9 Ağustos.

- Devlet Gündem'in peşinde. Özgür Gündem gazetesinde çalışan ve Uluslararası Yazılar Birliği (PEN) üyesi Hüseyin Deniz Urfa'da uğradığı saldırı sonucu yaşamını yitirdi.

10 Ağustos.

- Tunceli'de kaçırılan Ayten Öztürk'ün cesedi Elazığ Asiri Mezarlığında bulundu. Öztürk'ün yakınları kulağı kesilen, gözleri oyulan cesedi kontr-gerillanın kaçırdığını söylediler.

- Batman, Siirt ve Diyarbakır'da meydana gelen çeşitli çatışmalarda: 14'ü asker 2'si gerilla 22 kişi öldürüldü. Çok sayıda insan gözaltına alındı.

11 Ağustos.

- Devlet güçleri ile çatışmaya giren Şırnak'ta 4, Siirt'de 2 PKK militanı öldü. 40 kişi gözaltına alındı.

- Diyarbakır'ın Bismil ilçesinde bir eve taziyyeye giden **Mahmut Ceylan** adındaki imam gözaltına alındığı karakolda aburgaları kırılmış olarak hastaneye kaldırıldı.

- Güney Deri Sanayi işçileri, Deri-İş sendikasına üye olduğu için işten atılan Musa Kodaş adlı işçiye destek verince andarmaya saldırdı. 8 kişi gözaltına alındı.

- Azadi gazetesinin 9-15 Ağustos tarihli sayısı toplatıldı.

- 9 Ağustos gecesi taranan Mardin'in merkeze bağlı Manuriye köyüne, baskın düzenleyip rastgele tarayan güvenlik güçleri **Kasım Erberk** isimli çocuğun ölümüne, **Aziz Öner** isimli şahsın yaralanmasına ve çok sayıda hayvanın telef olmasına sebep oldular.

- Deri-İş sendikasına bağlı 275 işçinin çalıştığı Humanic revii 50 günü aşarak devam ediyor.

12 Ağustos

- Konuşan Türkiye'de devam eden Belediye işçilerinin grevi 14. gününde, konuşan Türkiye'yi savunan Bakanlar Kurulu kararı ile 60 günlük ertelendi!

-Yeni Ülke Gazetesinin 9 Ağustos tarihli 43. sayısı toplatıldı. Yeni Ülke'nin şimdiye kadar 95 sayısından 39'u toplatıldı.

- Aralarında dergimiz Newroz'un da bulunduğu Demokratik Girişim Platformu oluşturuldu. 22 gazete ve dergi, 5 sendika, 6 demokratik kitle örgütü, 5 yayınevi, 11 gazeteci ve aydından oluşan platform Özgür Gündem'le dayanışma ve basına yapılan saldırılara karşı oluşturuldu.

13 Ağustos

- Bakan denetiminde infaz : Ankara Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri, İçişleri ve İnsan Hakları Bakanlarının da katıldığı 2 ayrı eve infaz baskınları düzenlediler. Yapılan katilimde 2'si kadın 5 kişi öldürüldü, 1'i yaralı, 4 kişi yakalandı.

- Adana'da Kürt operasyonu: Aralarında 12 yaşında bir kızın da bulunduğu 50'ye yakın Kürt kökenli insan göz altına alındı.

14 Ağustos

- Birçok yerde 15 Ağustos'un yıldönümü nedeniyle gösteriler yapıldı.

15 Ağustos

2000'e Doğru, **Halit Güngen**'i polisin öldürdüğünü açıkladı. Yapılan açıklamada "Katillerin Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şubesine bağlı bomba imha ekibinden" oldukları açıklandı.

- 15 Ağustos eylemlerinden dolayı yapılan gösterilere polisin ateş açması sonucu, ölü sayısı 18'e yükseldi, yaralı sayısı da 40 civarında.

- İstanbul'da sık sık kontrol yapan polisler **Mahmut Bey Ateş Tuğla**'da yaptıkları kontrolde de, yoldan geçene Kürt müsün, Türk müsün ? gibi soru soran ekip, Kürtlere hakaret edip dayak attı.

16 Ağustos

Tatvan Özgür Halk temsilcisi **Şeyhmuza Günüş** göz altındayken uğradığı işkence sonucu komaya girmiş halde yolda bulundu.

- Malatya'nın Akçadağ ilçesi **Gürkaynak Köyü** muhtarının evi kurşunlandı. İhbarcılık teklif edilen **Ali Erkuş**'un ihbarcılığı kabul etmeyişinden dolayı evinin askerlerce kurşunlandığı sanılıyor.

17 Ağustos

- Göz altında kayıp: Mersin'de 14 Ağustos gecesi evinden polisler tarafından alınan **Abdülkadir Oral**'dan haber alınmıyor.

19 Ağustos

- Şırnak'ta sokağa çıkma yasağı: Devlet güçleri Newroz'da olduğu gibi bu sefer de baskın senaryosundan sonra intikam hırsıyla halk'a saldırıyor. Uçakların da kullanıldığı saldırıda çok sayıda sivil öldü. Kesin rakam ise açıklanmıyor.

- Ankara'da 13 Ağustos günü öldürülen 5 kişiden dördünün cenazesi polis tarafından kaçırılarak gizlice gömüldü.

20 Ağustos

- Demirel "kayıtlarımızda Hizbullah diye bir örgüte rastlanamamıştır" diyen Sezgin'i yalanladı. Demirel "Güneydoğuda Hizbullah diye bir cinayet şebekesi var" dedi.

- 055'i aramayacağız! kampanyası, 83 gözaltı. 21.8.1992 günü Sultanahmet Meydanında kampanyayı başlatan çeşitli dernek üye ve yöneticilerinden oluşan 83 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlar yaptıkları açıklamada, Eminönü Karabıyık Karakolunda işkence gördüklerini belirttiler.

DEVLETİN CİNAYET ÖRGÜTLERİ

Okurlarımıza ve tüm kamuoyuna kısıtlı bir dosya çalışması sunuyoruz: "Faili meçhul" cinayetler dosyası... Dosyayı ileride derinleştireceğiz. Toplam çalışmalarımız sonunda devletin kimi örgütlerinin işlediği suçları ve cinayetleri eksiksiz olarak kamuoyuna sunacağız iddiasında değiliz.

Amacımız; toplumun ve insanların devletin gerçek yüzünü görmelerini sağlamak ve bunlardan sonuçlar çıkarmalarına yardımcı olmaktır. Beklentimiz ise; her bir bireyin üzerine düşen sorumlulukları üstlenmesidir; görevlerini yerine getirmesidir.

Devletin terör örgütlerini hangilerinin olduğu kamuoyunca da belli ölçülerde biliniyor. Kamuoyunun bilmedikleri de var. Sosyalistler, ilericiler ve siyasi yaşamla sıkı ilişki içerisinde olan çevreler bu terör örgütlerini biliyorlar.

Devletin terör örgütlerini; Meclisin denetimi dışında ve fiilen onun üzerinde, yasaların her türlü sınırlayıcılığından uzak, kamuoyunun bilgisi ve denetimi dışında tutulan tüm silahlı güçler olarak tanımlayabiliriz. Bu örgütlerin asıl iskeletini resmi ve emekli subaylar, polis şefleri, mit ajanları ve özel eğitilmiş resmi ve sivil giyimli tim elemanları oluşturuyor. Örgütlülükleri çeşitli biçim ve adlar altında sürdürülüyor. Her ayrı aparatın bağlı olduğu merkezler değişmekle birlikte hepsinin üst kuruluşu, dolayısıyla görevlendiricisi ve organizatörü ÖZEL HARP DAİRESİ'dir denebilir.

12 Mart darbesinden bugüne, Kontrgerilla, Özel Harp Dairesi vb. adlar altında bu sorun tartışılıyor. Bazen bu örgütlerin yapıları-işleyişleri, bazan da (çoğunlukla) eylemleri tartışıldı. Son yıllarda yoğunlaşan "faili meçhul" cinayetler, bu karanlık örgütleri sık sık gündeme getirmektedir.

Devletin Terör Örgütleri Tartışmasının Dünü

"3 Mayıs 1988 günü üç carabinieri- İtalyan Jandarması - Kuzey Sagrola yakınlarında Pe-teano köyünde, kuşkulandıkları bir araçta arama yapmak için bagajı açtıklarında, arabada meydana gelen patlama sonucu ölmüşlerdi. Bu olaydan sonra, Kuzey İtalya'da bir dizi operasyon sonunda kırsal alanlarda toprağa gömülü 127 silah, tahrir kalıbı ve patlayıcı madde deposu ortaya çıkarılmıştı.

Venedikli Savcı Felice Casson, bulunan silah ve patlayıcı madde depolarının İtalyan Gizli Servisi Sismi'nin denetiminde olduğunu saptadı. Jandarmaları öldüren üç neo faşisti ömür boyu hapse mahkum ettirdi. Ancak, bir generale bir yarbayın soruşturmayı saptırmaya çalışıklarının farkına varınca, tıpkı Yunanistan'da Lambrrakis'in öldürülmesi olayında olduğu gibi, İtalya başbakanı Andreotti'ye gizli servis arşivlerini incelemek için başvuruda bulundu. Ve başvuru belgesinin bir kopyası da Parlamanto Güvenlik Komisyonu'na gönderdi.

Ocak 1990'da başvuruya uzun süre yanıt alamayan Casson, işin peşini bırakmadı. Sonuçta 20 Temmuz 1990'da Andreotti ile görüşerek İtalyan İstihbarat Servisi'nin arşivine girmeyi başardı. Yaptığı araştırma sonucunda Gladio'nun 1956 Kasım ayında İtalya ve Amerika Gizli Servisleri tarafından Sovyetler Birliği ve Varşova Paktı'ndan gelecek bir istila olasılığına karşı bir direniş örgütü çekirdeği oluşturmak için kurulduğunu saptadı. İtalyan Anayasası'na göre uluslararası anlaşmaların meclisler tarafından onaylanması zorunlu olduğu halde, 26 Kasım 1956'da CIA ile sifar aracılığıyla, üsler ve silah depoları OLUŞTURULMASI anti-komünist ölçütlerle yüzlerce kişinin Kontrgerilla savaşı için eğitilmesi amacı ile gizli ve yasadışı bir örgüt kuruluyordu.

1956 yılında asker-sivil karı-

sımından oluşan örgütün eğitim kampları ve üsleri Sardunya adasında kurulmuştu.

Savcı Casson'un incelemelerinden kuşkulanan Sismi Başbakanı Amiral Martini, değişik yolları deneyerek Casson'un çalışmasını engelliyordu. Bunun üzerine Casson, Parlamento Terör Komisyonu'na yazdığı bir mektupla Amiral Martini'yi şikayet etti ve çalışmalarını sürdürdü. Köşeye sıkışan Andreotti gizli örgütü açıklamak durumunda kaldı ve böylelikle tüm Avrupa ülkelerini kapsayan Gladio skandalı patlak verdi." (Talat Turhan, Özel Savaş, Terör ve Kontrgerilla, Tüm zamanlar yayıncılık s. 47-48)

Gerçekten'de İtalya'da patlak veren Gladio skandalı, kısa bir sürede tüm Avrupa ülkelerine yayıldı. İtalya'da kurulmuş olan bu örgütün benzerlerinin diğer Avrupa ülkelerinde de kurulmuş olduğu açığa çıktı. Belçika'da SDR-8, Hollanda'da Nato Command, Yunanistan'da B-8, Avusturya'da Schwert, Almanya'da Gehlen Harekatı, Stay Behind, Sword ve Fransa'da Rüzgar Güllü adlarıyla çalışmalar yapan gizli örgütler, İtalya'da açığa çıkarılan Gladio örgütünün benzerleriydi.

Avrupa'da ortaya çıkarılan bu örgütler beraberinde bir dizi tartışmayı da getirdi. Tartışmalar kısa bir süre sonra Türkiye'yi de kapsamına aldı ve Türkiye'de Avrupadakilerin benzeri bir gizli örgütün olup olmadığı yoğun olarak tartışmaya başlandı.

Aslında Türkiye'de benzer tartışmalar daha önce'de yaşanmıştı. Yaşanan bir dizi "faili meçhul" cinayet, suikast vb. terör olayları beraberinde bir gizli örgüt tartışmasını 1970'lerde başlatmıştı.

1970'lerdeki tartışmayı devrimci ve ilericiler başlatmıştı. Tartışmalar geniş çevrelere yayılmadı. Günlük gazeteler, üniversite ve aydın çevreler konuyu kamuoyuna maletmekten kaçındılar. Korkak kişilikleri, resmi görüşü esas almaları ve dar kafa yapıları böylesine önemli bir ko-

nunun üzerine gitmelerini engelledi.

Avrupa'da devletlerin bu gizli örgütleri 1988-1989'da ortaya çıkarıldı. Avrupa'dan güç almak, onun kuyrukçuluğunu yapmak Türk aydın (!) çevrelerinin temel hastalıklarından biri. Bu konuda da öyle oldu. Avrupa'daki tartışmalardan ve alınan sonuçlardan cesaret alarak 1989-1990'larda Özel Harp Dairesi, Kontrgerilla, yasadışı devlet örgütleri konuları belli bir yoğunlukta tartışıldı. Avrupa ülkelerindeki gibi sonuçlar alınmadı ama, Özel Harp Dairesi'ne bir basın birifingi verdirildi.

Bu haliyle bile tartışmalar yararlı oldu. Özel Harp Dairesi birifingi, tüm çarpıtmalara rağmen, devletin yasadışı terör örgütlenmelerinin varlığını üstü örtülü bir biçimde kabul etti.

Tartışmaların yararlılığının sınırı; kamuoyunun bilgilenebilmesi düzeyinde kaldı. Bu düzey için 20-22 yıl beklemeye gerek yoktu. 70'li yıllar bu yönde o kadar çok veriyle doludur ki, akli ve mantığı olan, ve de sağlam bir kişiliğe sahip herkesin sonuç çıkarmasına yeterdi. Devrimcilerin, ilericilerin o dönemde ileri sürdüğü kanıt ve görüşler irdelenebilseydi, bugünkü düzey 12 Mart ve sonrasında yakalanabilirdi.

Ve belki, şimdi Özel Harp Dairesiz, Kontrgerillasız, Özel Timsiz bir Türkiye'de yaşanıyor olunurdu. Onlarca provakasyon önlenir, binlerce insanın öldürülmesinin önüne geçilirdi. Dünyada saygın bir yeri olan demokratik bir devlete bile ulaşılabilirdi.

Tüm bu ve benzeri konularda yol alınabilir, başarılar sağlanabilirdi. Ama olmadı. Fakat olmaz değil. Başarmak için öncelikle bilince çıkarmak gerekiyor. Türk ve Kürt halklarının yararının nede ve nerede olduğunu bilmek gerekiyor. Günlük düşünmenin sığılından çıkıp, tarihin derinliklerinden bilgi ve bilinç süzüp, bilgi ve bilincimizi geleceğin döşenmesi mücadelesine aktarmak gerekiyor.

Osmanlıdan T.C' ye

" Dondurulmuş ve çarpıtılmış bir tarih dogmatizmiyle insan aklının ortaklaşa yarattığı evrensel ve görkemli sanat ve bilim kubbelelerinden hiçbirine merdiven kurulamaz" diyor Çetin Altan. Çetin Altan'a yukarıdaki cümleyi yazdıran, "İdam edilen 44 vezir-i azamın dramı" ve "Öldürülmüş şehzadeler ve devrilmiş padişahlar" adlarındaki iki incelemesi.

İnsanın şu rakamlar karşısında dehşete düşmemesi düşünülebilir mi? Osmanlı İmparatorluğunun 624 yıllık tarihinde tahta çıkıp padişahlık yapan 36 kişiden 14'ü tahttan zorla indirilmiş ve bunların çoğu öldürülmüştür. Veziriazamlık (başbakanlık) yapan 182 kişiden 44'ü idam edilmiştir. Fatih Sultan Mehmet'in ünlü "Ve her kimesneye evladımın saltanat müyesser ola, karındaşların nizam-ı alem için katletmek münasiptir..." fermanı sonrasında ve Osmanlılar iktidarı süresince öldürülen şehzadelerin (Tahtta varis hakkına sahip Osmanlı ailesinden erkek çocuklar) sayısı ise vezirlerden kat be kat fazla. Bilinebilen sayı 78 kişi. Şehzadelerden daha doğduğu gün öldürülenler onlarca. Daha üç-beş yaşında boğularak öldürülenler, zindanlarda ömrünü çürütenler, büyüme fırsatı bulup tüm yaşamını ne zaman öldürüleceğim korkusuyla geçirenler, böylesi bir yaşam biçimi nedeniyle kendi canına kıyanlar, delirenler tam olarak bilinmeyecek kadar çok. Öyle ki, sağlam veliaht kalmadığı için delilerin padişah yapıldığının örnekleri bile var. Tüm bunlara rağmen beden ve kafa olarak sağlam kalmayı başarmış ama, tahta alternatif olduğu için gençken, orta yaşlardayken öldürülenler de az değil.

Osmanlı'nın tüm bu vahşeti niye? Fatih'in ünlü fermanında da belirttiği gibi "nizam-ı alem" için. Yani devletin düzeni, devletin bekası, devletin geleceği için. Bunu daraltarak şöyle de açıklamak mümkün: Devletin başında bulunanlar, iktidar koltuğunda

oturanlar, iktidarı paylaşanlar ve iktidar olmanın tüm nimetlerinden yararlananlar, iktidarlarını ve çıkarlarını korumak için insanları katletmek de dahil her türlü kötülüğü yapabilirler. Bu onların hakkıdır. Bunun adına "devlet için, devletin düzeni ve geleceği için" denmekte.

"Devletin düzeni ve geleceği için" dendi mi, akan sular durur. Yaşına basmamış çocukları da öldürmeye hak kazanmış olursun, binlerce kitleyi de katledersen, milyonlarca insanın haklarını ve çıkarlarını da ayaklar altına alabilirsin

Osmanlı'da devlet anlayışı bu. Ya TC'de? Onda da öyle.

TC; devlet geleneği, yapısı ve işleyişi bakımından Osmanlıdan farklı değil. Farkı nicelik düzeyde. Çünkü TC'yi oluşturan kadroların asıl iskeleti Osmanlıdan kalma. Onun askerleri... Demokratik ve çağdaş nitelikleri yok denecek kadar... Osmanlı devlet geleneği içinde pişip yetişmişler. Hem de Osmanlı devlet yapısının en verimsiz topraklarında: Ordu da... Şu isimlere bir göz atmak bunun için yeterli:

Mustafa Kemal, İsmet İnönü, Kazım Karabekir, Refet Bele, Rauf Orbay, Fevzi Çakmak paşalar... Hepsi paşa. Yanlarında yine paşalar ve paşalık ünvanına ulaşmamış askerler... Tabi yedekleri de var. Osmanlı aydınları ve eşraftan da bir o kadar. Hepsi bir avuç insan. Hepsi Osmanlı.. Hepsi devletin düzeni anlayışıyla yetişmiş, iktidar hırsıyla dolu, halkı "teba" olarak gören insanlar..

Onun için iktidara gelişleri de iktidarlarını sürdürüşleri de özü itibarıyla Osmanlıca... Makyavel, "iktidar için her yol mübah" demiş. Osmanlılar için de, T.C'yi kuranlar için de iktidarlarını sürdürmek için her yol mübah.. Bu anlayış, bu mantık daha T.C kurulmadan işlemeye başlamış.

Katliamlar Zinciri

Emperyalistlerin ve Yunanlıların Türkiye'yi işgaline karşı savaşmak, savaşanları desteklemek için buldukları yurt dışından gelen Mustafa Suphi ve 14 arkadaşı, T.C'nin kuruluşuna egemen olan mantığının ilk kurbanlarıdır. M. Suphi ve arkadaşları, Osmanlı Paşalarının teşvik ve yönlendirmesi sonucu 28 Ocak 1921'de Yahya Kaptan diye bir uşak ve onun yanındaki çömezleri tarafından Karadeniz'in karanlık sularına gömüldüler.

Bu tip cinayetlerin ortak özelliğidir: 1- Öldürme eylemini gerçekleştirenler, örgütlenmenin alt kademelerindeki sadık kadrolardır. 2- Katil, eylem öncesi, bazende sonrası maddi ve yetki olarak ödüllendirilir. 3- Emir verenler, katili saklar ve korurlar; delilleri yok edip olayı karanlıkta bırakmaya çalışırlar. Bunu başarırlarsa olay "faili meçhul" olur. 4- "Faili meçhul" yaratmayı kimi tanık, sanık ve deliller tehlikeye düşürüyorsa, o zaman tanıklar ve sanıklar ortadan kaldırılır.

Katil Yahya Kaptanının da sonu, son şıktaki gibi olmuştur. Katillerin fiil başının kendisi olduğu

Mustafa Suphi Sabahattin Ali ilk katledilenlerden oldular.

**OZEL HARP DAİRESİ'NİN
ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ
HAKKINDA
KİM NE SÖYLEDİ?**

"Bazı ahvalde propaganda için istismar edilmek üzere mürettep olaylar meydana getirilir. İsyançıların yapıtı inübanı verecek, yağma ve katliam, ırza tecavüz olayları ele alınabilir. Ancak hemen bilinmelidir ki, sonu çok hassastır : yer, zaman, şekil ve mahiyeti itibarıyla ustalık gösterilemezse, tersine karşı koyma da zarar getirebilir.

Halkı mukavemetçilerden ayırmak için, sanki ayaklanma kuvvetleri yapıyormuş gibi, mücadele kuvvetlerine zulme kadar varan halka karşı haksız muamele örnekleri ile sahte operasyonlara başvurulması tercih edilir."

Cihat Akyol (Özel Harp Dairesi Eski Başkanı)

"Savaşlarda bir geri bölge vardır. Cephede savaşan nizami orduların desteğini yapar. Özel hareketçiler bu geri bölgeye sızarlar. Geri bölgedeki düşmanın lojistik destek imkanlarını ortadan kaldırırlar. Orada kargaşalık çıkarırlar. Sabotajlar yaparlar. Halkın psikolojik durumunu bozarlar, insan kaçırlar, efendim insan öldürürler gerekirse. Özel Harp budur. Özel harbi yürütmek için özel hareket grupları oluşturulur. Barış zamanında bunlar faaliyettedir...

(...) Türkiye'nin de muhakkak özel hareket timleri vardır. Ben, terörizm bu durumdayken, ancak özel askeri kuvvetlerle başarı kazanılacağı düşüncesindeyim."

Yılmaz Usluer : (Emekli Amiral, M.S Silah Dergisi Yayın Yönetmeni)

"Mukavemet Harekati çoğunlukla kentlerde varolan siyasi iktidara veya işgal kuvvetlerine karşı en basit direnişten şiddet kullanmaya kadar bir seri mukavemet faaliyetlerinden oluşmaktadır. Bu savaşın başlıca silahları :

Uluslararası ve ulusların içindeki mücadele de yıkıcı faaliyetler, örtülü tecavüzler, insanın düşüncü düzeyine yerleştirilen psikolojik etkiler, dehşet, suikast, adam kaçırmaya, öldürme, uçak kaçırmaya, rehine alma, sabotaj ve kundakçılıktan oluşmaktadır."

Gn. Sabri Yirmibeşoğlu.

gizlenemeyince, kendisine emir verenler (Birinci elden Kazım Karabekir, onun da kimden emir aldığı açık) bir yıl sonra onu da öldürmüşlerdir.

Politik amaçlı katliamlar zinciri durmadan uzadığından, zincirin halkalarını eksiksiz olarak vermek olanaksız. Önemlilerine vurgu yapmakla yetineceğiz.

1920'lerde Ankara'ya hakim olanların, o günkü etkinliklerini ve belki de gelecekteki iktidarlarını tehdit ettiği kanısıyla Çerkez Ethem'i nasıl saf dışı ettiklerinin bugün piyasada yeterince yazılı kanıtı var.

İlk Ankara hükümetinin içişleri bakanı Nazım Beyin emekçi kitlelerden yana izlediği politikalar nedeniyle, Çerkez Ethem'in o günkü etkinliği ve askeri gücü devreye konularak devre dışı bırakılması bir başka örnektir.

O tarihlerin bir başka katliamına değinmek gerekiyor: Koçgiri katliamı... Koçgiri katliamı niteliği bakımından bu yazının konusu içerisine girmiyor. Konumuzu ilgilendiren yanı ise üzerinde durulmaya değer.

Koçgiri halk başkaldırısının yenilgiye uğratılmasında, yani onbinlerce insanın öldürülmesinde, Koçgiri çevresinin yakılıp (280 köy yakılmıştır) yıkılmasında, binlerce insanın tutuklanmasında ve 300 insana idam cezası verilmesinde birinci derecede rol oynayan (fiili anlamda) iki kişi var: Nurettin Paşa ve Topal Osman. İşte bu katillerin birinci elden koruyucuları da Mustafa Ke-

mal ve Fevzi Çakmak'tır. Bunu şu sözleriyle kendisi ikrar etmektedir: "Mecliste Nurettin Paşa'yı müdafaa ettim. Ağır muameleyle maruz kalmaktan kurtardım" (Nutuk:s.630) Topal Osman ise ölümüne kadar Mustafa Kemal'in yakın himayesinde yaşamıştır.

Asıl suçlular, suç ortaklarını koruyabildikleri kadar korurlar.

II. Meclis döneminde, Trabzon milletvekili Ali Şükrü Beyin öldürülmesi de "faili meçhul" cinayetlerdendir. Topal Osman'ın da içinde bulunduğu Muhafız Alayı'na öldürülmüştür ama, konu aydınlanmamıştır.

1926'da olan, o yıllar gündemde uzunca kalıp yoğun olarak tartışılan olaylardan biri, belki de en önemlisi "İzmir Suikastı"dır. Halen üzerine yazılar yazılır. Karanlığına ışık sızmamaktadır. İddiaya ve resmi sonuçlara göre İttihatçı kökenliler ve Hürriyet fırkası yanlıları M. Kemal'e suikast düzenlemişlerdir. Tersii iddia ise, M. Kemal'in muhaliflerini tasviye etmek için bizzat kendisinin planladığı bir düzmedir bu suikast. Konu hala tartışılır ama, açıklık kazanmış değildir.

" 33 Kurşun" Olayı

Nurettin Paşa'dan Koçgiri katliamı nedeniyle söz etmiştik. Şimdi de damadı Mustafa Muğlalı'ya gelelim.

28 Temmuz 1943'te 33 Kürt köylüsünün Van İli Özalp İlçesi Koçkıran Köyü Sefo Deresi'nde katledilmesi olayı 6 yıl boyunca

üstü örtülü ve faili meçhul bir olay olarak kaldı. Olay basına bile sızdırılmazken, katledilen yoksul Kürt köylülerinin yakınları dilekçeyle çeşitli makamlara başvurdukları halde hiç bir sonuç alamadılar. Olay tam anlamıyla 15 Ağustos 1956 yılında DP ve CHP' nin politik çekişmesi sonucu ortaya çıktı ve olayın faturası sadece Orgeneral Muğlalı'ya yüklendi.

Gerçekte ise "vur emri"nin Orgeneral Muğlalı'dan kaynaklanmadığını, daha yukarıdan geldiğini dönemin tanıkları dile getiriyor: 33 Kurşun olayında, olayın geçtiği yerde Asteğmen olan Durmuş Özbek bu konuda şunları söylüyor: " Muğlalı Paşa Erzurum'a dönmeden önce bizim 6. Bölükten Yüzbaşı Vahit Uçar'ı yanına çağırarak tutukluların hududa götürülüp öldürülmelerini emreder. Yüzbaşı Vahit ise Askeri Ceza Kanunu'nda kanunen suç olan emirler ifa edilmez gerekçeyle yazılı emir istiyor. Bunun üzerine bir şifre emir bir kaç gün sonra Üsteğmen Bilal Bali ve Necdet Bilgin'e iletilir. Bize de onları koruma emri verildi. Yani 3. Ordu Komutanı Muğlalı'dan çıkan emir, izlediği kumanda zin-

cirinin son halkasında bu köylülerin kurşuna dizilmesi olayına beni de kattı. Verilen emir süvari birliğini gözetme ve olası bir saldırı karşısında koruma idi. Bu arada önümüze, imzalamamız için, önceden düzenlenmiş bir de zabıt konuyordu. Zabıtta olay kurşuna dizme değil de, sanıkların sınır dışından vuku bulan tecavüz sebebiyle meydana gelen silahlı çatışmada, iki ateş arasında kalarak kaza kurşunlarıyla öldükleri şeklindeydi." (Yas Tutan Tarih. Otuz Üç Kurşun Günay Aslan, Pencere Yay. s. 24-25)

Gerçekte 33 yoksul Kürt köylüsünün katledilmesi salt Orgeneral Muğlalı'nın emri üzerine değil bizzat TC'nin emri üzerine gerçekleştirilmiştir.

TC-ABD İlişkileri ve Özel Harp Dairesi

Osmanlıdan devralınan devlet geleneğinin, yani devletin yitice çıkarları (!) için işlenen siyasi cinayetlerin daha onlarca örneği var. Sabahattin Ali vb.lerinin öldürülmesi gibi. Bu cinayetler zin-

2.Dünya Savaşı sonrasında basılan, ABD-Türk dostluk pulu bazı şeylerin başladığını gösteriyordu.

cirinin halkaları arasındaki uzaklık zaman zaman değişmekle birlikte günümüze kadar süregelmiştir.

Ancak şunu belirteyim: 1946'lardan sonra "faili meçhul" cinayet olayları ve cinayeti işleyen yapılar farklı bir nitelik kazanmıştır. Osmanlı-Türk devlet geleneğine ABD ve CIA'nın oyun yazarlığı, zaman zaman da CIA'nın doğrudan ortaklığı eklenmiştir. Cinayet örgütleri daha iyi organize olmuş, finansmanları asıl olarak ABD dolarlarıyla karşılanmış, demokratik denetimden uzak, hiçbir yasayla sınırlandırılmamış ve gizliliklerinin korunması için tüm devlet olanakları kullanılmıştır. Resmi bir statüye kavuşturulmuşlardır.

ÖZEL HARP DAİRESİ ve KONTRGERİLLA

Özel Harp Dairesi 27 Eylül 1952'de kuruldu. Kurulduğu günden 4 Aralık 1990 tarihine kadar gizli tutuldu. Çeşitli Avrupa ülkelerinde benzer örgütlerin ortaya çıkartılıp lağvedildiği bir dönemde, Genel Kurmay Başkanlığı örgütü açıklamak durumunda kaldı. 4 Aralık 1990 günü Genel Kurmay Başkanlığı tarafından verilen brifingde Özel Harp Dairesi yasal ve askeri bir birlik olarak gösterildi.

Gerçekte ise Özel Harp Dairesi yasal bir askeri birlik değildi. Bu örgütün yıllarboyu gizli tutulması bile tekbaşına onun yaşadığı bir örgüt olduğunun göstergesidir.

ÖHD, İkinci Dünya Savaşının ardından ABD'nin, dünyanın çeşitli ülkelerinde oluşturduğu "Komünizmle mücadele" örgütlerinin Türkiye'deki bir yan-sımasıdır.

Özel Harp Dairesi'nin ST-31 Kara Kuvvetleri Sahra Talimnamesi-Gayri Nizami Kuvvetlere Karşı Harekat" adlı bir talimatnamesi mevcut.

Talimnamenin 5. maddesinde gayrinizami kuvvetlerin başlıca iki bölümden oluştuğu belirtilmektedir. Büyük bir gayrinizami kuvvet, kaide olarak biri

açık faaliyet gösteren gerilla unsuru (komando birlikleri) diğeri gizli faaliyette bulunan yeraltı unsuru olmak üzere iki temel unsurdan oluşur.

Özel Harp Dairesi çeşitli bölümlerden oluşmaktadır. Özel Harp Dairesinin bölümlerinden olan yeraltı grubu bugün kamuoyunda Kontrgerilla olarak tanınan gruptur.

Söz konusu talimatnamede Özel Harp Dairesine bağlı olarak gösterilen yeraltı bölümü hakkında şunlar yazılıdır: "Bir gayrinizami kuvvetin yeraltı unsurları kaide olarak kanuni statüye sahip değildir." (Madde:9.)

ST 31-15'e göre yeraltı grubunun faaliyetleri arasında "Adam öldürme, bombalama, silahlı soygunculuk, işkence, kötürüm hale getirme, adam kaçırma suretiyle tedhiş, olayları tahrik, misilleme ve rehinelere alıkonulması, kundakçılık, sabotaj, propaganda ve yalan haber yayma, zorbalık ve şantaj" var.

ST-31 adlı talimnamenin 9 maddesi yeraltı grubu hakkında ayrıca şunları belirtmektedir:

"Tarih, kanuni statülerin gayrinizami kuvvet üyelerini pek az ilgilendirdiğini ve bunların gayrinizami faaliyetlere katılma kararlarında pek az müessir olduğunu göstermektedir."

Sözü geçen faili meçhul cinayetler ve katliamların gerçekleştirilmesinde belli bir kurumun işlev görüp görmediği konusunda herhangi bir somut kanıt yoktu. Fakat, faili meçhul olarak ya da uzun süre üstü örtülü olarak kalan bu cinayet ve katliamların özünde Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin çıkarlarına hizmet ettiği açıktı.

II. Dünya Savaşı'nın hemen ertesinde Türk-Amerikan ilişkilerinde gelişmeler başgösterdi. Gerçekleştirilen bir dizi ikili antlaşma ile Türk Devleti ABD'nin büyük ölçüde etkisi altına girdi. Bu dönemde *Seferberlik Tetik Kurulu* adlı bir kurum oluşturuldu. *Daha sonra bu kurum Özel Harp Dairesi* ismini aldı.

3 Aralık 1991 günü Tuğgeneral Kemal Yılmaz "Özel Harp Dairesi'nin 27 Eylül 1952 tarihinde şimdiki Milli Güvenlik Kurulu'nun işlevini gören Milli Savunma Yüksek Kurulu'nun 17/c kararıyla kurulduğunu" açıkladı.

Özel Harp Dairesi kurulduğu günden yaklaşık 41 yıl sonra devletin yetkili mercileri tarafından açıklandığı güne kadar gizli kalmış ve ne tür işlere girdiği de sır olmaya devam etmiştir. Örgütün varlığı bugün de eskisi gibi sürmektedir.

Talat Turhan Savunma-I adlı kitabında Özel Harp Dairesine ait "ST-31-15 Kara Kuvvetleri Sahra Talimatnamesi-Gayrinizami Kuvvetlere Karşı Harekat" adlı ABD talimnamesinin tercüme edilmiş hali olan belgeden çeşitli bölümleri aktarmış.

Talimnamenin 9. maddesinde "Bir gayrinizami kuvvetin yeraltı unsurları kaide olarak kanuni statüye sahip değildir. Tarih kanuni statülerin gayri nizami kuvvet üyelerini pek az ilgilendirdiğini ve bunların gayrinizami faaliyetlere katılma kararların da pek az müessir olduğunu göstermektedir" belirlemesi yapılarak Özel Harp Dairesinin kanuni bir statüye sahip olmadığını vurgulamaktadır.

Yine sözkonusu talimnamede ÖHD'nin faaliyetleri şöyle sıra-

lanmaktadır: "Açık ve sinsi faaliyetler, adam öldürme, bombalama, silahlı soygunculuk, işkence, kötürüm hale getirme, adam kaçırma suretiyle tehdit, olayları tahrik, misilleme ve rehinelere alıkonulması, kundakçılık, sabotaj, propaganda ve yalan haber yayma, zorbalık, şantaj."

Sözkonusu talimname, ST 31,15 25 Mayıs 1964 gün ve OPS 1708-74-644 Mr. Krl.Sayı KKK emriyle ve Orgeneral Ali Keskiner imzasıyla uygulanmaya başlandı. Bu dönemden başlayarak günümüze kadar meydana gelen çeşitli "faili meçhul" olay ve katliamın ardında, gerçekleştirilen 2 darbeye hep bu kuruluşun, yani Özel Harp Dairesi'nin parmağı var.

Özel Harp Dairesinin Taşeron Örgütleri

1965 yılında kurulan Komünizmle Mücadele Dernekleri, 70'li yıllarda kurulan Ülkü Ocakları ve MHP sürekli olarak Özel Harp Dairesi'nin taşeron örgütü gibi çalıştı.

Bu dönemde gerçekleştirilen sayısız kanlı ve karanlık eylemde hep bu taşeron örgütlerin imzası var. Yüzlerce öğrencinin, TİP ve TÖB-DER üyelerinin, öğretim görevlilerinin, profesörlerin katledilmesinde hep MHP'nin parmağı var.

MÇP eski MYK üyesi Yaşar Yıldırım geçtiğimiz aylarda "Bazıları Kürt-Türk çatışmasından yarar umuyor olabilir. Ama biz ülkücü gençlerin yeniden kontrgerillanın oynadığı olmasını istemiyoruz" açıklamasını yaparken geçmişte ülkücülerin kontrgerillanın taşeronluğunu yaptığını açık bir şekilde itiraf ediyordu.

Bir dönemin Genelkurmay İstihbarat Daire Başkanlığı görevinde bulunmuş, şimdi emekli bulunan Sezai Orkunt'un 19 Kasım 1990 günü yayımlanan Hürriyet gazetesinde yer alan: "Silahlı kuvvetler sağdan çok soldan korkar. Çünkü o zamana göre sağ organize değildi. Organizas-

yon MHP ile olmuştur. Türkiye'ye verilmiştir bazı imkanlar" şeklindeki açıklaması da son derece ilginçtir.

12 Mart ve Kontrgerilla

Yukarıda sözünü ettiğimiz talimnamenin faaliyet alanlarına hangi eylemlerin girdiğini yeniden hatırlatalım: *adam öldürme-bombalama-silahlı soygunculuk-ışkence-kötürüm hale getirme, adam kaçırma suretiyle tehdit-ış-oyunları tahrik, misilleme ve rehinelere alıkonulması, kundakçılık-sabotaj-propaganda ve yalan haber yayma, zorbalık, şantaj.*

Devletin resmi kurumları adına devlet yetkililerinin yayınladığı talimname böyle diyor. Sözkonusu karanlık örgütlerin tümünün birden tanımlanması: *gayri nizami kuvvet...* Bu gayri nizami kuvvetin "*yeraltı unsurları*" yukarıda sayılan işleri yapmakla görevli.

Burada "Devlet cinayet işlemez" diyen Demirel'e bir soru soralım. "*adam öldürme*"ye cinayet denmez mi sayın Demirel?

Devletin bu karanlık güçlerinin zincirlerinden boşanmışcasına devrede olduğu ayırt edici tarihlardan biri 12 Mart dönemidir. 12 Mart Muhtırası öncesi ve sonrasında birçok öldürme, kundaklama, sabotaj vb. olaylarında bu karanlık güçlerin parmağı vardır. O dönemin birçok olayının hala karanlıklar içerisinde olması bu iddianın açık kanıtıdır.

Kültür Sarayının (AKM) ve Marmara Gemisinin kundaklanıp yakılması, Eminönü Araba Vapurunun batırılması gibi olaylar hala bilinmezlik içerisinde.

Sokakta Taylan Özgür'ü vuranlar, Ulaş Bardakçı'yı katledenler ve bunlar gibi onlarca cinayeti işleyenler daha sonraki yıllarda açığa çıkarıldı. Kimi örgüt elemanları da mecbur kalıp kendileri kimi olayları açıkladılar. Mehmet Eymür gibi

Kenan Evren'in Özel Harp Dairesi elemanlarının "*Kızıltepe'de görev aldık*"larını açıkla-

masına rağmen, ÖHD birifinginde **"ÖHD Kıbrısta ve Güneydoğuda kullanıldı"** denmekte.

Kontrgerilla adıyla anılan ve tartışmalara konu olan bu karanlık güçlerin adından ilk kez 1971 yılında sözedildi. 12 Mart muhtırasının üzerinden 7-8 ay geçtikten sonra ÖHD tarafından işkencehane olarak kullanılan Ziverbey Köşkü açığa çıkarıldı. Burada yüzlerce kişiye yapılan işkenceler, işkencecilerin yöntemleri, kullandıkları literatür, burada alınan ifadeler, emniyet ve sıkıyönetim ilişkileri biraraya getirilince anlaşıldı ki yasadışı, karanlık bir devlet örgütü var ortada. Kendilerine kontrgerilla diyorlar. Her türlü yasa ve yasal kuruluşun üstünde bir hareket ve yetki serbestisine sahipler.

Türk GLADIO'su tartışması ilk böyle başladı. Az tartışılmadı. Fakat, kulaklara kurşun akmış gibi bir sesizlik hep sürdü. Devlet hep sustu. Gazeteler, aydınların çoğunluğu, diğer kamuoyu odakları tartışmaları duymamazlıktan geldi.

Meclisin, hükümetin, basın, diğer kurum ve kuruluşların bu sessizliğinden de güç alan karanlık devlet güçleri eylemlerini buldukları her fırsatta yinelediler. 1977'den 12 Eylül 1980'e kadar karanlık eylemler daha bir yoğunlaştırıldı.

Yaşanan olaylarla sözünü ettiğimiz talimnemenin 9. maddesi öylesine bir uyum içerisindeki, somut kanıt olmaksızın da insanları asıl adrese götürebilir.

1 Mayıs 1977 Katliamı Ve 12 Eylül

1977 1 Mayıs'ında, 1 Mayıs alanında 500 bin kadar kitle toplanmıştı. Miting sırasında Sular İdaresinin üzerinden ve International Otel pencerelerinden karanlık güçler kitleleri taradı. Bunun ardından panzerler ateş ederek kitlelerin üzerine sürüldü. Çeşitli sivil araçlardan açılan ateşler öncekileri izledi. Korkunç bir panik doğdu. Kitlelere cehennemi bir saldırı yapıldı. 34 kişi öldü, 126 kişi yaralandı.

Otelden ateş edenlerin belirlenebilmesi için elde yeterince ipucu varken, Sular İdaresinin üzerinden ateş edenlerin bir kısmı yakalanmışken, ateş açılan panzerler ve taksiler biliniyorken olayın üzerinden 15 yıl geçti ve suçlular hala ortada yok. Olay karanlıklara gömüldü.

Çünkü; Sular İdaresinin üzerinde suçüstü yakalananlar götürüldükleri karakoldan ifadeleri alınmadan, kimlik tesbitleri bile yapılmadan serbest bırakıldılar. Bir gün önceden gelip Otele yerleşenler (ki içlerinde ABD'liler

de var ve bunların CIA ajanı olması olasılığı çok güçlü) bile tesbit edilemedi. Araçlar ve araçlardan ateş edenler de...

Çünkü, ilk hazırlık soruşturmasını yapan ve olayı aydınlatmak isteyen savcı Çetin Yetkin görevini yapamaz hale getirildi. İstifaya zorlandı ve istifa ettirildi.

O gün alanda bulunan Fevzi Karadeniz, Mihri Belli, Şükran Ketenci gibi tanıklar: **"Kazancı yolu başında Pamuk Eczanesinin arkasına park etmiş olan beyaz renk renault otomobilden otomatik silahlarla kitleyi taradılar"**, **"Taşkıyla yolundan iki panzer alana girdi. Kitleyi tarayıp otelin önünden anuta doğru hareket ettiler"** gibi net ifadeler vermelerine rağmen iddianemede bu somut ifadelerden söz bile edilmedi. Olayın üzerine sis perdesi çekildi. Açılan dava dosyası sonuçta kapatıldı. 34 kişinin açıkça bilinen katilleri bulunamadı, cezalandırılmadı.

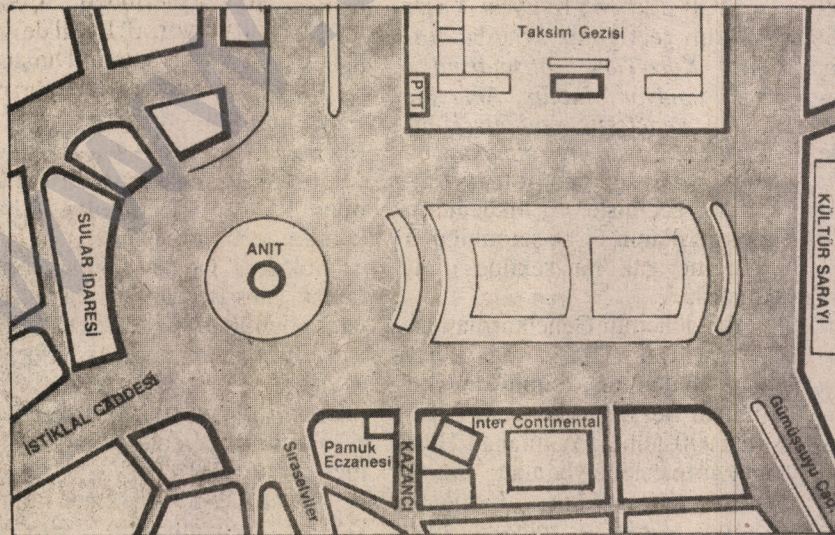
Daha sonra ve daha net olarak anlaşıldı ki, 77 1 Mayıs katliamı amaçlı yapıldı. 12 Eylül'ün ilk ciddi ön hazırlığıydı. Yeterli bulunmamış olsa gerek, "faili meçhul" olmayan cinayetler sürdürüldü.

Başta 1 Mayıs katliamında yaşamını yitirenler olmak üzere, 1977 yılı içerisinde 53 kişi "faili meçhul" cinayetlere kurban edildi. Aradan 15 yıl geçti ve hala bu 53 kişinin katilleri bulunamadı.

1977 yılı boyunca işlenen "faili meçhul" cinayetlerin dikkat çeken iki özelliği var: 1- 1 Mayıs gibi büyük bir toplu katliam yaşanmış 2- "Faili meçhul" cinayetlere kurban gidenlerin hepsine yakını halktan insanlar.

1978 yılı içerisinde 969 kişi öldürüldü

"Faili meçhul" cinayetler ise korkunç bir turmanışa geçmiş. Ve aynı zamanda da hedefler çeşitlenmiş. Toplu katliamlar birçok kez tekrarlanmış. 16 Mart'ta 7 İTÜ öğrencisinin üzerine bomba atılıp öldürülmesi; 17 Ni-

1 Mayıs Alanı

Maraş Katliamı

san'da Malatya Belediye Başkanı Hamit Fendoğlu'na postayla gönderilen bombanın patlaması ve ondan sonra çıkan olaylarda 6 kişinin ölümü; 3 Eylül Sivas olayları sırasında 9 kişinin katli; 9 Ekim Ankara Bahçelievlerde 6 TİP'inin öldürülmesi; ve 24-29 Aralık tarihleri arasında Maraş'ta 107 kişinin toplu katliamı gibi....

"Faili meçhul" cinayetler, 119 kişiyi tek tek kurban seçmiş. Bunların 110' kadarı halktan insanlar: Doğan Öz, Hamit Fendoğlu, Bedrettin Cömert, B. Karafakioğlu, Nejdet Bulut, Hilmi Soydan gibi kamuoyunca da bilinen ünlü kişiler de "faili meçhul" cinayetlere kurban edilmiş.

Ve 1978 yılında toplam 259 kişi katledilmiş, katilleri hala ortada yok. Üstelik bu sayı belirleyebildiklerimiz.

1978'in bir özelliğinin ise darbe kararı alınan yıl olmasıdır.

1979 yılı içerisinde toplam 1176 kişi siyasi nedenlerle öldürülmüş. Bu sayının kaçının failinin meçhul olduğunu ise saptayamadık. 1978'e göre daha fazla olduğu ise kesin. Çünkü hedefe (!) adım adım yaklaşmak gerekiyor. 12 Eylül 1980'e kadar ki sürede kaç kişinin öldürüldüğünü ve bunların kaçının faillerinin karanlık güçler olduğunu saptayamadık.

madık.

1977 ile 12 Eylül 1980 tarihleri arasındaki faili meçhul cinayetlerin şöylesi bir mantığı var ve bu ilk bakışta göze çarpıyor.

Önce kitlelere yönelik katliam eylemleri. 1 Mayıs, Maraş, Çorum, Sivas, Malatya olayları gibi.

Sonra adı sanı toplunca pek bilinmeyen ilerici ve devrimcilerin tek tek katledilmesi.... Binlerce örneği gibi.

Ardından Doğan Öz, Bedrettin Cömert, Server Tanıllı, İsmail Değer İnal, Abdi İpekçi, Fikret Ünsal, Cevat Yurdakul, Cavit Orhan Tütengil, Kemal Türkler, Ü.Yaşar Doğanay, Ümit Kaftancıoğlu gibi ünlü kişilere yöneliyor.

Ve tekrar kitle katliamları

devreye sokuluyor.

Bu sıralama karanlık eylemlerin tam bir sırakonumu değil elbet. Çünkü, zaman zaman iç içe geçişte var.

Sonuç, yüzlerce karanlık eylemin sonunda binlerce ölü ve ardından 12 Eylül darbesi... Karanlık güçlerin dizginsiz iktidar dönemi... İşkenceler, ölümler, milyona varan gözaltular, yüzünü bulan tutuklamalar, idamlar ve azgın bir devlet terörü... Kürdistan'ın yeniden işgali...

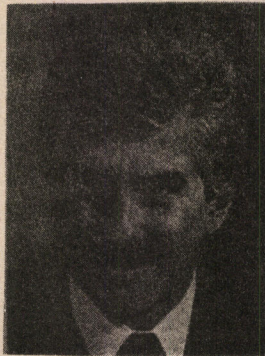
1980 Öncesi Türkiye 1980 Sonrası Kürdistan

Dikkat çekici bir noktayı yeniden hatırlatalım. Bir önceki arabaşlık altında karanlık eylemlerin sıra konumuna dikkat çekmiştik. Aynı mantık son yılların karanlık cinayetlerinde de göze çarpıyor.

25 Kasım 1989'da Yüksekova'nın İkiyaka Köyünde toplu katliam yapılıyor. 23 Haziran 1990'da benzer bir senaryo çevrimli köyünde uygulamaya konuyor.

Ardından kimi sıradan kişiler öldürülüyor.

Bu katliamların beklenen etkisi sağlamamış olması gerekir ki, cinayetler İstanbul'a ve Ankara'ya taşınmıyor. 31 Ocak 1990 günü Ankara'da Muammer Aksoy, ardından İstanbul'da Hürriyet Gazetesi yöneticilerinden Çetin Emec öldürülüyor. 3 Eylül'de ve İstanbul'da yazar Turan Dursun, 7 Ekim'de ve Ankara'da Bahriye Üçok öldürülüyor.

Çetin Emec

Turan Dursun

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİ'Nİ KONTRGERİLLA YÖNETİYOR

Son birkaç yıldan beri Türkiye'de bir kontrgerilla tartışması yürütülüyor. Bu tartışma; her geçen gün bir yenisi gerçekleştirilen "faili meçhul" cinayet ve katliamlarla gittikçe alevleniyor.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti; yıllardan beridir işlenen cinayet ve katliamları "faili meçhul" diye niteleyerek işlenen cinayetleri ört-bas etmeye çalışıyor.

Dün insan hakları, şeffaflık ve demokrasi nutuklarıyla iktidara yürütenler de, bugün işlenen cinayetlere karşı "kayıtsız kalarak" cinayet ve katliamları "faili meçhul" ilan ediyorlar.

Daha dün muhalefetteyken Kontrgerillayı kastederek: "Hukuk devletinde bu tür örgütlere yer yoktur. Parlamentonun bu toplumsal tehlikeye karşı çıkması bir görev haline gelmiştir.(...) TC Devleti cinayet işleyen bir devlet imajı ile Türk halkının önünde duramaz. Savcılar ne güne duruyor?" diyen demokrasi havarisi Muhteşem Süleyman'ın bugün sesi-soluğu çıkmıyor.

Çıkamaz da!

Çünkü: devletten ve devletin misak-ı milli çerçevesinde oluşturduğu politikalarından yana olan hiç kimsenin bu konuda tek bir adım atabileceği düşünülmelidir.

Çünkü: Türkiye Cumhuriyeti Devletinin iktidarı-muhalefeti işlenen kontrgerilla cinayetlerinin biricik ortağıdır.

Çünkü: Türkiye Cumhuriyeti Devleti demokrasiye eşitlik ve özgürlüğe güveni olmayan bir avuç kapitalistin, sömürgecinin ve zorbanın devletidir.

Çünkü: Bu devlet; başta ABD olmak üzere emperyalist devletlerin kuşatması ve yönlendirmesi altındadır.

Çünkü: Bu devlette; insan hakları, demokrasi ve özgürlük söylemi hayalden öte bir şey değildir.

İşte: her geçen gün katledilen onlarca insan ve Kürt halkına yönelik olarak gerçekleştirilen katliam senaryoları...

İşte: Daha Newroz katliamının kanı kurumadan gerçekleştirilen Şırnak Katliamı.

İşte: Sokak ortasında, evinde, işyerinde katledilen o bilinci aydınlık, geleceğe ve demokrasiye sevdalı gazeteciler....

Artık Türkiye ve Kürdistan'da meydana gelen cinayetleri "faili meçhul" olarak nitelemek mümkün değildir.

Bu cinayetleri Türkiye Cumhuriyeti devleti işlemektedir.

Çünkü: İşlenen ve karanlıkta kalan bir cinayet kimin işine yarıyorsa o cinayeti işleyenler de onlardır.

Bugün işlenen cinayet ve katliamlar bizzat Türkiye Cumhuriyeti devletinin çıkarlarına hizmet etmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti kontrgerilla eylemleriyle ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin bayrağını yükselten Kürt halkını bozguna uğratmayı ve halkı tedirginliğe, korkuya sürüklemeyi amaçlamaktadır.

Çünkü: Türkiye Cumhuriyeti Kürt halkının yükselen ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesi karşısında acizdir, şaşkındır.

Bugün Türkiye Cumhuriyeti Devleti bozguna uğramıştır. Rejim Kürt halkının gün geçtikçe artan eylemlilikleriyle rüzgar ekip fırtına biçmiştir.

Tekrar söylüyoruz : Gerçekte Türkiye Cumhuriyeti Devleti bir Kontrgerilla devletidir. Devlet içinde yuvalanan karanlık güçler, Kontrgerilla, Özel Harp Dairesi ve benzer terör kurumları, bu devlet yaşadıkça varlıklarını sürdürecektir. Çünkü TC devleti, aciz ve biçaredir. O, Kontrgerillasız yapamaz!

Hiç kimsenin bu konuda ne Muhteşem Süleyman'dan ne de onun iktidar ortağı Paşazade Erdal Beyden ufak bir beklentisi olmalıdır.

Çözüm: Türk ve Kürt halklarının mücadeleyi yükseltmelerindedir. Çözüm halkların devrimci insiyatifidir.

Böylece, kamuoyuna terör korkusu salınıyor. Bu cinayetleri, adı sanı bilinmez "islami" bilmem ne örgütleri üstleniyor. Bir daha da bu örgütlerin adı sanı duyulmuyor. Yok olup gidiyorlar.

Kürdistan'da tek tek öldürmeler halktan insanlara yönelik olarak 1991 boyunca sürdü.

1991 Temmuz ayı başlarında karanlık güçler, bir ünlü Kürt aydınını, Vedat Aydın'ı hedef seçtiler.

Sonra Hizbullah eylemleri başladı. Faili belli cinayetler günlük olaylar haline geldi. Öldürülenlerin sayısı yüzleri geçti.

Newroz katliamları, en son

Şırnak katliamı bazı yönleriyle 1 Mayıs 1977 ve Maraş katliamlarına benzemiyor mu? Sürdürülen gazeteci avı 78-79 ve 80'leri hatırlatmıyor mu?

Dikkat edilirse 80 öncesi meydana gelen yüzlerce "faili meçhul" cinayet genellikle Türkiye'de başgösteriyordu. 80 sonrası ise bu tür eylemler Kürdistan'a kaydı, giderek salt Kürdistan'da yoğunlaşmaya başladı.

80 öncesi Türkiye'de ülkücüler çeşitli kurum ve kuruluşlarıyla kontrgerillanın taşeronluğunu üstlenmişlerdi. 80 sonrası Kürdistan'da yoğunlaşan eylemlerde taşeronluğu "Hizbullahçılar"

devraldı.

Karanlık eylemlerin 80 öncesi Türkiye'de, 80 sonrası ise Kürdistan'da yoğunlaşması, Türkiye'deki sınıfsal ve Kürdistan'daki ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin gelişim seyriyle yakından ilintili. Mücadele nerede gelişip yükseliyorsa kontr-gerilla eylemleri da orada boyveriyor.

İkiyaka ve Çevrimli Katliamı Karanlık Güçlerin İşi.

25 Kasım 1989 günü Hakkari ili Yüksekova ilçesine bağlı İkiyaka köyü "karanlık güçler tarafından" basıldı. Köyde yaklaşık 90 korucu var. Karanlık güçler

otuza yakın insanı katledip çekip gidiyorlar. Korucular bir kez olsun ateş açmıyorlar. Olay 5 gün sonra TV'ye yansıyor ve PKK'ya mal edilmeye çalışılıyor. PKK ise olayla bir ilgisinin bulunmadığını açıklıyor. Korucuların köye gelen karanlık güçlere neden ateş etmediği, olayın neden 5 gün sonra TV'ye yansıdığı vb. soruları hep cevapsız kaldı.

1990 yılı Haziran ayında meydana gelen ve toplam 27 kişinin katledildiği Çevrimli katliamı da bugüne kadar karanlıkta kalan bir başka katliam.

İHD Diyarbakır Şubesi'nin 23 Haziran 1990 günü hazırladığı Çevrimli köyü Katliam Araştırma raporu katliamdaki karanlık noktalara şöyle parmak basıyor:

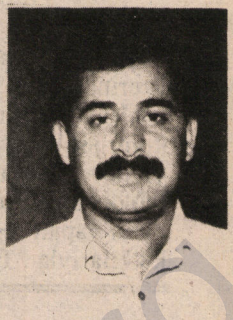
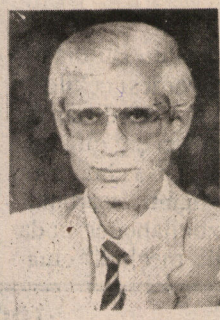
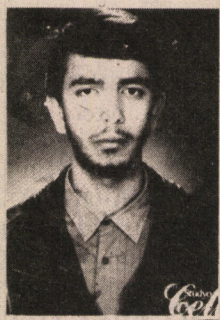
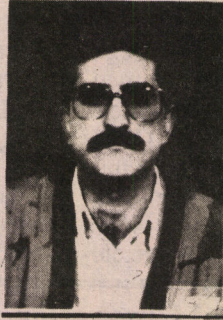
"(...) Daha önce gidilen Çevrimli köyünde, eşyalarını toplama durumunda bulduğumuz birkaç köylünün ifadesi özellikle ilginçtir. Adını saklı tutmamızı isteyen köylülerin ifadesine göre

OHD HANGİ EYLEMLERE KARIŞTI (RESMİ AÇIKLAMALAR)

"Özel Harp Dairesi Güneydoğu'da bölücü eşkiyaya karşı devam eden iç güvenlik harekatinde görev aldı."

"Özel Harp Dairesi 1963-74 yılları arasında Kıbrıs'taki mukavemet hareketinin örgütlenmesinde, 1980'de Diyarbakır'da kaçırılan THY uçagındaki rehinelere kurtarılması operasyonunda kullanıldı." (4 Aralık 1990 Cumhuriyet Gazetesi, Genelkurmay Birifingisi)

"Türkiye'de kontrgerilla yok. Özel Harp Dairesi var. Genelkurmay Başkanlığının sırasında bu teşkilat görevi dışında kullanılmadı. Ama bana intikal ettirmeden bazı kişiler olaylara bulaşmış olabilir. Bunu bilemem" (Kenan Evren, Hürriyet Gazetesi, 26 Kasım 1990)

Yahya Orhan, Hafız Akdemir, Hüseyin Deniz, Burhan Karadeniz
Son günlerde kurşunlanan basın mensupları

don, atlet ve mermi taşımada kullanılan yelekler vardı. Dört korucu dışında öldürülen çoluk, çocuk, masum insanların hemen tamamı koruculuğu kabul etmeyip, İzmir'de İstanbul'da çalışmaya giden insanların çocukları ve yakınlarıdır. Katliamda öldürülen 15 yaşındaki Ömer Betaş'ın öldürülmeden önce "Kürdistan aşkına beni öldürmeyin, ben de sizlere katılmak istiyorum" demesine rağmen "Kürdistan'ı s.....m" denilerek kurşuna dizilmiştir.. Ömer Betaş'ın koruculuğu kabul etmemiş aileye mensup olması ayrıca dikkat çekicidir.

2- Çatışma akşam 21.00'den 03'e kadar aralıklarla sürmüştür. Çevrimli köyüne yaya olarak 15 dakika uzaklıktaki Koçyurdu köyünde özel timler, yaya olarak köye 1 saat uzaklıkta 9. Jandarma Komando Taburu ve yine yaya olarak 1 saat uzaklıkta bölgede korucubaşı Baho Ağa'nın köyü olduğu halde olaya hiç bir müdahalede bulunulmaması araştırılması gereken önemli bir noktadır. Silahların susmasından bir saat sonra tan yeri ağarıp aydınlık başladığında, resmi makamlarca olayın faili ilan edilen 100'ün üzerinde ki PKK mensubu, acaba nerededir? Bir saat içinde yer yarılıp içine mi girdiler?

5-Edindiğimiz bilgiye göre, köyde daha önce askeri birlik ve görevli 19 korucudan sadece 4 korucunun olay akşamı köyde bulunması yeterince karanlık bir nokta değil midir?

6- Köy 60-70 haneliktir. Sadece dört ev yakılmıştır. Yakılan evler özellikle seçilmiştir. Üçü ko-

ruculuğu kabul etmeyenlerin evleridir.(...)

7- Saldırının geldiği tesbit edilen tarafa, köye takriben 80 metre mesafede bulunan tek ev korucu yakınlarından birinin evi olduğu halde, üzerinde tek bir mermi izine rastlanmamıştır. Bu durum acaba tesadüfi midir?"

Bu noktalar İHD Heyetinin dikkatini çeken belli başlı yönler.

Vedat Aydın'ın Katledilmesi ve Önü Alınmaz "Faili Meçhul" Cinayetler

1991 yılının Temmuz ayı başlarında Halkın Emek Partisi Diyarbakır İl Başkanı bir gece yarısı kendilerini polis olarak tanıtan iki kişi tarafından alınarak götürüldü. Olaydan birkaç gün sonra Vedat Aydın'ın cesedi işkence yapılarak öldürülmüş halde Diyarbakır Maden karayolu üzerinde bir köprü'nün altında bulundu. Vedat Aydın olayı bugün halen açıklığı kavuşturulmamış cinayetlerin başında geliyor. Açığa çıkmayan diğer bir nokta ise, V. Aydın'ın cenaze töreninde tetik çekenlere kimin, kimlerin emir verdiği.

Çok geçmeden Vedat Aydın olayını bir başka cinayet izledi. Emekli işçi İ. Hakkı Kocakaya Diyarbakır'da "kimliği belirsiz kişiler tarafından" gözaltına alınarak bir araca bindirilip götürüldü. Birkaç gün sonra İ. Hakkı Kocakaya'nın cesedi Diyarbakır Sive-rek karayolunda bir köprü'nün altında bulundu. Kocakaya'nın bindirildiği aracın plakası tesbit edildi. Bu plakanın daha sonra Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü-

ne ait olduğu anlaşıldı. Bu olayın üzerine de bir sis perdesi çekildi.

Ve, ardından Kürdistan'da kontrgerilla eylemleri çıg gibi büyümeye başladı. Kısa bir süre içinde Kontrgerillanın taşeronluğunu yapan "Hizbullahçılar"ın da katkılarıyla "faili meçhul" cina-

yet sayısı yüzleri buldu. Özgür basın hedef seçilerek basın mensupları birer birer katledilmeye başlandı. Seçilen hedef Özgür Gündem'di. Yeni Ülke muhabiri Cengiz Altun, 2000'e Doğru Muhabiri Halit Güngen'den sonra Özgür Gündem'de çalışan gazete-

ciler: Hafız Akdemir, Burhan Karadeniz, Yahya Orhan ve Hüseyin Deniz karanlık güçlerin kurşunlarına hedef oluyorlardı. Ve, her geçen gün "faili meçhul cinayetler"e bir yenisi daha eklenecek. Bir savcı Felice Casson'un bile yokluğu ne acı! ■

1991-92 Faili Meçhul Cinayetler

01) - Yusuf Erişti	İstanbul	17 Mart 1991	67) - Abdülsamet Çiçek	Silvan	15 Nisan 1992
02) - Yakup Kara	Şımak	28 Haziran 1991	68) - Rıdvan Çelebi	Silvan	16 Nisan 1992
03) - Hamit Kara	"	"	69) - Şehmus Akkurt	Kızıltepe	24 Nisan 1992
04) - Ahmet Kara	"	"	70) - Muti Kara	Nusaybin	28 Nisan 1992
05) - Mehmet Ürün	"	"	71) - Baki Sönmez	Muş-Kıyık	30 Nisan 1992
06) - Hüseyin Kara	"	"	72) - İsmail İrmak	Nusaybin	02 Mayıs 1992
07) - Vedat Aydın	Diyarbakır	7 Temmuz 1991	73) - Seyit Tekkur	Diyarbakır	02 Mayıs 1992
08) - Hayrettin Demir	Midyat	17 Ağustos 1991	74) - Veysi Alıcı	Batman	03 Mayıs 1992
09) - İsmail Yiğit	Nusaybin	25 Ağustos 1991	75) - Hüsamettin Yaman	-	04 Mayıs 1992
10) - İsmuni Aılı	Midyat	27 Ağustos 1991	76) - Soner Gül	-	04 Mayıs 1992
11) - Efrum Atlı	"	"	77) - Ahmet Aydın(35)	Nusaybin	06 Mayıs 1992
12) - Selim Acar	"	"	78) - Mehmet Sıraç Akbay	Kızıltepe	06 Mayıs 1992
13) - Ömer Kılıç	Dargeçit	"	79) - Mehmet Dursun(53)	Kızıltepe	12 Mayıs 1992
14) - Abdülmecit Çetinkaya	Ömerli	15 Eylül 1991	80) - Hüseyin Bakır(27)	Kızıltepe	12 Mayıs 1992
15) - Zuri Erdinç	Midyat	18 Eylül 1991	81) - Edip İbrahimioğlu	Kızıltepe	17 Mayıs 1992
16) - İse Erdinç	"	"	82) - Nurettin (Nuri) Göçen	Kızıltepe	17 Mayıs 1992
17) - Hasan Erdinç	"	"	83) - Ahmet Turgay	Kızıltepe	19 Mayıs 1992
18) - Metin Uladı	İstanbul	Eylül 1991	84) - Ramazan Ekinci	Eruh	21 Mayıs 1992
19) - Şemsettin Tek	Nusaybin	23 Eylül 1991	85) - Mahmut Ertekin	Silvan	21 Mayıs 1992
20) - Ali Erdem	Kızıltepe	29 Eylül 1991	86) - Şehmus Gündüz	Silvan	21 Mayıs 1992
21) - Hamit Temel	Yüksekova	19 Ekim 1991	87) - İbrahim Demir(22)	Batman	25 Mayıs 1992
22) - Bedrettin Akkurt	Midyat	11 Kasım 1991	88) - İbrahim Sertkaya(36)	Kızıltepe	25 Mayıs 1992
23) - Hüseyin Toraman	İstanbul	16 Kasım 1991	89) - Orhan Kölge(31)	Batman	26 Mayıs 1992
24) - İ.Hakkı Kocakaya	Diyarbakır	23 Kasım 1991	90) - Diyaeddin Kavak	Batman	27 Mayıs 1992
25) - Murat Özsat	Gaziantep	9 Aralık 1991	91) - Cemil Kavak	Kızıltepe	27 Mayıs 1992
26) - Salih Tatlı	Urfa	08 Ocak 1992	92) - Abdurrahman Ay	Silvan	30 Mayıs 1992
27) - Abdülsamet Çetin	Diyarbakır	12 Ocak 1992	93) - Hüseyin Erdoğan	Batman	03 Haziran 1992
28) - Adil Bayık	Nusaybin	14 Ocak 1992	94) - Seydoş(Seydi) Aydoğan	Kızıltepe	04 Haziran 1992
29) - Abdurrahman Sögüt	Nusaybin	18 Ocak 1992	95) - Fevzi Anık	Dargeçit	05 Haziran 1992
30) - Harbi Arman	Diyarbakır	20 Ocak 1992	96) - Ahmet Yeşilmen	Dargeçit	05 Haziran 1992
31) - Nizamettin Kişin	Mazıdağı	23 Ocak 1992	97) - Aziz Biber (19)	Bismil	07 Haziran 1992
32) - Seyfettin Aktan	Nusaybin	25 Ocak 1992	98) - Hafız Akdemir (27)	Diyarbakır	08 Haziran 1992
33) - Ahmet Bayram	Bingöl	25 Ocak 1992	99) - İsmail Demirhan	Batman	09 Haziran 1992
34) - Hüseyin Pamukçu	Batman	26 Ocak 1992	100) - Mehmet Emin Ayhan	Silvan	11 Haziran 1992
35) - Ahmet Bayram	Bingöl	28 Ocak 1992	101) - Şehmuz İbrahimioğlu	Kızıltepe	13 Haziran 1992
36) - Oktay Türkmen	Nusaybin	02 Şubat 1992	102) - Hasan İbrahimioğlu	Kızıltepe	13 Haziran 1992
37) - İdris Çelik(35)	Batman	02 Şubat 1992	103) - Emin Alptekin(39)	Midyat	16 Haziran 1992
38) - Arif Altun	Urfa	06 Şubat 1992	104) - Siddık Tan	Batman	20 Haziran 1992
39) - Metin Elikçi (32)	Batman	10 Şubat 1992	105) - İzzettin Direkçi	Batman	20 Haziran 1992
40) - Ahmet Bayhan (26)	Diyarbakır	15 Şubat 1992	106) - Tekin Ala	Nusaybin	21 Haziran 1992
41) - Halit Güngen	Diyarbakır	18 Şubat 1992	107) - Abdullah Aksoy	Diyarbakır	27 Haziran 1992
42) - Sabri Kızılkın	Tatvan	19 Şubat 1992	108) - Abdullah Dal	Batman	27 Haziran 1992
43) - Cengiz Altun(24)	Batman	24 Şubat 1992	109) - Recep Alpaslan	Ağrı	28 Haziran 1992
44) - Şehmuz Akıncı	Silvan	27 Şubat 1992	110) - Ramazan Yüce	Diyarbakır	29 Haziran 1992
45) - Mehmet Emin Narin	Nusaybin	27 Şubat 1992	111) - Halim Yaşar (53)	Silvan	30 Haziran 1992
46) - Hayrettin Suçiçeği	Batman	10 Mart 1992	112) - Adil Yaşar (29)	Silvan	30 Haziran 1992
47) - Mehmet Evren (12)	Cizre	15 Mart 1992	113) - Nazım Yaşar (40)	Silvan	30 Haziran 1992
48) - Şevki Demir	Gercüş-Düzmeşe	16 Mart 1992	114) - Mustafa Ekinci	Diyarbakır	30 Haziran 1992
49) - Orhan Gök	Derik	18 Mart 1992	115) - Mehmet Buğdaycı	Silvan	01 Temmuz 1992
50) - Hidir Acet	Nusaybin	19 Mart 1992	116) - Ramazan Şal	Şanlıurfa	02 Temmuz 1992
51) - Zeyni (Edip) Demir	Midyat	19 Mart 1992	117) - Mehmet Ergün	Silvan	08 Temmuz 1992
52) - Mehmet Garan (Gelen)	Diyarbakır	23 Mart 1992	118) - Faysal Kızıllırmak	Şanlıurfa	09 Temmuz 1992
53) - Mehmet Güneş	Batman	24 Mart 1992	119) - Salih Güneylı	Diyarbakır	25 Temmuz 1992
54) - Abdo Zeren	Gaziantep	24 Mart 1992	120) - Yakup Yönten	Kızıltepe	25 Temmuz 1992
55) - Tahir Mat	Gaziantep	24 Mart 1992	121) - Bedirhan Güneş	Nusaybin	25 Temmuz 1992
56) - Hamdüsenâ İpekçi	Silvan	25 Mart 1992	122) - Mahzun Erol	Batman	26 Temmuz 1992
57) - Mehmet Taşkın (27)	Gaziantep	28 Mart 1992	123) - Eyüp Aktaş	Nusaybin	29 Temmuz 1992
58) - Bülent Ülkü	Bursa	31 Mart 1992	124) - Çetin Abayay	Batman	29 Temmuz 1992
59) - Abdülmenaf Şimşek	Silvan	02 Nisan 1992	125) - Ayten Öztürk	Elazığ	27 Temmuz 1992
60) - Ramazan Yavuzkılınç	Silvan	02 Nisan 1992	126) - Yahya Orhan	Gercüş	01 Ağustos 1992
61) - Ercan Karadağ	Silvan	03 Nisan 1992	127) - Celal Pekgül	-	01 Ağustos 1992
62) - Bayram Güleç	Silvan	05 Nisan 1992	128) - Hüseyin Deniz	Ceylanpınar	19 Ağustos 1992
63) - Nihat Kadınan	Silvan	08 Nisan 1992	129) - Şımak Katliamı	Şımak ve köyleri	18-21 Ağustos 1992
64) - Ahmet Turan	Silvan	08 Nisan 1992	130) - Ahmet Siddık Turhallı	Diyarbakır	29 Ağustos 1992
65) - Mehmet Emin Saman	Nusaybin	11 Nisan 1992	131) - Ali Can	Batman	29 Ağustos 1992
66) - Hanifi Kutlu	Silvan	14 Nisan 1992			

SUÇ ORTAKLARI!..

"Bana ne" ciler, "Neme lazım" cılar, "Bana değmeyen yılan bin yaşasın" cılar, Aydıncıklar, Yağdanlıklar, "Resmi hizmete mahsusur" damgalı Bab-ı Ali'nin Özgür (!) basın kaleşörleri, kendisini iktidar sanan iktidarsızlar, devletin koltuk değneği olmaktan öte gidemeyen muhalefet partileri, kamunun hakkını savunuyor iddiasındaki savcılar, bağımsız (!) yargıçlar, milletin vekilcikleri: Susuyorsunuz. Yüzlerce insanın yaşam hakkı elinden alınırken, kontrgerilla cirit atarken sizler susuyorsunuz.

"Sukût altın" dir ya, susmaya devam edin! Kasalarınız ve cüzdanlarınız değersiz TL yerine altınla dolacaktır o zaman(!)

Ya viydanlarınız.....? Ya insan olma iddianız....?

Bunca insan katledilirken viydanlarınız rahat mı? Geceleri yatağınızda rahat rahat uyuyabiliyor musunuz?

Viydanlarınız rahatsa, uykuda kabûslar görmüyorsanız: insan değilsiniz.

Rahat değilseniz, insansanız eğer SUSMAYIN!

Katillerin suç ortağı olmayın!

Korkunun ecele faydası yoktur.

Bugün değilse yarın sizin de kapınızı çalacaklardır.

Kontrgerilla varken kursunu bitmez.

Abdi İpekçi, Bedrettin Cömert, Cavit Orhan Tütengil, Muammer Aksoy, Çetin Emeç, Bahriye Üçok ve bunların onlarca benzeri sizlerden farklı sosyal ve siyasal konumlara sahip değillerdi.

Sizin de katliniz kaos yaratma planlarına uygun düşebilir. Yada yeni bir darbe hazırlığı öncesinde sıra size de gelebilir.

Halk için değilse bile, kendiniz için susmayın!

Insanlarını katleden bir devletin savunucusu olmak SUÇTUR.

Bu suça ortak olmayın. Bunun utancını ağır bir yük olarak boynunuzda taşımak zorunda değilsiniz.

Hiç olmazsa ÖZEL HARP DAİRESİ'z, Kontr-gerilla'sız bir devlet isteyin!

"Yasa dışı devlet olmaz", diye haykırın.

Haykırın ki kendinize saygınız olsun! Ki o zaman tarihin suçlu sandalyesine oturmaktan kurtulmuş olarsınız.

"....."

Sözünü(zül) söylemedikçe

Gökkubbenin altında ancak

istenmeyen bir konuk olacaksınız"ız.

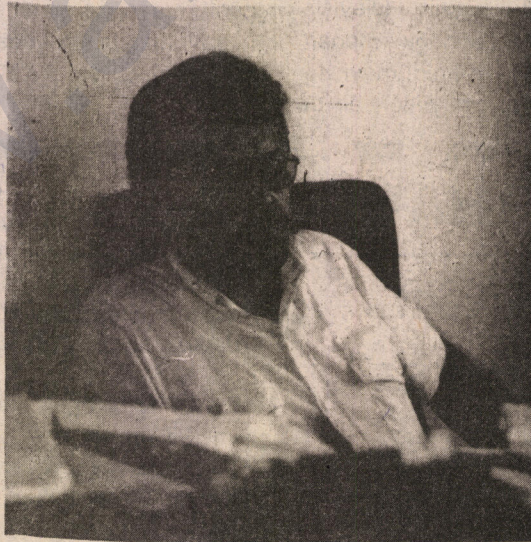
Gotho

"Faili Meçhul" Değil

Araştırmalarımız "faili meçhul" denilen ve arkasında devletin (adı değişse de) illegal örgütlerinin bulunduğu olay ve ölümlerin çok eski tarihlerden bu yana sürdüğünü gösteriyor.

-Sürekli bir olgu olarak gündemde bulunan bu "faili meçhul" tertip ve cinayetler varoldukça, cumhuriyeti, bir hukuk sistemi sayabilir miyiz?

ERCAN KANAR : Gelişen noktada artık bu kavramın (faili meçhul kavramının) gerçekte uyuşmadığı, durumu izah etmediği, artık birçok çevrenin kabul ettiği bir tespittir. Yani ortada faili meçhul cinayet yerine,

yargı organları dışında, esas olarak yasadışı yöntemle çalışan kişi ve kurumlarıyla yaptırdığı açık. Bu

kişi ve kurumlara, muhalefetin yoğunlaştığı dönemlerde devletin ihtiyaç duyması olgusu, bizim yabancı olmamız bir durum. Özellikle son yıllarda bu olgu daha da arttı ve artık ortada herkesin kabul ettiği, edeceği gibi faili meçhul cinayetler yerine, büyük olasılık devletten güç alan, devletten beslenen, devletin çalışmalarına izin verdiği, göz yumduğu, kurumlar ve odaklar tarafından yürütülen planlı bir katliamlar silsilesi söz konusudur.

-Faili meçhul tertip ve cinayetlerin son yıllarda artışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

ERCAN KANAR : Bunun çeşitli nedenleri var ama, bu özelliklerin başında tabii ki resmî tarih ve ideolojiye karşı patlama noktasına gelen bir birikim oluşması vardır. Kütlerin ulusal kimlik bilinci devleti bütün yöntemlere itmede en belli başlı bir etken oldu. Buna ek olarak yeni tür aydınlar toplumda oluşuyor. Bu yeni tür aydınlar yetmiş, yetmiş beş yıllık resmî devlet çizgisiyle uyuşmayan, resmî tarih ve ideolojiyle uyuşmayan, nesnel gerçeklikler ile uygun bir tarihi dökümlenmeye çalışan, yorumlamaya çalışan aydınlar kategorisidir. İşte bu çizgi Ermeni katliamını devlet yapmış mıdır, yapmamış mıdır? Çerkez Ethem meselesinde resmî tarih doğru mu söylüyor, yalan mı söylüyor, Kürt meselesinde devletin izlediği politika insan haklarına aykırı mıdır, değil midir? Bir jenosit midir, değil midir? Bunun araştırmalarını, tartışmalarını yapan, nesnel gerçekliklere bağlı kalmaya çalışan yeni tip aydınlar oluşumu gündeme geldi. Şimdi devlet bu tip veya daha farklı programlar, farklı alternatifler dahilinde radikal mücadele yapan insanlara karşı kendi hukukuyla bir barikat oluşturamayacağı anlayışıyla, kendi hukuk işleyişini çığneyerek bu tip aydınları kitle ile bağkurmadan, bütünleşmeden bir an önce ortadan kaldırmayı hedefliyor. Yani, bir topluca yapılan cinayetler, bir de

tek tek bireylere yönelik cinayetler var. Bireylere yönelik cinayetlerin hedefi; devletin çizgisini izlemeyen, nesnel gerçeklere ulaşmaya çalışan aydınlar, halk önderleri, yeni tip mücadeleci insanlar olduğu görülecektir. Yani sosyal muhalefetin hızlanması veya o sosyal muhalefeti hızlandırma potansiyelini, birikimini, kararlılığını gösteren aydınların ortaya çıkması, yeni halk önderlerinin ortaya çıkması devletin bu tip cinayetlerini hızlandırmasında önemli bir etkenler dizisini oluşturmaktadır.

-İnsan haklarının en temeli olan yaşama hakkının, böylesi "Devlet gölgeli" girişimlerle tehdit edilmesi karşısında insan hakları savunucularının tavrı ne olmalıdır, ne yapılabilir?

ERCAN KANAR : İnsan hakları savunucuları devletin bu şaibeli haline, suçlarına göz yummamalıdır. Cesaretle bu olayların araştırılmasının aydınlanmasının üzerine gitmek zorundayız. Bu hadiselerde devletin rolünü, vurdum duymazlığının araştırılması yönünde, devletin rolünün teşhir edilmesi yönünde cesaretle mücadele verilmesi gerekir. Bu konuda kitle bilinci yaratılması, kitle protestolarının hazırlanması vb. insan hakları savunucularının görevleri arasındadır. Yine bu konuda, evrensel düzeyde mücadelelerle kazanılmış hakları gündeme getirmek gerekir. Örneğin 1989'da Birleşmiş Milletlerde kabul edilen yargısız ve keyfi infazlara ilişkin temel prensipleri yaygınlaştırmak, TC'yi de bu prensiplere uymaya zorlamak, bunun için kamuoyu oluşturmada bu görevler arasındadır. Bu noktada yargısız infazlar, gözaltında ölümler ve bu cinayetler karşısında hiçbir farklı ölçütlere kaymadan, hiçbir durağanlık göstermeden, suni kriterlere kaymadan insan hakları savunucularının cesaretle devletin bu suçlarına karşı çıkması gerekir.■

TALAT TURHAN:

*"Olaydan Kim
Faydalanıyorsa
Faili Meçhul
Cinayetlerin
Faili Odur"*

- Sayın Talat Turhan, bugüne kadar yaptığınız çalışmalarda Cumhuriyetin kuruluş yıllarındaki faili meçhul olaylara değinmediniz. Örneğin bir Mustafa Suphi olayına, Mustafa Kemal'e suikast olayına. Bu konudaki görüşlerinizi alabilir miyiz?

- Onlar farklı olaylar. Onlar için şöyle söyleyebilirsiniz: Bir düzen, ister sosyalist olsun, ister kapitalist, kurulduğu vakit yaşamak mecburiyetindedir. Yaşamak için de şiddet uygular. Fransız ihtilali 300 bin kişinin kellesi üzerine kurulmuştur. Kimse bugün Fransız idaresini katillikle suçlamıyor. Ama o 300 bin kişinin kellesi üzerinde, dünyanın örnek aldığı bir de-

mokrası çıkartmışlar. Sovyet Devrimi şiddet uygulamıştır. TC. bir Kurtuluş Savaşı'ndan gelmiştir. Bu bir hesaplaşmadır. Kim galip gelirse iktidar ondadır.

M. Suphi olayında işin ideolojik boyutu vardır. O da bir adam üzerine simgelenmiştir. Kayıkçılar Kahyası Kaptan Yahya. Olayın arkasında Mustafa Kemal'le İttihat Terakki'nin hesaplaşması da vardır. Gerçekte o hesaplaşma Sakarya Muharebesine kadar uzanır. Enver Paşa o zaman Bakü'de beklemektedir. Gelip düzene oturmayı amaçlamaktadır. Sakarya Muharebesi'nden sonra o olasılık uzağa gitmiştir. Mustafa Suphi olayı hala netleşmiş bir olay değildir.

Mustafa Kemal'e suikast olayında da İttihat ve Terakki'nin parmağı olduğunu söyleyenler var. İktidar mücadelesi yürüten iki taraf var ve biri diğerini tasviye etmiştir. Kâzım Karabekir ordaki subayların sahip çıkmasıyla paçayı kurtarmıştır.

Her rejimin dibinde katliam var. Tarih katliamlar üzerine kurulmuştur. Rejim oturana kadar bunlar olur.

- Ya 33'ler olayı?

- Orgeneral Muğlalı olayı var. Yargılandı. Cezalandırıldı. O zaman demek ki devlet işliyordu.

- **Fakat 33'lerin katlinde bir şifre olayı var. 33'lerin katledilmesi salt Orgeneral Muğlalı'nın emriyle değil daha üst makamlardan gelen bir şifre ile gerçekleştirilmiş. Olay açığa çıkınca da faturası salt Muğlalı'ya ödetiliyor.**

- Yani yargı bir yere kadar çalışıyor. Ondan sonra çalışmıyor.

İşte Bomba davası: Bu davada Faruk Gürler, Muhsin Batur ve Kemal Kayacan benim yanıma sanık olarak getirilmek istendi. İddianamede suçlu olarak gösterildiler. Bu nedir? 12 Mart'ın iki kanadı birbiriyle çatışıyor. Bir kanat diğer kanadı ortadan kaldırsın ki iktidara rahat otursun. Onun için Bomba Davası'na bir tertip yapıyorlar. Bu adamları sanık olarak getirmek istiyorlar. İktidar mücadelesinin ardında bir çirkinlik, bir pislik, entrika var. Yani iktidarın yapısında entrika var.

TC'de bu böyle değildir demek lazım. Tarihsel olarak bu böyle.

Ecevit'e suikast tertip ediliyor. " Bir yere kadar gibebildim" diyor. Ondan sonra " olayın izi kayboluyor." diyor. Cumhurbaşkanı'na suikast tertip ediliyor, Özal'a suikast yapan adam kontrgerillanın adamı ç-

kıyor. Özal olayı mahkeme dışında takip edin diyor. Komisyon kuruyor. Komisyon üyeleri tehdit ediliyor. Başbakanı suikast tertip ediliyor, araştırılmıyor. Cumhurbaşkanı araştırılmıyor. Türkiye'de Özel Harp Dairesi var ve askersel işlevler için kurulmuş. Bizim de iddiamız şu: Askersel işlevler için kurulmuş bir örgütün tüm yapısı bu gibi işlerde kullanılmak için müsaittir. Eğer ip elden kaçarsa bu gibi işlerin sonu gelmez.

- **Günümüzde giderek artan "Faili meçhul Cinayetler ve Kontr-Gerilla eylemleri hakkında neler düşünüyorsunuz.**

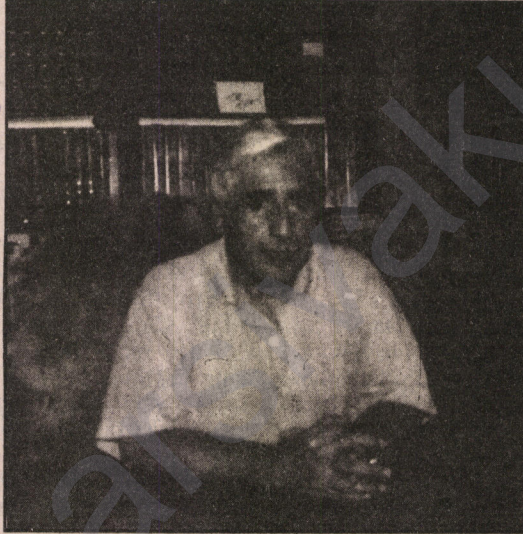
- Şimdi Konrgerilla deyimi hak arasında kullanılan bir deyim. Aslında Türkiye de devlet içinde devlet olan pekçok gizli kurum var. Ben X örgütü terimini kullanıyorum.

Bizim iddiamız kontrol dışına çıkmış tüm örgütlerin, -bunun içinde MIT'te var, ÖHD'de var- demokratik kontrol mekanizması içine sokulması ile sorun çözülebilir. 1973'ten beri bu talepte bulunmuyoruz. Suskunluk sürüyor.

Bu suskunluk devam ettikçe olaylar tırmanır. Parlamento fonksiyonunu yapmalıdır. Ama yapamıyor. Neden? Demekki devlet üzerinde devlet olgusu var. O daha egemen. Daha dün Diyarbakır'da 4 parlamenter hapisaneye giremedi. Bunlar karakollara da giremiyorlar. O zaman "Egemenlik ulusundur" sözcüğünü nasıl telafuz edebiliriz?

O zaman, o güçlerle, iktidar üzerindeki güçlerle uyum var. Adam iktidarını muhafaza etmek için eyvallah ediyor. O zaman da yapay bir şey ortaya çıkıyor. Bu oluşum içinde bataklık ortaya çıkıyor. Bu bataklıktan kim yararlanıyor. Holdingler, uluslararası tekeller yararlanıyor.

Bugünlerde faili meçhul cinayetler gittikçe yayılıyor. Bunları kim yapıyor? Emniyette, şurda burda krimologlar var. Bir olay olduğu vakit 5 veya 10 tane varsayım yapıyorlar. Bu varsayımlara öncelik sırası veriliyor. O andan sonra da incelemeye başlıyorlar. Bunun bir de kuralı var. Olaydan kim faydalanıyorsa fail odur. Yani bu değişmez bir kural. Altın kural. Türkiye'nin gayri nizami harp içinde olduğunu ifade eden zihniyet sahipleri burda bir bataklık oluşturuyor, o bataklık, her şeyi üretir. Nilüfer çiçeğini üretir. Sivrisinek üretir. Sivri sinekler bize batar. Nilüfer çiçeğini alırlar zenginler, emperyalistler bahçelerini süslerler. Bilmem anlatabildim mi? ■

12 EYLÜL SÜRÜYOR

R.Nehir

DYP-SHP koalisyonu hükümeti kurulduğunda geniş toplum kesimlerinde umut ve beklentiler oluşmuştu. Hükümete bağlanan umutlar üç temel nedene dayanıyordu.

1- Türkiye ve Kürdistan bir 12 Eylül yaşamıştı. Askeri faşist diktatörlük ve onun uzantısı olan Özal iktidarları dönemleri boyunca işçi ve emekçi yığınların reel gelirlerinin, yani aş ve ekmeçlerinin yarısına el konulmuştu. Demokrasinin en ufak kırıntıları bile yasal ve fiili olarak ortadan kaldırılmıştı. Devlet terörü toplumun üzerine bir karabasan gibi çökmüştü. Tüm bunların sonucu olarak geniş kitlelerde bu ortamdan kurtulma istek ve özlemleri derinliğine ve genişliğine yaygınlaşmıştı. Kısaca, kitleler beklenti içerisindedi.

2- Kitlelerin psikolojisini ve beklentisini kendi lehine oya dönüştürmeyi amaçlayan Demirel, sözde de olsa, 12 Eylül'le hesaplaşmayı ve onu tasviyeyi de içeren bir propaganda biçimiyle demokrasi savunuculuğuna soyundu. Etkili de oldu. Kitlelerin beklentileriyle belli ölçülerde buluşmayı başardı. Demirel'in ortağı SHP'nin ise demokrasi vaadi tek silahıydı. Demokrasinin savunucusu SHP ile sonradan demokrat olan Demirel'in ortaklığı, demokratikleşme ve 12 Eylül'ün tüm sonuçlarıyla tasviye edileceği umutlarını güçlendirdi.

3- Türkiye'nin çok partili tarihinde ilk defa DP ve CHP geleneğinin temsilcisi olan iki parti koalisyon yapıyordu. Bu geniş bir seçmen tabanına sahip hükümet demekti. Sağdan ve soldan geniş kitlelerin yanı sıra etkin kamuoyu odaklarının da desteğinin alınması demekti. Askeri ve sivil bürokrasinin iç çekişmelerden uzak, bu geniş koalisyon önderliğinde çalışmasının, yani devlete işlerlik kazandırmasının ortamı görünürde de olsa yaratılmıştı. Kısaca, bunca desteğe ve güce sahip hükümetten çok şey beklenebilirdi.

Çoşuklu ve çok geniş kapsamlı olmasa da az sayılmayacak ölçüde kitlelerde umutlar oluştu ve beklentiler hükümete havale edildi.

Umutlar ve beklentiler geniş ve yaygındı. TC'nin ekonomik olanaklarını bilenler, onun devlet geleneğini ve yapısını tanıyanlar, 30 yıldır siyasetin başında ve içinde olan Demirel'in yabancısı olmayan sosyalistler olarak düşüncelerimizi söyleyip yazdık. "Bu hükümet ekonomik alanda iyileşme sağlayamaz; bozulan gelir dengelerini emekçiler lehine kısmen de olsa düzeltermez; 12 Eylül ve 12 Eylülcülerden hesap sormaz; demokratikleşme yönlü göstermelik adımlardan ötesini atamaz; hele Kürt halkına olumlu anlamda vereceği birşey olamaz" dedik.

Uyarılarımızda etkili olduğumuz söylenemez. Çünkü toplumsal psikoloji uyarılarımızı duyacak durumda değildi. Hükümetin kuruluşunun üzerinden bir yıla yakın bir zaman geçince kitlelerdeki umut yavaş yavaş umutsuzluğa dönüşmeye başladı. Bu süreç derinleşiyor.

Kitlelerdeki beklentinin ana eksenini demokratik-

leşme oluşturmuyordu. Bu doğaldı da. Çünkü, antidemokratizmin en koyu bir biçimde yaşandığı yılların ardından, değişik bir söyleme sahip, seçim propagandalarında, hükümet protokolünde ve programında demokrasiye birincil derecede önem veren bir koalisyon hükümeti vardı karşılarında.

"Yeniden inşa" gibi "12 Eylül rejimini tüm sonuçlarıyla ortadan kaldıracamız" gibi; iddialı çıkışlar vardı. Helsinki, AGK, Paris Şartı gibi uluslararası hukuk kurallarının Türkiye'de de aynen geçerli olacağı; İLO sözleşmelerinin eksiksiz uygulanacağı gibi vadeler seçim propagandasından öte, hükümet protokolünde ve programında açıkça yazılıp çizildi. Kısaca, burjuva demokrasisi adına söyleneceklerin hepsi söylendi.

Geniş kitleler, kendi sağduyularıyla ekonomik alanda ciddi bir değişimin olmayacağını biliyorlardı. Belki, gelir dağılımındaki kendi aleyhlerine oluşmuş uçurumun kısmen düzeltilileceği umutları vardı. Ama hepsi o kadar.

Zaten hükümetin ekonomik konulara gündeminde pek fazlaca yer ayırdığı da söylenemez. Seçim propagandalarında da bu böyleydi; hükümet programında da. Çünkü:

SHP'nin ciddi bir ekonomik anlayışı ve programı yoktu. DYP ve Demirel ise 12 Eylülcülerden ve Özal'dan nicel de olsa farklı bir ekonomik anlayışa sahip değildi. Hükümet kurulunca bu açıkça görüldü. Bir yıla yakın süren uygulamalar ise farkın olmadığını iyice gözler önüne serdi. Sadece devlet olanaklarından daha çok yararlanan tekelleri sermaye kesimlerinde belli bir farklılaşma oldu. Özal'ı destekleyen kimi tekellerin yerini Demirel taraftarları aldı. Küçük parsalara SHP'li işverenler ortak oldu.

Dahası şunu belirtelim: Mevcut partilerden hangileri koalisyon kurarsa kursun, hangileri tek başına iktidar olursa olsun, ekonomik politikalar ve sonuçlar bakımından ciddi nicel farklılıklar dahi ortaya çıkmayacaktır. Çünkü;

Türkiye'nin ekonomik kaynaklarının sınırı belli. Üretim kapasitesi ortada. Tüketim düzeyi biliniyor. Tüm rakam çarpıtmalarına rağmen, ulusal gelir 2000 dolar dolaylarında. Dış borçlar ulusal gelirin %60'ını geçmiş. Yıllık dış borç faizi ulusal gelirin %10'larına dayanmış. İç borçlar ulusal gelirin %15'i kadar. Bütçe açıkları kapatılmıyor. Enflasyon yenilmezliğini sürdürüyor. Ciddi bir sanayileşme için sermaye birikimi yetersiz. Dış sermaye akımı sağlanamıyor. Bütçelerden yatırıma ayrılan paylar gülünç düzeyde. Ciddi bir ekonomik yenilenme için bilim ve teknoloji yatırım yok gibi. Belki de en önemlisi Türk burjuvazisinin iş ahlakından yoksun oluşu. O, hep spekülatif kazanç peşinde koşan olmaktan öteye gidemedi. Spekülatif kazanç, TC burjuvazisinin temel karekteri. Vergisini vermez, sigorta primlerini yatırmaz, enflasyondan yararlanmaktan asla vazgeçemez. Hayali ihracat, hayali yıtım, hi-

leli iflas vb. gibi yollarla vurgun vurmaktan sakınmaz. Kârı % 100'lerin altına düştüğü koşullarda feryadını eder. Kâr oranını artırmak için yapmayacağı ah-laksızlık yoktur. Darbeci olmaktan;doğayı tahribe kadar hiç bir kötülükten kaçınmaz.

Kimi yönlerine vurgu yaptığımız kolay kazanç yolları varken, daha çok yatırım ve üretim gibi riskli, aynı zamanda da emek ve çaba gerektiren bir yönelişe TC burjuvazisi girmez. Çünkü ekonomik ve siyasi hayatta asıl güç kendisi. Gücünü kullanarak spekülâtif kazanç yollarını hep açık tutabiliyor. Zaman zaman farklı sesler çıkaran olsa da, süreçte her iktidarı hizaya getirebiliyor.

İşte bu iki nedenle, yani Türkiye'nin ekonomik olanaklarının bilinen sınırlılığıyla, TC burjuvazisinin karakterleri birleşince hükümetler ekonomik politikalarında ciddi nicel farklılıkları dahi ortaya koyamıyorlar.

Kârın, toplumsal sınıf ve katmanlar arasında daha dengeli bölüşümü ve uzun vadeli düşünülerek alanlara göre uygun dağılımı da yapılamıyor. Çünkü bunu engelleyen ve iktidarların gücünün yetmediği üç temel güç var: 1- Ekonomik hayata egmen olan büyük tekeller 2- Emperyalizm ve onun IMF, Dünya Bankası OECD gibi kuruluşları 3- Devlet içinde devlet olan ve asıl iktidarı elinde tutan güçler.

Kaldığımız yerden devam etmek üzere bir hatırlatma yapalım. Buraya kadar yazılanlar yanlış anlaşılmalı. Türkiye ekonomik olarak battı batıyor değil. Mevcut ve kullanılabilen kaynaklar bile az değil. Devreye sokulabilecek yeni kaynaklar da var. Yatırım ve üretim kısmen artırılabilir. Çok zorlanırlarsa bölüşümdeki dengesizliği birkaç puan değiştirebilirler.

Tekrar kaldığımız yere dönersek; yukarıda belirttiğimiz güçler karşısında meclis ve hükümetlerin, çok şey yapabilmesi, köklü değişikliklere gidebilmesi olası değildir. İleri sürülen ekonomik, sosyal ve siyasal politikalar boş laftır. Ciddi yada kısmi değişikliklerin olabilmesi, kitlelerin bu güçlere yönelik muhalefetlerinin boyutuyla doğru orantılıdır. Bu üç güç, emekçilere karşı sürekli suç işleyen güçlerdir. Yükselen bir toplumsal muhalefet hareketiyle önce psikolojik alanda, sonra da fiilen etkisizleştirilmeden, yada etkileri azaltılmadan meclis ve hükümetler eliyle sonuç alınamaz.

Bu böyle olduğu içindir ki, baba Demirel fos çıktı. Açık ve yazılı kayıtlarına rağmen demokratikleşme yönünde göstermelik adımlar bile atamadı. Göstermeliği bile attırmadılar. Oysa Demirel'in ve SHP'nin en büyük silahı demokratikleşmeydi.

12 Eylül'ü tüm sonuçlarıyla ortadan kaldıracaklardı. Yeni ve demokratik bir anayasa yapacaklardı. Tüm yasalardaki anti-demokratik öğeleri temizleyeceklerdi. 12 Eylül ve Özel kararnemelerini iptal edeceklerdi. Yargının bağımsızlığını sağlayacaklardı. İşkenceye son vereceklerdi. YÖK'ü kaldıracaklardı. Seçim ve siyasi partiler yasaasını "milli iradeyi" tam yansıtabilecek şekilde yeniden düzenleyeceklerdi. Uluslararası hukuk kurallarının eksiksiz olarak Türkiye'de geçerli olmasını sağlayacaklardı. Düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün önündeki tüm engelleri kaldıracaklardı. İLO şartları tam olarak uygulanacak, tüm çalışanlar sendika

kurabileceklerdi. Hatta, "herkes verdiği mücadele kadar hak sahibi olacaktır" bile dediler.

Kürt realitesi tanınacaktı. Herkes birinci sınıf vandaştı. Kendi anadilini, kültürünü, tarihini, folklorunu koruyup geliştirebilecekti. SHP'ye göre "Olağanüstü hal", "Olağanüstü Hal Valiliği" ve "koruculuk" kaldırılacaktı. DYP'ye göre bu anlamda önce iyileştirmeler sağlanacak, süreçte ise bunlar kaldırılacaktı.

Hatta ve hatta, Demirel, MGK, Özel Harp Dairesi gibi kurumları kastederek "Demokrasilerde bu yapıların işi ne?" bile demişti. Kısaca, eksiksiz bir burjuva demokrasisi vaadi belgelere bağlanmıştı.

Demokratikleşme yönünde ne yaptılar? Hiç bir şey. Göstermelik bile olsa yapılan bir şey yok ortada. 12 Eylül, 12. yılında da tüm yasal ve tüzel kurum ve kuruluşlarıyla yürürlükte. Devletin belirleyeni.

Bir yıla yakın bir süredir demokratikleşme yönünde adım atmayanların ileride atacakları beklenilmemeli. Demirel'in hakkını yemeyelim. O, şov yapmasını sever ve bilir. Göz boyamak için de olsa birşeyler yapmak istemektedir. İsteyecektir de. Devlet içinde devlet

olan, asıl iktidarı elde tutan MGK, ÖHD, MİT, Emniyet teşkilatı, ordu ve sivil bürokrasi gibi güçleri şovuna ikna da edebilirdi. Ama olmadı. Onu mahçup ettiler. Demokratlığına gölge düşürdüler.

Çünkü "Baba"nın karşısına bir de Kürt ulusal sorunu çıktı. Umduğundan ve beklediğinden daha bir güçlü olarak... Oysa Demirel, devletin tüm güçlerini harekete geçirip, koalisyonun seçmen tabanının desteğini arkasına alıp, basını yedekleyip, aydın geçinen Kemalist irkçuların damarlarındaki kanı kabartıp bir kaç vuruşla sorunun üstesinden gelebileceğini ve demokrasi şovuna ondan sonra başlayabileceğini umuyordu. Umduğu gibi olmadı. Ulusal mücadele ileriye dönük yürüyüşünü Newroz katliamına rağmen sürdürdü. Genelde Kürt halkının, özde PKK'nin mücadele azmi ve kararlılığı karşısında aceze düşen iktidar sahiplerinin korkuları büyüdü. Korkularının iki ana nedeni vardı.

1- Demokratikleşme yönünde göstermelik de olsa atılacak her adımı kitleler derinleştirecek ve onların açtığı gediklerden ışık sızacaktı. Karanlık her güç ışıklan korkar. Çünkü gerçek yüzü azda olsa görülebilecek. Bu en azından dizginsiz iktidarlarının sınırlandırmasını getirebilirdi. İktidarlarını ise kolay kolay zayıflatmak istemiyorlar. İktidar olmanın yetki, moral ve ekonomik avantajları var ve elden kaçırmak istemiyorlar.

İktidardan olmaları bir yana, zayıflama ihtimaline dahi tahammülleri yok. Her böyle ihtimalin doğduğu ortamda yaptıkları ilk iş, devlet terörünü devreye sokmak, bir kaos ortamı yaratmak ve demokratikleşmenin önüne set çekmektedir. 12 Martlar ve 12 Eylül'ler bunun ürünüdür. Onlarca gencin katledilmesi, Eminönü ve Marmara vapurlarının batırılması, Kültür sarayının kundaklanması vb. ardından 12 Mart geldi. 73'lerde başlayan kitlelerin demokrasi yürüyüşü, 77'lere gelindiğinde alanlara yarım milyon insan toplandı. Bu gelişim sözkonusu karanlık iktidar güçlerini öylesine korkuttu ki, 77 1 Mayıs katliamını yüzlerce

aydın ve emekçinin öldürülmesi izledi. Evren'in açıkça söylediği gibi, 78'de darbe hazırlıklarına resmen başlandı. Türkiye bu güçlerin dizginsiz terör ortamında kaosa sürüklendi. Kitle bilinci bulandırıldı. Can güvenliği baş sorun haline getirildi. Sular iyice bulandırılınca 12 Eylül faşist darbesi için ortam hazırlanmış oldu.

Başta Türk halkı ve aydınları olmak üzere, halklarımıza 12 Eylül suçunu ve utançını yaşattılar. Bu suç ve utanç 12 yıldır yaşanıyor. Daha da yaşanacağına benzer. 12 Eylül ve 12 Eylülcüler yargılanıp tarihin çöplüğüne atılmadan insan onuruna yaraşır bir şekilde yaşamak da olası değil.

12 Eylül yargılanmalı. Ama bunu ne Demirel, ne de herhangi bir burjuva partisi yapabilir. Bunu yapacak olan ve onurlu yaşamaya o zaman hak kazanacak olan halktır. Bir daha 12 Eylülcülerin yaşamamasının garantisi de budur.

Demirel, ulusal mücadeleyi bastırabilmek için 12 Eylülcülerin bile sahip olmadığı destekleri arkasına aldı. Ulusal mücadele karşısında tekeli sermayenin, geniş bir kitlenin, basının, devletin farklı güçlerinin, hatta aydın ve ilerici geçinen kamuoyu odaklarının maddi ve moral güçleri birleştirildi. Böylesine bir ittifak yakın tarihte yaşanmamıştı.

Demirel, bu ittifaka dayanarak sonuç alacağını umuyordu. Botan'a, Botan'da yaşayan insan sayısından daha çok güvenlik gücü yığıldı. Hiç bir maddi ve teknik olanak esirgenmedi. "Ayaklanma başlatacaklar" propagandasıyla önce psikolojik saldırıya, ardından da Newroz kutlamaları bahane edilip askeri saldırıya geçtiler. Kısmi başarılarını halkımız geri püskürttü. Ulusal mücadelenin kolay lokma olmadığı görüldü. Böylece Demirel'in manevra alanı daraldı.

Demokrasi vaatlerinin askıya alınmasını isteyen karanlık iktidar güçleri, iktidarlarının devamını sağlamak ve ulusal direniş karşısındaki aczlerini örtmek için Koçgirileri, Dersimleri, Ağrı ve Şex Sait başkaldırısı sonralarını seslendirmeye başladılar. Olağanüstü halin kaldırılması bir yana, sıkıyönetim, genel seferberlik, gerilla-halk ayrımı yapılmaksızın topyekün imha saldırıları düzenleme gibi politikalar açıkça konuşuldu. Ardından Şırnak provakasyonu geldi. Benzerlerinin de gündemde olduğu anlaşılıyor.

Böylece, Türk halkının da demokrasiyi görme ve yaşam hayelleri bir başka bahara kaldı. Çünkü, Türkiye'de demokrasinin yerleşip kökleşmesinin ilk koşulu ulusal sorunun çözümünden geçmektedir. Hem Kürt halkının esareti sürecektir, hem de Türk halkı demokrasiyi görecektir; bu asla gerçekleşmeyecektir. Her gün bir veya birkaç cinayet işleyen devlet yapısının demokratikleştirilemeyeceği bilinmelidir.

Demokrasi kuru bir sözcük değil. Burjuva toplum düzenini eksiksiz yaşamının olmazsa olmazı. Bırakalım sosyalist demokrasiyi, kapitalist sistem içerisinde bile insanca yaşamının ön koşuludur demokrasi. Onun için, her Türk bireyi kendisine insanca yaşamak istiyormuyum diye sormalıdır. Evetse bu soruya yanıtı, ulusal sorunun çözümüne destek olmalıdır. Çünkü insanca yaşamak, hem Kürt halkı için, hem de Türk halkı için ulusal sorunun sağlıklı çözümüyle doğrudan ilişkili ve doğrudan bağlantılıdır. Bu sorun çözülmeden Türk halkı iktidardaki karanlık güçlerin kölesi olmaya devam edecektir. Tercih, insanlık ve kölelik arasındadır.

Bunun canlı tanığı son 70 yıllık tarihin kendisidir.

Demokrasiyi biçimsel öğelerinin devreye sokulması sürecini tarihten izlemek bunu anlamak için yeterlidir. Diğer tüm nedenlerin yanı sıra ve hatta tümünün başında yer alan Kürt ulusal mücadeleleri nedeniyledir ki, çok partili yaşama geçiş bile ancak 1946'da gerçekleştirilebilmiştir. Çünkü 1900'lerden beri ulusal başkaldırılar hep gündemde. 1937-38 Dersim başkaldırısı o dönemin son halkası. Kürdistan'da süren genel valilik uygulaması, korkunun ürünü olarak 1947'lere kadar sürdürülmüştür. Çok partili döneme gerçek anlamda 1950'de geçildiği biliniyor. İkisi arasında ki ilişki çok açık değil mi? Şex Sait başkaldırısını ezmenin yasal gerekçelerini oluşturan Takrir-i Sukûn yasası tüm Türkiye'de kitlelerin susturulması yasası olmadı mı? Ekonomik olanaklarla demokrasi sınırlarının bağı inkâr edilebilir mi? Yani, Kürt ulusal hareketini bastırmak için harcanan milyarlarca lira (bugünün rakamlarıyla)nın demokratik gelişimi olumsuz etkilemediği söylenebilir mi? 60'lı yılların sonlarına doğru ciddi bir maddi güç olmaya başlayan DDKO hareketinin 12 Mart'çuların darbe gerekçelerinden biri olduğu gerçek değil mi? 1980 öncesinde Türkiye'de gelişen kitle hareketinin kimi yönleriyle de olsa gerisinde olan ulusal hareketin ezilmesi planları 12 Eylül darbelerinin bu anlamda ikinci gündemlerini oluşturuyor muydu? Diyarbakır zindanı bunun açık kanıtı değil mi?

Örnekleri detaylandırmak mümkün. Şurası ise çok açık: Kürt ulusu yok edilemeyecek. Ulusal kavgasından geri durdurulamayacaktır. 30 milyon nüfus tarih sahnesinden silinemeyeceğine göre, bu sorunun bir tek çözüm yolu var demektir: Ulusal egemenlik hakkının hak sahibinin ellerinde olması... Bu tarihsel bir kaçınılmazlıktır. Ulusal sorun çözülmemiş bir sorun olarak varolmaya devam ettikçe, Kürt halkının mücadelesi sürecektir. Ulusal mücadele sürdükçe, Türk halkı için demokrasi sadece bir özlem olmaya devam edecektir.

Demokrasiyi göstermelik boyutlarda bile yaşamamasını ne Demirel, ne bir başkası sağlayabilir. Bırakalım Demirel'i, SHP, DSP gibi partilerin, İlhan Selçuk, Oktay Akbal gibi ilerici geçinen yazar ve aydınların, demokratik ayarlarının kaç olduğunu ulusal mücadele dışında hiç bir olgu bu kadar net ortaya koyamazdı. Şimdi hepsi demokrasi dışı dönemlerin savunuculuğunu yapıyor. Hepsini nasıl statükocu olduklarını, nasıl bir ırkçı ve şoven olduklarını, nasıl Kürdistan'ı babalarının tapulu mülkü gibi gördüklerini, nasıl da TC'nin bekasını herşeyin üstünde tuttuklarını, halkı ve halkın çıkarlarının nasıldaki kendileri için bir anlam taşımadığını açıkça ortaya koyuyorlar.

Bu körlükle, bu bilim ve akıl dışılıkla ne düşünce dünyası genişleyip zenginleşebilir, ne modern bir halk olma yolunda istenilen hızda yol alınabilir, ne de devlet halka hizmet eden bir kurum haline getirilebilir. Şovenizm ve ırkçılık beyinleri dumura uğratar. Tüm zenginliklerin başı olan beyin gücü çarpık olan bir ulus ve halk, demokrasiyi elde edemez ve yaşatamaz. Çağın uygun toplumsal ilerlemeyi başaramaz.

Halkımız da Türk halkı da köleliğe layık değildir. 12 Eylülcülerden, demokrasi şovmenlerinden ve karanlık iktidarlarını sürdürmek için Kürt halkına karşı provakasyonlar düzenleyip soykırımlara zemin hazırlayanlardan halklarımızın herhangi bir beklentisi olmaz. Bu yüzler iyi tanınmalı. Onların destekçileri de...

İŞKENCECİLERİN MUMU...

Yalancının mumu yatıya kadar yanarmış. Ya Demirel'in ki? Ya İnönü'nün ki? Hükümetin ki, ANAP'ın ki, Meclisin ki? Onların ki de "ceza muhakemeleri yasa tasarısı"nın Meclis gündemine yeniden dönmesine kadar yanarmış.

Bilindiği gibi, 26 Ağustos 1992 tarihinde Mecliste ceza muhakemeleri yasa tasarısı görüşüldü. Daha doğrusu yarım görüşüldü. Çünkü Meclis Adalet Komisyonu yasa önerisini Meclisten geri çekti ve böylece konuyla ilgili oturumlara son verildi. Yine bilindiği gibi, Özal, yasa tasarısını bir daha görüşülmek üzere Meclise geri göndermişti.

Özal'ın yasa tasarısını Meclise geri göndermesinin asıl gerekçesi : Gözlatı süresinin (tek tek kişiler için) 24 saatle sınırlandırılmasına ve toplu davalarda gözaltı süresinin 15 günden 8 güne indirilmesine itiraz ediydi.

Yasa tasarısı ikinci kez Mecliste görüşülmeden önce gizli pazarlıkların konusu yapıldı. Demokrasî havarisi Demirel'in DYP'sinin ve Özal'ın ANAP'ının "işkence sürsün" anlamındaki ittifakı biliniyor. İnönü ve SHP'nin çoğunluğu, Demirel'le yaptıkları gizli pazarlıklarda gözaltı süresinin iki yıl daha olduğu gibi sürmesini kabul ettiler. Bu, işkence iki yıl devam etsin pazarlığıydı ve Koalisyon ortakları bu konuda anlaşmışlardı.

Fakat, DYP milletvekillerinin bir kısmı ile ANAP'lular iki yıl sınırlandırmasını da yeterli görmeyip, İŞKENCE HEP SÜRSÜN anlamındaki muhalefetlerinde ısrar edince, Hükümet yasa tasarısını Meclisten geri çekmek zorunda kaldı.

İşkence süresinin tek tek kişiler için 48 saatten 24 saate, toplu gözaltılarda 15 günden 8 güne indirilmesi yasa tasarısının kısa öyküsü böyle. Yani öykü işkence öyküsü. Çünkü yasa tasarısının

kapsadığı diğer konular demokratikleşme açısından çok fazla bir öneme sahip değil.

Bu öykü çok önemli. Öyle önemli ki, TC devletinin temel niteliğini ortaya çıkaran bir öneme sahip. Biz komünistler, yurtseverler ve tüm Kürtler olarak Devletin bu niteliğini biliyorduk. Türk komünist ve ilerici çevreleri de biliyordu. Türk kamuoyunun önemli bir kesimi belki bilmiyordu. Ya da bilmemezlikten geliyordu. Dünya kamuoyunda ise bilenen azdı. Şimdi çok net bir biçimde açığa çıktı ki: Hükümetin, tüm partilerin (HEP dışında), milletvekillerinin ve Meclisin demokratikleşme adına söylediklerinin veya yazılı belgelere bağladıklarının hepsi YALANDIR.

Yukarıda özetlediğimiz yasa öyküsü açıkça ortaya koydu ki :

-Demirel işkenceyi savunuyor. İnönü, Mesut Yılmaz, Erbakan, Türkeş, Ecevit ve onların partileri işkenceyi savunuyor. İki elin parmağı kadar SHP'li ile HEP'liler dışında tüm milletvekilleri işkenceden yana.

Kaldı ki, işkenceden yana olmasalar da, bunun pek fazlaca bir anlamı yok. Çünkü iktidardakiler iktidar, muhalefettekiler ise muhalefet değil. Onlar sadece dekor tamamlayıcıları. Asıl iktidar sahipleri resmi ve gayri resmi silahlı güçler. Onlar ise işkence sürsün istiyor. İktidar olanların yanında iktidarsızlara söz düşer mi? Şunu diyebilen bir bakan (DYP'li) iktarda da mıdır? "Yargı reformunu askerler istemiyor." Siz bunu, "İşkence süresinin kısaltılmasını askerler istemiyor" diye okuyun.

İşkenceyle demokrasi birarada olmaz. İşkenceyi savunanlar demokrasiyi savunamaz. Bu hükümetten, bu Meclisten, bu devletten halk yararına beklentiler içerisinde olunamaz. Çünkü, onlar adlarına uygun burjuvalar bile değillerdir.

GERMA HAVÎNÊ

(Ji bo bîramîna nuçevanê ji alî ve Hîzbûl-Qontra hatîye qetil kirin)

Di germa havînê, li Ameda, paytext im.. Disa zexer hatîye.. Qetil kirine qesasê dil bi xwîn nûçevanek din. Disa dijmin dilê xwe sar kiriye bi xwîna Kurdan... Bêhna xwîna ketî bû bajêr... Ez verşîyam... Dîlê min ket tev... Gelek pîrs ket zmanê min, lê belê zman bê çare bû...

Divê hîn xwîna çend xwortê me birji axa sor?

Hîn çend hawar û qêrîn bê kîşandin li ser goristanan?

Oldar! û leşkerê (Hîzbûl-Qontra) wê heta kengî ruh û canê me bistîne bi xanîfî û bi qahpetî?

Bese lo brao, bese ê dî ev qahpetî.. Bese ê dî ev şehîdên bê güne...

Hîn Kurd xwîna xwe difroşin bi perê qelp û sixte... Hinek dibin cerdevanê (Qorîçiyê) komara Tirkan, hinek ji dibin oldar û qesasê wan... Kok û rehê ba kû kalikê xwe ji bir dikin.

Ev mirin ne karê oldarayê...

(Ol çîye? Çima ketîye nav gelê min? Ma ol û tîrsa (Ehmeqya) olê tûne bû ya, kî karî bû gelê min bikara çar parî?)

Loo Oldarê kevneperest... Oldarê xwînaxwar.. Gelê min çî zanî bû şî çîye, yan sunî çîye? Ma ne ew kuçikê Şêx İdrîse Bedlîsî bû kû, ji bo xelattek gelê xwe fîrot? Lanet bi eb û ecdadê wî bê)

Ev ne oldariye.....

Kîjan ol, kîjan pîrtûk dibêje heri xwîna mirovan qir bike?

(Hêsir ket çavan, dengê şopa ket çîyan. Li ser mil barê gran, di dilde xema şehîdan... Li Amedê qîrikîrîn xwîna Hafîz.. Li Batmanê ye Orhan, li Rûhayê ya Husên, li Amedê, ya Xalî, li Batmanê ya Cengiz...)

Di germa havînê der û hêlê welêt gişt leşker û polis girtîye. Hilmek azadî di perika civîkan bi ewr ketîye. Ji azadîya civîkan ditirsîn... Ji gel ditirsîn, ji ronîya çavên sebîyê du mehî ditirsîn. Bi tîrsa xwe ketine gûnd û bajarên welatê min. Talan kirine bi tîrsa xwe bax û baxçên min. Şêx û melên xwe anîne, derew xistîne nav gelê min, kirine çar parî welatê min...

Di germa havînê de dengê çekan dadigirt şevên Amedê... Bêhna xwînê ketî bû bajêr.. Bêhna araq û verşîyê...

Min penusek dit... Di destê şoreşvanan her gi diçû, dirêj di bû.. Min qaxezan dît, pîr dibûn... Min mirovan dît, yek diçû, sed dihat.

M. Sait Alpaslan

*İşkence doludizgin... Hele bir Kürt olarak girersen "Şeffaf Karakol"lara, işkence daha da iğrençleşir. İşte Reşat Kılıç'a yapılanlar! 19 Mayıs 1992 tarihinde gülünesi gerekçelerle "tezgaha" alınan bir Kürt insanının yaşadıklarına dair anlatımı....
Reşat Kılıç'la muhabirimiz Hasan Kulusarı konuştu.*

ANTALYA SANAYİ KARAKOLUNDA TECAVÜZLÜ İŞKENCE

-Sayın Reşat KILIÇ hangi tarihte, nerede, neden ve nasıl gözüaltına alındınız?

R.Kılıç : 19 Mayıs 1992 gecesi saat 23 ile 23:30 arasında evimizin yakınında bulunan telefon kulübesine telefon etmek için gitmiştim. Telefon bozuktu, görüşemedim. Telefona bıraktığım jetonları, jeton iade bölümünden almaya çalışıyordum, fakat jetonlar iade holüne düşmediği için ahize kolunu usulca sallamaya başlamıştım ki, resmi polisler "Kamu malına zarar" verdiğim gerekçesiyle beni zorla arabalarına bindirip Antalya'nın Sanayi Karakoluna götürdüler.

-Sayın Kılıç, Sanayi Karakolu'nda seni nasıl karşıladılar?

R.Kılıç : Ben karakoldakilere "kamu malına zarar verdiğimi, sadece telefona attığım jetonlarımı yeniden almaya çalıştığımı, bunun içinde kolu usulca oynattığımı, beni yanlışlıkla ve boşuna buraya getirdiklerini" söyledim.

Bana ilk önce "Nerelisin?" dediler. Ben de "Doğuluyum" dedim. Peşinden, "Peki Kürt müsün?" dediler, ben de "neden bunları soruyorsunuz, Kürt veya Türk olmanın ne önemi var, önemli olan insanlıktır" deyince, bana "siz pis KÜRTLER zaten şerefsiz bir milletsiniz, Kürt olduğunuzu açıkça söylemiyorsunuz" biçiminde hakarete başladılar. Ben de "terbiyeli konuşunuz, ben milletimi gizlemek için değil, "insanlığın herşeyin üstünde olduğunu belirtmek için öyle söyledim" dedim. "Ama illaki öğren-

mek istiyorsanız ben Kürdüm" dedim. O zaman bana "Madem ki Kürtsün burada ne işin var? Kürdistan'a git, seni de Kürdistan'ını da si...." dedi. Bunları söyleyen şahsın Komiser Muavini Kadir KOÇ olduğunu sonradan öğrendim. Kadir KOÇ daha sonra bana "lan iyiki elime düştün, senin gibilerini mumla arıyoruz" dedi. Hemen alkol muayenem için doktora sevk ettiler, Dr. Nevzat AKIN muayenenin sonucunda : "05 ajite alkollü olduğumu, serçe parmağında bir çizik olduğumu, vücudumun herhangi bir yerinde darp ve yara izinin olmadığını" belirten raporu verdi.

- Sonra ne oldu?

R.Kılıç: Doktor gittikten sonra Komiser Muavini Kadir KOÇ tabancasını çekip bana doğrulttu. Yanımızdaki polislere bakarak "Vurun buna kelepçeyi" deyince polisler üstüme çöküp ellerimi arkamdan sıkıca kelepçelediler. Beni nezarethaneye koyup işkence için hazırlığa başladılar. Az sonra birden yangın hortumuyla üzerime çok tazyikli su fişkırtmaya

başladılar. Üzerimdeki elbiseler paramparça oldu.

Daha sonra Komiser Muavini Kadir KOÇ ve (19 Mayıs 1992 gecesi sanayi karakolundaki nöbetçi polisler beş kişiydiler) diğer dört kişi hepsi üstüme çullanıp gözlerimi zorla sıkıca bağladılar.

Daha önceki konuşmalardan sesini tanıdığım Komiser Muavini KOÇ, bana : "Oğlum artık senin sonun geldi. Son duanı et ki cennete gidesin. Ama önce seni s....ğim, sonra da geberteceğim, sen daha benim nasıl birisi olduğumu bilmiyorsun." deyip jopla bana rastgele vurmaya başladı. Beni dövmeğe yorulunca yanındakilere "Şu pis Kürdün ayaklarını bağlayın" deyince, diğerleri üzerime çullanıp ayaklarını bağlamaya çalıştıklarında, göz bağlamaya çalışırken gözümün üzerinden kaydı, ben de doğal olarak hepsini göreyerek tanıma şansına kavuştum. Ayaklarımı sıkıca bağladıktan sonra göz bağlarımı yeniden ve daha sıkı biçimde bağladılar. Bu sefer saçlarımı tutup tutup yoldular. O kadar çok dövdüler ki bir ara bayıldım. Üzerime sular boşanırken yeniden uyandım. Gömlenen suyun içinde kıvranırlar üzerinden pantolonumu indirdiler. Birbirlerine alaylı bir şekilde "ne güzel popo, tam si.....lecek popo" deyip güldüler, daha sonra hepsi üzerime çöktüler. Sesinden tanıdığım Komiser Muavini Kadir KOÇ, "işte ben Kürtleri böyle si...rim" diyordu. Çok afezersiniz, lastik jopu defalarca makatıma sokup çıkardılar. Bok-

lanmış jopu ağzıma sokup bana boku yedirdiler ve zorlayarak üç dişimi kırdılar. Ne kadar da iğrençtiler. Tekrar sert bir cisimle kulaklarıma, eklem yerlerime, diz kapaklarıma, dirseklerime omuz başlarıma, yani etin az kemiğin çok olduğu ve en çok acı verecek yerlerime saatlerce vurdular. Komiser Muavini bir yandan vuruyor bir yandan da bana "Bir daha Kürt olduğunu söylersen eşine ve çocuklarına da aynı muameleyi yaparız" diye haykırıyordu.

Bu yoğun işkenceler saat 0:30'dan sabahın 7:30'una kadar devamlı yapıldı. Ağzımdan, burunmdan, eklem yerlerimden kanlar akıyordu. Dayanılmaz ağrıları duyuyordum Öyle bir vaziyette büyük tuvaletimi istemeksizin altına yaptım. Bunun üzerine beni pisliğin üzerinde iyice debelendirdiler. Dayanamayıp tekrar bayıldım. Birara uyandım ki kendi aralarında konuşuyorlar. Kimisi "nasılsa bu bizi tanımaya tanıdı gebertelim, kaçarken dur iltarımıza uymayınca vurduk" deriz diyor; kimisi de "buraya getirdiğimizi gördüler, hem dortorda gördü" diyordu. Öldürmekten vazgeçtiler.

Sabah olmuştu. Hiçbir tarafım tutmuyordu. Dayanılmaz acılarla kıvranıyordum. Gelip gözbağımı ve ayak bağlarımı çözdüler. Bana bir yazılı kağıt gösterdiler. Okudum, özetle, benim terörist olduğumu, kamu malına zarar verdiğimi, yaşasın Kürdistan diye bağırdığımı, bunlara delil olarak hiç görmediğim ve tanımadığım iki yalancı şahidin tanık olarak gösterildiğini gördüm.

Nöbet değişimi olmuştu. 20 mayıs 1992 idi. Komiser Muavini işkenceci Kadir KOÇ gitmiş olduğundan polisler beni Başkomiserin karşısına çıkardılar. Başkomiser beni görür görmez hayretini gizleyemeyip "Ne yapmışsınız? Ne hale sokmuşsunuz? Bari öldürseydiniz" dedi. Ve beni polislerle siyasi şubeye gönderdi. Siyasi şubede beni değişik odalara götürdüler. Değişik yönlerden resimlerimi çektiler. Parmak izlerimi aldılar. Daha sonra benimle

zerre kadar ilgisi olmayan, güya benim söylemiş olduğum ifadeyi imzalamamı istediler. Kabul etmedim ve imzalamadım. Zaten sen ifadeni yaz ve imzala deselerdi bile parmaklarım yazı yazacak durumda değildi. Siyasi Şube beni polislerin nezaretinde nöbetçi savcılığa gönderdi. Savcı beni götürür görmez hemen Adli Tıp'a sevk etti. Adli Tıp'ta muayene sonucu, sizde anlattığım gibi, feci ve insanlık dışı işkenceye uğradığımı belgeleyen raporu verdiler.

- *Tutuklanıp cezaevine gönderildiğinizi biliyoruz. İşkenceden sonraki bu süreci anlatır mısınız?*

R.Kılıç : Evet, daha sonra nöbetçi mahkemece "Görevli devlet memuruna hakaret, kamu malına zarar verme ve bölücü slogan atma" gerekçesiyle tutuklanıp Antalya E-tipi kapalı cezaevine gönderildim.

Cezaevine gider gitmez yara bere içinde olduğumdan cezaevi doktoru beni jandarma nezaretinde devlet hastanesine sevk etti. Devlet hastanesinde 24 gün yaktaki tedavi gördüm. Biraz iyileşince tekrar cezaevine götürüldüm. Daha sonra 19 Haziran 1992 günü duruşmaya çıkarıldım. Duruşmada işkenceci Komiser Muavini Kadir KOÇ, beş yalancı şahit daha bulmuştu. Onlarda hakime benim "Yaşasın Kürdistan, Yaşasın PKK, Kahrolsun TC" gibi slogan attığım yolunda ifade verdiler. Hakim bana "bu konuda sen ne diyorsun?" deyince bende : "Efendim ben fakülte mezunuyum. 9 yıl öğretmenlik yaptım. Telefon etmek için evimizin yakınıdaki telefon kulübesine gitmiştim. Sadece telefon tutukluk yaptığımdan jetonları geri alabilmek için ahizenin kolunu oynattım" dedim. Ve bu sırada resmi polislerce alındığımı, Sanayi Karakolunda Komiser Muavini Kadir KOÇ tarafından insanlık dışı işkencelere uğradığımı ve tanımadığım bu yalancı şahitlerin fıkra anlattığını belirttim.

Hakim bana peki o zaman telefon nasıl kırıldı? diye sorunca, işkenceci polislerin kendilerini haklı gösterebilmek için sonradan

gidip telefona zarar vermiş olabileceklerini belirttim. Hakime "bunları benim yaptığımı varsaysanız bile bana insanlık dışı işkencelerin yapılması mı gerekir?" diye sordum. Hakim cevap vermeksizin dediklerimi zapta geçirtti.

Duruşmanın bitimiyle tekrar cezaevine götürüldüm. Cezaevinde bir kaç gün geçtikten sonra avukatım aracılığıyla işkenceci Komiser Muavini Kadir KOÇ hakkında bana işkence yaptığından dolayı dava açtırdım. Ayrıca Antalya İHD'de aynı nedenlerden dolayı Kadir KOÇ hakkında dava açtı.

Bir kaç gün sonra ziyaretçimin olduğunu söylediler. Adının Turan olduğunu söyleyen şahıs kendisinin elçi olduğunu belirterek "Elçiye zeval olmaz" diyerek kendisini Komiser Muavini Kadir KOÇ'un gönderdiğini, kendisiyle barışıp davamdan vazgeçmem halinde bana 30-40 milyon lira vereceğini belirttiğini söyledi. Ben de onun insanlık suçu işlediğini, onunla asla barışıp davamdan vazgeçmeyeceğimi, yargılanıp cezalandırılması için bütün gerçekleri her zaman her yerde söyleyeceğimi belirttim.

Ziyaretçim tehditkar bir tavırla "Sen kendini ne sanıyorsun? Seni gebertirler, sonradan pişman olacaksın ama iş işten geçmiş olacak." deyip gitti.

Yetkililer araştırma yapsalar, beni ziyaret eden şahsın kim olduğunu, cezaevinin ziyaret kayıtlarından bulabilirler. Ama ben araştıracağımı sanmıyorum. Bence oda polistir. Çünkü akraba ve doslarım bile ziyaret gününde beni görmeye geldiklerinde soyadları tutmadığı için benimle görüştürülmediği halde, nasıl oluyor da, ziyaret günü değilken, soyadı tutmayan birisi benim ziyaretçim olarak içeri girebiliyor?

Ben cezaevinden, Adalet Bakanlığına, Antalya Valiliğine, Emniyet Müdürlüğüne, İçişleri Bakanlığımıza vs. birçok yetkili mercilere haksız yere işkenceye uğradığımı, cezaevinde tutuklu bulunduğumu ve işkenceci Ko-

miser Muavini Kadir KOÇ'un yargılanmasını içeren dilekçelerimi göndermememe rağmen olumlu veya olumsuz hiçbir yanıt alamadım. Cevap alamayınca Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna uğradığım haksızlıkları açıklayan bir dilekçe gönderdim Cevap olarak Antalya'daki TURKISH DAILY NEWS benimle ilgilendi.

20 Temmuz 1992 tarihideki bir dilekçeyle cezaevi müdürlüğüne başvurup uğradığım haksızlıklar nedeniyle süresiz açlık grevine başladığımı bildirdim.

Açlık grevimin ikinci günü hücreye atıldım. Tekrar mahkeme heyetine, tutukluluğumun sona erdirilmesi için açlık grevine başladığımı belirten bir dilekçe gönderdim. Dilekçemin kabul edildiğine ilişkin yazılı belgeler

gelince 28 Temmuz 1992 tarihinde tahliye edildim. Şu anda tutuksuz olarak yargılanmam devam ediyor.

- Sayın Kılıç, yetkililere ve kamu oyuna söylemek istediğiniz başka birşey var mı?

R.Kılıç : Günümüzde, yani 20.asırda TC karakollarında işkencelerin varlığı utanç vericidir. Polis ön sorgulamayla sınırlı görevini aşip, hakimlerin yapması gereken yargılama, sorgulama ve cezalandırma görevini yaptığı müddetçe, ne "Paris Şartı"ndan, ne "Helsinki Bildirisi"nden ; ne "İnsan Hakları"ndan, ne de "Şeffaf demokrasi, konuşan Türkiye"den bahsedebiliriz. Herhangi bir nedenle karakollara düşenler TC demokrasisinin kaç ayar olduğunu en iyi bilenlerdir.

Son olarak insanlık suçundan, yani işkencelerle karşılaşan bütün insanların çekinmeksizin ve hiç utanmaksızın kendilerine yapılan işkenceleri ve işkencecileri kamuoyuna teşhir etmelerini istiyorum. Çünkü utanmaları gerekenler işkence görenler değil, işkencelere duyarsız kalanlar ve işkence yapanlardır.

- Başınızdaki geçenleri cesaretle ve açık açık anlattığınız için Newroz dergisi adına teşekkür ediyor, geçmiş olsun diyorum.

R.Kılıç : Başımın geçenleri kamuoyuna ayrıntılarıyla duyurabilmenin imkanını yarattığınız için ben teşekkür ediyor, başarılar diliyorum. ■

T.C
ADALET BAKANLIĞI
Adli Tıp Kurumu
ANTALYA Şube Müdürlüğü
(Adli Tabiplik)

Rapor No : 1992/1620

RAPOR

Muayene Tarihi :

20.5.1992

C.Savcılığına

Muayene Saati :

İbrahim oğlu 1954 d.lu Reşat Kılıç'ın yapılan muayeneside; sağ gözü kapaklarında ekimoz ve şişlik, alnında, burun sırtında, yüzün iki tarafında yaygın ekimotik alanlar, sağ paryatalde ufak bir raddi yara ve şişlik, sağ kolun dirseğinde ekimoz ve hemetom, sağ dizinde ve tibial bölgede ekimoz, sol ayak bileğinde yaygın şişlik, sırtın sol tarafında ekimoz, sağ omuzunda ve ön kısmında bant şeklinde ekimotik alanlar, her iki kulak kepçesi ekimoz ve şişlik, sol eli 5.ci parmak kaidesi iç kenarda iki adet çizik şeklinde yaralar, sol kulağında hassasiyet tesbit edildiği. Anüs muayenesinde; anüs çevresinde yaygın ekimoz ve 6 hizasında sıyrık şeklinde lezyon tespit edildiği, iddia edildiği gibi lastik jop sokmak husülünün mümkün olduğu.

Mevcut lezyonların; şahsın hayatını tehlikeye maruz kılmadığı, mutad iştigalden kalma süresinin, sol kulağını K.B.B uzmanınca muayenesinin yaptırılması ve sonucunun bildirilmesi halinde söylenilebileceğini bildirir rapor , 92/6355, sayı ve 20.5.1992 günlü yazınız üzerine verildi.

Dr. Celil DEMİR
Adli Tıp Müt.
Şube Müdürü

BÖLGEMİZ VE DOĞRU POLİTİKA

Lezgin Berav

Dünya toplumları, çok uzak olmayan bir geçmişte, sosyalist ve kapitalist emperyalist sistem karşıtlığı temelindeki bir denge üzerinde varlıklarını idame ediyordular. Denge çok girift değildi; global ve ulusal, özel ve yerel düzeydeki çelişkilerde yansımalarını bulmak kolaydı. Böyle olmasına rağmen, özelde, Ortadoğu bölgesi çok yönlü çelişkiler odağı konumundaydı. Dünya genel dengesinin yerel yansımalarını net olarak gözlemleyebilmek öyle kolay olmuyordu. Bu en başta burjuva yönetim ve kapitalist yönelimli olmalarına rağmen Arap devletlerinin İsrail siyonizmi dolayısıyla zaman zaman SSCB'nin koruyucu kalkanına sığınmak zorunda kalışlarından temelleniyordu. Bununla birlikte Araplar suni sınırlarla birbirinden ayrılmış ve bundan doğan sorunlarla karşı karşıyaydılar. Suni sınırlar kimi zaman Araplararası çelişkilere de kaynaklık etmekteydi. Öte yandan toplumsal düzeyleri itibarıyla da Araplar istikrarsızlık içerisindeydiler. Bölge devletleri arasındaki sınır anlaşmazlıkları ortada duruyordu. Bunlar kadar önemli olan bir diğer durum da Kürdistan sorununun bütün ağırlığıyla çözümsüz bırakılmış olmasıydı.

Böylesine kapsamlı sorunlar ve bundan kaynaklanan çelişkiler yumağı içerisinde anti-emperyalist ile demokrat; sosyalist ile burjuva veya küçük burjuva politika arasındaki sınır çoğu zaman bulanıktı. Şu veya bu nedenle alınan bir kolaylıkla dönüştürülüyordu. Kısacası bölgenin özel konumu, yerel şartları itibarıyla son derece kaygan bir zemin oluşturmaktaydı. Kaygan zemindeki politika da kayganlık oranında kaypaklık, tutarsızlık arzede biliyordu.

Kürdistan, böyle bir bölgede yer almaktadır. Paylaşıcıların tüm çelişkilerine, Kürt toplumunun içsel çelişkileri de ilave olunmuştu. Böylesi bir ortamda, Kürdistan sorununa çözüm arayışları yürütülürken, daha önce oluşmuş olan genel dünya dengesi, sosyalist sistemin içsel çöküntüsü sonucunda beklenmedik bir tarzda bozuldu. Bu durum, özellikle anti-emperyalist yönelimlerin daha da bulanıklaşmasını beraberinde getirmiş bulunuyor. Çünkü, geçmiş dönem itibarıyla, devletler, partiler, toplumlar, politikacılar vs. sosyalist sistemden dayanak bulabildikleri ölçüde "anti-emperyalist"lik yapabilmekteydiler. Oysa şimdi böyle bir durum yok. Deyim yerindeyse bir çok devlet, parti, politikacı vs. anti-emperyalist

yönelimlerini, emperyalist devletlerle dolaylı veya dolaysız ilişkiler içerisindeyken gerçekleştirmek gibi bir politik cambazlık pratiğiyle yüzyüze gelmiş bulunuyorlar. Bu tutuma, marksist-leninist literatür açısından net bir tanım yapmak kolay görünmüyor. Yalıtılmış "gri teori" karmaşık pratiğin "yeşilliğine" uyum sağlamakta bir hayli zorlanıyor. Tek başlı global dünyamızda, anti-emperyalist bir ulusal kurtuluş mücadelesinde örneğin Vietnam kurtuluş mücadelesinin anti-emperyalist netliğini aramak, bundan böyle bir hayli güç olacağına benziyor. Ülkemizde ise durum "güç"lülüğün de ötesindedir.

Kürdistan, bölgeden kaynaklananların yanısıra, toplumsal iç yapısından, bölünmüşlüğünden kaynaklanan sorunlarla da yüklüdür. Bilindiğini göze alarak çelişkilere kaynaklık eden sorunları kısaca sıralamak, yolumuzu bulabilmek açısından yararlı olacaktır:

1- Kürdistan'ı paylaşan devletlerin kendi aralarında çelişkileri var. Paylaşımçı devletler, bu çelişkilerinde, sınırları dahilindeki Kürdistan'ı ve toplumunu yadsıyarak, Kürtleri birbirlerine karşı koz olarak kullanageldiler. Ve bu devam etmektedir. Öyleyse şu saptama yerinde olacaktır: İran, Irak, Türkiye ve Suriye devletleri Kürt dostu değildir. Kürt ve Kürdistan sözkonusu olunca dört devlet arasında niteliksel bir fark aramak tutarlı bir davranış olamaz.

2- Türkiye ve Şahlık İranının konumları belliydi. Irak ve Suriye ise hiçbir zaman tutarlı birer anti-emperyalist politikaya sahip olmadılar. Onların en azami anti-emperyalistlikleri, İsrail'den kaynaklanan korku derecesine bağlı olarak anti-ABD çerçeveye sınırlı kaldı. Irak, Körfez savaşına kadar ABD yönelimi içerisinde girmişti. Suriye ise SSCB yıkılınca ABD'nin "ipine sarıldı." İran'ın şahlık rejiminden sonraki konumu, onu ancak anti-ABD bir sınıra çekebildi. Kaldı ki, dini yönetim örneğin Afgan mücahitlerine yardım için anti-komünist bir politika temelinde ABD ile dolaysız bir işbirliği bile yapmıştı. Dolayısıyla anti-emperyalizm açısından dört devlet arasında niteliksel bir fark aramak doğru bir yaklaşım olamaz.

3- Dünya global bir yönelime girmiştir ve tek başlıdır. Denge tek başlılık altında sağlanmaya çalışılmaktadır. Kürdistan'ın paylaşımçıları tek egemenliğe soyunan başlıca emperyalist güce dayanmakta,

ondan güç almaktadır. Bu durum, ulusal kurtuluş mücadelemizin olması gereken anti-emperyalist yönelimini güçlüklerle karşı karşıya bırakmakta ve tek başlı global dünyamızda onu dış desteğe zorunlu kılmaktadır. Dünya dengesi yeni bir niteliksel gelişmeye yolvermediği sürece bu durum devam edeceği benziyor. Dolayısıyla her türlü ilişkinin ihtiyatla karşılanması ve her türlü ilişkiden büyük bir taktisyenlikle yararlanılması zorunluluğu vargısı kendiliğinden anlaşılır hale geliyor.

4- Kürdistan coğrafyası ve parçalılığı, örgüt ve partilerini, zorunlu olarak egemen devletlerinin ilişkilerinden yararlanmaya itmektedir. Başka bir anlamla Kürdistan örgütleri o günün -bu şimdi de böyledir- koşullarında dolaylı düşmanlarıyla ilişkiye girmek zorunda bırakmış ve bırakmaktadır. Ne yazık ki bu ilişki çoğunlukla da ilişki kurulan devletteki Kürt partileriyle, örgütleriyle düşmanlığa yönelme pahasına gerçekleşe-geldi. Coğrafi konum ve paylaşılmışlık Kürdistan parti ve örgütlerini pragmatik ilişkilere adeta zorlamıştır.

5- Sosyalist-kapitalist emperyalist denge egemenliğinin hüküm sürdüğü dönemde, söz konusu denge açıkça, Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin bölge ve dünya çapında yüze vurmasıyla örtü, baraj görevi görmüştür. Sözü edilen pragmatik ilişkilerde bu durumun oynadığı rolü gözardı edemeyiz.

Dünya politik genel dengesinin emperyalizm lehine bozulması, sözkonusu denge nedeniyle üzeri örtük kalan bir çok sorunun, bu arada Kürdistan sorununun daha belirgin olarak açığa çıkmasına yolaçtı. Daha cüretli bir söylemle şu saptama yapılmalıdır. Dünya politik genel dengesinin emperyalizm lehine bozulması, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin sınıfsal geleceğini zayıflattı ama ulusal yönüyle yüze vurması önündeki engeli kaldırdı. Durum, olumluluk (ulusal bakımdan) ve olumsuzluğu (sınıfsal bakımdan) aynı anda içeriyor. Yeni gelişme hem olumlu hem de olumsuzdur.

Ulusal Kurtuluş Mücadelemizin sınıf yanı, dünyadaki genel politik gelişmeler nedeniyle nispeten geri düştü diye, biz komünistlerin, süreçten çekilmek gibi bir yaklaşımı olamaz. Görevimiz sadece dünyayı yorumlamak değil, fakat bununla birlikte değiştirmek olduğuna göre, ülkemizi değiştirme mücadelesinde her zamankinden daha bir aktiviteyle rol oynamak zorundayız. Bu, hareketimizin sınıf yanının nispeten geri plana düşmüş olması nedeniyle daha bir elzemdir. Kaldı ki, bir toplumu değiştirebilmek için onun yönelimi içerisinde yer almak gerekir. Sorun, eğer bugün ulusal yönüyle öne çıkmışsa, komünistler, burjuva politikalar gütmenden de öncülüğe yükselebilirler ve yükselmeliler. Ülkenin kurtuluşunda oynanan rol nispetinde, toplumun şu veya bu eko-

nomik-politik formasyona yöneltilmeside söz ve karar sahibi olunabileceğinin unutulmaması gerekiyor.

Yazı boyunca yapılmaya çalışılan genel değerlendirme ve saptamalardan sonra ülkemiz özelinde açıklığa kavuşturulması gereken kimi önemli sorunların varlığına işaret etmek gerekmektedir.

Sorunumuzun ulusal yönüyle dünya kamuoyunun önüne çıkması, bu yönüyle gelişim göstermesi, her zamankinden daha fazla bir stratejisyenliği, taktisyenliği ve ulusal bilinçliliği ve bunların gerekli kıldığı davranışları adeta zorunlu kılıyor. Ve bir yönüyle de çoğumuzun taşıyageldiği önemli bir eksikliği açığa vuruyor. Büyüğünden küçüğüne, komünistinden sosyalistine, demokratından burjuva küçük-burjuvasına varana dek her örgüt, parti, politikacı vs. ben merkezci bir rota tutturup, soruna, genele hakim bir yaklaşımda bulunmak yerine, örneğin bulun-

Kürdistan Genel Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin çıkarına ve lehine başarılı olduğunda ve yaşadığında çok büyük bir mevzi oluşturacak olan Güney Kürdistan Devleti için fedakarlık ve destek ulusal bir görevdir.

duğu parçanın gerektirdiği özgün pratik çerçevesinde bakmak gibi bir kolaycılığa yöneldi. Kürdistan, dört parçası ve bu dört parçanın içerdiği sorunlarla bir büyük sorundur; belli bir parçada öne çıkıp gelişen ve dolayısıyla genel kurtuluş açısından yararlı olan hareket lehine fedakarlık yapıp genel destek vermeye yönelmek gerekir gibi temel saptamalar hep sözde kaldı. Bu durumun dört parça genelinde bir ulus gibi davranamamaktan kaynaklanan organizasyon ve koordinasyon eksikliğinden kaynaklandığını vurgulamaya bile gerek yok. Böyle olunca, düşman için parçalardaki ulusal-demokratik hareketlerimizin karşı karşıya getirilmesi daha bir kolaylaştı. Böylesi bir ortamın oluşumunda her birimizin öznel hatalarının da payının olduğunu saptamalıyız.

Şuna hep şahit olundu: Doğu Kürdistan'daki örgüt ve partiler bakış açılarına göre İran rejimiyle diğer parçalardaki hiçbir Kürt hareketi ilişki kurmama- lı . Bu haince bir davranıştır. Ama diğer egemen devletlerle taktik ilişkilere girilebilir. Ya da Güney Kürdistanlı hareketlerin bakış açısına göre Saddam rejimiyle kurulacak her ilişki hainliktir ama İran, Suriye ve Türkiye rejimleriyle ilişkilere girilebilir. Ve/veya Türkiye Kürdistanı hareketlerinin yaklaşımı : Türkiye rejimiyle kurulacak her ilişki hıyanettir ama İran, Irak, Suriye rejimleriyle taktik ilişkiler kurmak mübahdır(!) biçiminde bir yaklaşım sözkonusudur.

Bu yaklaşımların son derece eksik, yanlış ve tutarsız oldukları ortadadır. Kistas, eğer sözkonusu rejimlerin baskısının dozu ise, hepsinin de Kürdistan üzerindeki baskılarında niteliksel bir fark yoktur. Kürdistan'ın paylaşıcılarındırlar. Kürt ve Kürdistan düşmanıdırlar. Kanımızca bu saptama, her türlü baskı dozu belirlemelerinden daha önemli ve daha tutarlıdır.

Doğru Yaklaşım Ne Olmalı?

Bizce konu yeterince açıktır. Siyasal coğrafya ve dünyanın son yönelimi itibarıyla genel dünya koşulları, taktik düzeyde, düşman olmalarına rağmen dört devlet rejimleriyle de ilişkiler kurulabilir ve bu hiç de haince olmayabilir. Düşmanlar arası çelişkilerden ustaca yararlanmak gerekir. Ancak düşmanın güçlü ve daha fazla olanağa sahip olduğu unutulmamalı. Ve taktiksel bir yararın stratejik bir ödün ve hataya dönüşmesine izin verilmemelidir. Görünen o ki, bunun garantisi, sözkonusu ilişkiyi geliştiren politik hareketin sınıfsal - ve de ulusal- sağlamlığına bağlı olmakla beraber, dört parça temelinde bir ULUSAL ÜST ORGANİZASYON VE KOORDİNASYONUN oluşumuna da bağlı olacaktır. FKÖ türü bir Ulusal Otorite, parçalardaki hareketlerin de dört parçasıyla Genel Kürdistan sorununa bakabilme perspektifini güçlendirecek; düşmanın şu veya bu kesimiyle, şu veya bu organizasyonun kuracağı taktiksel ilişkinin niteliğini biçim ve düzeyini belirlemede de bir hayli kolaylık sağlayacaktır. Soruna, parçasal yaklaşımı aşan, genel bir bakış açısı kazandırmak demek, önceliklerin, taviz vermenin veya belli bir parçadaki önemli gelişmenin lehine taktiksel geri çekilmenin vs. koordinasyon içerisinde sağlanması demektir.

Kuşkusuz ki dört parçaya şümul bir Ulusal Otorite Organizasyonu, daha geniş, kapsamlı bir ulusal bilinç ve davranışı zorunlu kılıyor. Bu organizasyon bize, bir ulus gibi davranmayı öğretecek, öte yandan, parçalardaki özgün mücadelelerin önünü kapamak bir yana önünü açacak ve genel çıkarla çelişmesini veya çeliştirilmesini önleyecek, özel ve genel çıkarlar açısından düşman ve emperyalist devletlerle girilecek ilişkilerin çerçeve ve niteliğinin açıkta seyretmesine yarayacaktır.

Söylenenler ışığında Güney Kürdistan'daki son büyük gelişmeye bakmakta yarar var. Önderlerini sevelim veya sevmeyelim, Güney Kürdistan'daki gelişme, objektif bir yaklaşımda bulunulacaksa bizi şu saptamaya götürür: Güney Kürdistan'daki gelişme, Kürdistan yakın tarihinde Mehabad Cumhuriyetinden daha önemli bir vakiadır.

- a) Genel bir ulusal ittifakın sonucudur.
- b) Halk, gelişimin arkasındadır.
- c) Seçim gibi uluslararası bir demokratik kıstası hayata geçirmiştir.
- d) Seçimli bir parlamento ve hükümetin doğuşuna yol vermiş olup dostu düşmana Kürtlerin kendi kendilerini demokratik bir tarzda yönetebileceklerini göstermiştir.
- e) Ulusal merkezi güvenlik gücünü oluşturmaya yönelmekle, toplam oluşumlarla ulusal örgütlenmeye girişmiştir.
- f) Çevredeki düşmanın homurdanmalarına pek

aldırmadan yoluna devam etmekte olup uluslararası kabul görmek yolundadır.

g) Başarısı genel Kürdistan davasında çok önemli bir mevzi olmaya adaydır. Kuşkusuz bütün bunlar henüz bir bağımsız devlete tekabül etmemektedir. Ama bağımsızlığın koşullarını oluşturma ve geliştirme doğrultusunda önemli yönelimler içersindedirler.

Vakıanın, Talabani ve Barzani TC ile ilişki kuruyorlar diye önemsenmemesi, genel ulusal bakış açısından oldukça dar bir yaklaşımdır. Talabani ve Barzani sınıf niteliklerinin gerektirdiği gibi davranıyorlar. Yapılması gereken, nitelikli bir eleştirel yaklaşımla birlikte, arkalarındaki halk kitlelerine mesajımızı ulaştırmak, liderleri daha fazla ulusal çıkar gözeten bir konumda tutmanın yol ve yöntemlerini bulabilmektir. Örneğin TC pasaportu taşıyorlar diye Barzani ve Talabani'yi ihanet içerisinde görmek (ki ikisi de TC pasaportu taşımadıklarını açıklamış bulunuyorlar. Ayrıca Kürt önderler açısından TC pasaportu ile İran, Irak, Suriye pasaportları arasında niteliksel bir fark da bulunmamaktadır) ve Erbil Kürt Cumhuriyetinin kendini iç ve dış güvencelere bağlamak girişimleriyle çelişmek doğru politik bir yaklaşım değildir.

Güney Kürdistan'daki gelişme, genelde, Kürdistan genel kurtuluş mücadelesiyle çelişik değildir. Özelde Türkiye Kürdistanı'ndaki gerilla mücadelesiyle de çelişik bir yanı yoktur. Ama ilave etmek gerekir ki, TC, ısrarla iki olguyu çeliştirmeye çalışmaktadır. TC devleti, Talabani ve Barzani ile olan ilişkisinin karşılığında, Kürdistan'daki gerilla mücadelesinin Güney Kürdistan'daki üslerinin dağıtılmasını dayatmaktadır. Yoksa, ekonomik ambargo ile Güney halkımızı Saddam'la elele açlığa mahkum edip devletlerini çökertmekle tehdit etmektedir.

Güney Kürdistan Devleti Başbakanı Fuad Mahsum, Talabani ve Barzani şu taahhütte bulunmuşlardır: Güney Kürdistan bütün Kürtlerindir. T. Kürdistanı'ndaki siyasal organizasyonlar siyasal faaliyette bulunmak istediklerinde onlara yardımcı olunacaktır. Ama topraklarımızın bir üs olarak kullanılmasını ve görülmesini istemiyoruz. Siyasal varlık ile açlıktan doğacak içsel çöküntü ikilemi arasındaki Erbil hükümetinin bu noktada anlayışla karşılanması gerekmektedir. Türkiye Kürdistanı'ndaki gerilla mücadelesinin lojistik desteği içte, İran ve Suriye Kürdistanı'ndan sağlanabilir, ama, Güney Kürdistan hükümeti için bu günkü koşullar yürürlükte olduğu sürece, Türkiye'den başka nefes alabilecek bir soluk borusu yok gibi.

Şu halde, Kürdistan Genel Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin çıkarına ve lehine başarılı olduğunda ve yaşadığında çok büyük bir mevzi oluşturacak olan Güney Kürdistan Devleti için fedakarlık ve destek ulusal bir görevdir. Eleştiri ve desteğimiz, fedakarlığımız bu görevle çerçevelenmiş bulunmaktadır. ■

BİR YILLIK SÜREÇ ve NEWROZ

Bir yılı geride bıraktık. Temmuz 1991 yılında başladığımız yayın faaliyeti olumlu yada eksik yanlarıyla beraber bugüne ulaştı.

Newroz niye çıktı? Üstesinden gelmeyi önüne koyduğu sorunlar nelerdi? Neleri hedefledi, ne kadar yol katetti? Hangi değerleri yaratabildi? Ya da yapamadıkları ve üstesinden gelemedikleri neler? Karşı karşıya bulunduğu güçlükler, yüzyüze olduğu saldırılar vb. hangileridir.?

HER ALANDA SOSYALİZMİN SESİ

Newroz: Dünyada yaşanan ve ülkemize de çeşitli boyutlarıyla yansıyan olumsuzluklar manzumesinin hızlı yol alışı sürecinde, farklı bir ses olarak toplumuza ulaşmaya başladı.

"Sosyalizm ölüyor" çılgınlığının kol gezdiği ve reel sosyalizmin, sosyalist ülkelerin alt üst oluşunun dolu dizgin yaşandığı bir ortamda; komünist idenin ve onun toplum kuramının yaşamaya devam ettiği gerçeğini bir tarafa bırakmadan Komünistlerin sesi olarak yola koyuldu.

Newroz: Ülkemiz topraklarında 80'ler öncesi varolan, 12 Eylül süreciyle derinleşip yoğunlaşan ve 1990 lı yıllara gelirken daha bir boyut kazanan sadece "ulusal kurtuluş"cu mantığın sonucu olan önermelerden farklı yönelim ortaya koyan bir çizgiyle kendini tanımladı.

Bu tanım: Kürdistan'da ulusal ve toplumsal Kurtuluşu ayırt etmeyen; proleter sınıf anlayışı doğrultusunda bir toplumsal devrimi hedefleyen; ve toplumun can damarlarından akan ve sürekli gürleşerek büyüyen proleteryanın ideolojisi temelinde, sosyalist bir Kürdistan kuruculuğunu stratejileştiren bir çizginin ortaya konuşuydu.

Gelecek, yeni üzerinden inşa edilir. Yeni ise, burjuva ideolojisi yada onun hegemonyası çerçevesinde dönüp duran küçük burjuva perspektifleriyle değil; kapitalizmin ve onun sömürü sisteminin dişlileri arasında boy boy fişkıran proleter sınıfın ve onun dünya ve toplum anlayışı olan Marksist toplum kuramı temelinde kurulacaktır. Bundan hareketle Newroz, bugünün yada burjuva çözümlerinin seslenişini değil, yarının emek cephesinin sosyalizm şiarlarının seslendirilmesini kendisine rehber edindi.

Newroz: Bugün zayıf ama varolan, günbegün çöğalip güçlenen ülkemiz toplumunun proleter ve marksist damarından kan alan bir yürüyüşü başlatmayı be-nimsedi.

Newroz: Komünist parti anlayışını ve onun değerler bütününe ruhunu topluma, özellikle öncü güçlere ulaştırılıp kavratılmasını, kendisinin vazgeçilmez gö-

revleri arasında gördü. Kürdistan'da komünist bir gele-neğin sesini yükseltmek, kök salmasını sağlamak ana yönelimler olarak öne kondu. Tüm "Kürdistan'da sos-yalizmin maddi temelleri yok" söylemlerine rağmen, Kürdistan'da sosyalizmin kuruluşu için taze ve zengin yatakların varlığına dikkat çekmeyi bir görev bildi.

Ve Newroz; Ülke topraklarında komünist bir hat-tın oluşması doğrultusunda azımsanmayacak bir mesa-fe katetti; ekol yarattı.

KOLLEKTİF ÜRETİM PERSPEKTİFİ

Newroz, nitel birikimler üzerinden yola çıkarken, nicel düzeyin düşüklüğünün yarattığı zorluklar teme-linde işe koyuldu. Nicel anlamda sifıra yakın noktadan işe başlamanın güçlüklerini hızla aşarak, bir üst nokta-ya ulaşma başarısını gösterdi. Yürüyerek öğrenme, öğ-renerek yaratma pespektifiyle -özellikle teknik alanda böyleydi- hareket edilerek bir olgu yaratıldı. Ve bu ol-gu kolektif hareket anlayışı ile üretim için tartışma ama pratikte bütünleşme komünist geleneğini içselleş-tirerek yaratıcı olunacağından hareket etti.

Onun içindir ki, farklı seslerin, farklı kalemlerin ruhuyla işlendi. Bu anlamda Kürt sol yayıncılar içinde anlamlı bir yer edinen Newroz, böylelikle, tüm Kürt sol camiasında farklı bir değer, genişlik, esneklik ve hoşgörü temelinde, tartışarak, üreterek birlikte yürüye-bilme geleneğinin sesi oldu.

YOLUMUZ UZUN VE KARMAŞIK

Yol aldığımızı inandığımız Kürdistan'da sosyalist idelojinin ve sosyalist Kürdistan perspektifinin bir ol-gu haline dönüştürülmesi; komünist üretme, çalışma ve yürüyüş anlayışının kökleşmesi; yeniye geleceği temsil eden sınıfın ulusal ve toplumsal kurtuluşta he-gemonyasının oluşturulması anlayışının yerleştirilme-si, Kürt kültürünün gelişimi için üzerimize düşen so-rumlulukların eksiksiz üstlenilmesi vb. gibi konular var. Ama bir yıllık süreç içerisinde yapamadıklarımız ya da zaman ve enerji bakımından yeterince üstesinden gelemediğimiz ağır sorunlar önümüzde durmakta. Bunlar:

-Reel sosyalizmin çöküşünün altında yatan gerçek-leri irdeleyip eksik ve yanlış yalanların neler olduğunu ve dünyada sosyalizmin sürmekte olan bunalımının nasıl aşılabileceğine ilişkin çözümlerinin yapılması,

- Kürdistan işçi sınıfının durumuna ilişkin geniş ve derinlemesine tesbitler ve bundan hareketle kısa ve uzun erimli politik perspektiflerin oluşturulması,

- Sınıf ve kitle örgütlenmesinin özgün yanlarına yönelik somutlamalara inilebilmesi

- Ulusal ve toplumsal mücadele de ortaya konan yönelimlerin daha da derinleştirilmesi,

- Dört parçaya bölünmüş ülkemizdeki yakın ve uzun vadeli mücadele ve örgütlenme çizgilerinin netleştirilmesi,

-Kadın, köylülük ve diğer toplumsal kesitlerin örgütlenme ve mücadelesine yönelik somutlamaların ortaya konabilmesi,

- Komünist hareketin birlik sorunu ve Ulusal Toplumsal Kurtuluş Mücadelesinin birleşikliğine vb. ilişkin sorunlamalara gereken ölçülerde eğilinememiş yada politik yaklaşımlarını detaylandıramamış olması...

Bunlar eksik yanlarımız ve ileriki sayılarımızda bu noktalarda çaba harcamak görevimiz.

ENGELLERE RAĞMEN

Sınıf savaşımı çetindir, engebelidir, güçlüklerle doludur. Newroz bu gerçeği görerek kendisine yönelen saldırılara rağmen yürümeye devam ediyor.

TC'nin kendi karşıtlarına karşı tahammülsüzlüğünü biliyoruz. Onun içindir ki, Newroz'un her sayısının toplatılmasını ya da dava konusu yapılmasını yadırgamıyoruz.

Bugüne kadar çıkan sayılarımıza ilişkin TC mahkemelerince açılan davalar ve yargılanan yazarlarımızın bir dökümüne bakarsak TC'nin Newroz'a gösterdiği ilginin düzeyini de sergilemiş oluruz.

Sonuç olarak; sonuç olarak yandaki toplatmada da görüleceği gibi toplam 46 kişi Newroz'da düşüncelerini yazmış olduğundan dolayı yargılanmaktadır.

Buna paralel, Newroz'a 10'nu DGM'de, 2'si İst 2. Asliye Ceza'da olmak üzere 12 dava dosyası açılmış durumda. Ayrıca diğer dergilerle ortak çıkarılan iki özel sayıdan Yazı İşleri Müdürlerinden C. Albayrak ve F. Karabacak arkadaşlar mahkemelik. Ve sonuçta Dergimizin sahibi ve yazı işleri müdürlerine yönelik 15 dava dosyası açılmış durumda. Ancak bir istisnayı da belirtelim. 8. sayımız toplatılmadığı gibi, henüz dava da açılmadı.

Evet, Newroz olumlu tepkilerin yanı sıra böylesi şimşekleri de üzerine çekmiştir. Farklı bir okur tepkisine de değinelim. Kimi okurlarımız "Sosyalizmi savunmasanız olmaz mı?" "Sosyalist Kürdistan demeseniz daha iyi olur" gibi tepkilerini dile getiriyorlar.

ÇAĞRIMIZDIR

Çeşitli kez yeniledik, tekrarlayalım: Tüm Newroz okurlarının her konuda Newroz'a yazmalarını bekliyoruz. Buldukları yerlerden Newroz'un gözü,kulağı ve sesi olmaları bizi daha da güçlendirecektir.

Newroz'un çizgisini benimsemiş yada benimsemedi tüm aydın ve yazarlarımızın makale, araştırma ve yorum yazılarını sayfalarımızda görmek istiyoruz.

Ve tüm okurlarımızdan Newroz'a abone olmalarını ve abone bulmalarını bekliyoruz.

Newroz öngördüğü çizgide ve anlayışta yayın yaşamını daha güçlü, daha istikrarlı ve daha canlı olarak sürdürmeyi bir görev bilerek, tüm okurları da bu anlamda katkıda bulunmaya çağırıyoruz.

Nice yıllara..., Dostlukla...

Sayı	Yazarlar	Dava Konusu
Tanıtmı Sayısı	Mustafa Coşkun Abuzer Kılıç Yz.M. Doğan Karakuzu Sah. Hüseyin Alataş	Devletin bölünmez bütünlüğü aleyhine propaganda
Toplatıldı		
1.Sayı	Remzi Bilget Ekrem Sebat Abuzer Kılıç Kemal Ardıl Sadık Kolusarı Hurşit Kaşıkırmaz Y.İş.M. Celal Albayrak Y.İş.M. Celal Albayrak Sah. H. Alataş	DGM Bölücülük propagandası İST. 2. Asliye Ceza Mahkemesi Suç sayılan fiili övmek....
Toplatıldı		
2. Sayı	Abuzer Kılıç R.İrmak Berivan Azad H.Murat R.Nehir Lezgin Berav Nusrettin Maçın A.Fethi Ali Gökkaya M.Ali Alataş Seid Verroj Kadir Aslan Mehmet Keşli Y.İş.M. Celal Albayrak Sah. H. Alataş	Devletin bölünmez bütünlüğünü bozmaya yönelik propaganda
Toplatıldı		
3. Sayı	Necla Gerçek Kemal Bilget Y.İş.M. C.Albayrak Sah. H.Alataş	Bölücülük propagandası
4. Sayı	Çeleng Ferhat Serkan İnan Kemal Bilget Yücel Yaşar Y.İş.M. C. Albayrak Y.İş.M. C. Albayrak Sah. H. Alataş	DGM Bölücülük Propagandası, suç sayılan fiili övmek. İst. 2. Asliye Ceza Mahkemesi
Toplatıldı		
5. Sayı	Z.Abidin Kızılyaprak Dursun Yaprak Y. Arez S.Çiftiyürek H.Murat Kemal Bilget Y.İş.M.Fatma Karabacak Sah. H. Alataş	Bölücülük propagandası
6. Sayı	Abuzer Kılıç S. Çiftiyürek Beko Şerezêr Abu Şehmuz Demir Arap Kılınç Ali Özer Rojda Y.İş.M. F. Karabacak Sah. H. Alataş	Devletin bölünmez bütünlüğü aleyhine propaganda
Toplatıldı		
7. Sayı	Veysel Kolusarı Y.İş.M. F. Karabacak Sah. H. Alataş	Bölücülük propagandası
Özel Sy. 2	Abu Şehmuz Demir	Bölücülük propagandası
Toplatıldı		
Newroz Takvim	Z. Abidin Kızılyaprak C. Albayrak H. Alataş	Kürt bayrağı renkleriyle bölücülük propagandası
Toplatıldı		

Kürdistan Gençliği

Kemal Ardıl

Gençlik sorunu son derece karmaşık, karmaşık olduğu kadar da çok yönlü bir olgudur. Bu yazı dizimizde gençliğin bu sorunlarını kimi yönleriyle irdelemeye çalışacağız. Amacımız bugün gençliğin karşı karşıya bulunduğu tüm sorunları detaylarıyla bir çırpıda bilince çıkarıp sihirli formüller sunmak değildir. Kimi yönleriyle ele alıp, yapabildiğimiz ölçüde gençlik sorunlarının çözümüne ve örgütlenmesine ilişkin söyleyeceklerimizle, katkıda bulunmaktır.

"Gençliğin toplumsal gelişmelerdeki rolü sorunu hem eski ve süreklî, hem de güncel ve can alıcıdır." Uygarlığın doğuşundan bu yana bu etki devam etmektedir. Toplumun gelişmesine etkisi süreklîdir. Bu etki düşünen tüm insanların dikkatini çekmiştir. Gençlik süreklî toplumun geleceğiyle ilgilenerek bu yöndeki çabalarını yoğunlaştırmış, bu çabası sonucu eskiyle çatışma konumuna düşmüş ve geleceği fensil etmiştir. Gençliğin toplumsal gelişmedeki rolü dün olduğu gibi bugün de, gelecekte de devam edecektir. Ve bu sorun her zaman toplumbilimcilerin, politikacıların, eğitimcilerin ve toplumsal sorunlarla ilgilenenlerin gündeminde olacaktır.

Tanım : Gençlik sosyal bir sınıf değildir. Gençlik toplumdaki tüm sınıf ve katmanları içinde barındıran; insanların yaşamında bağımlı çocukluktan, bağımsız ve sorumlu yetişkinliğe geçişi belirten; belirli bir yaş dönemine özgü ve benzeş, bağımsız özellikleri olan heterojen bir toplum kesitidir. Bu tanımlama sadece psiko-biyolojik bir kategoriye değil, aynı zamanda ayırdedici bir sosyo-tarihsel kategoriye de ifade eder.

Gençliğin kapsamı ve gençlik çağının yaş dilimeri her toplumda başka başkadır. Ataerkil toplumun gelişmesi çok yavaş bir gelişim seyri izlediğinden babalarla oğullar arasındaki fark pek göze batmıyordu. Çünkü her iki kuşakta aynı toplumsal-kültürel ilişki ve çevrede yaşıyordu. Gençler babalarıyla birlikte aynı toplumsal görevleri ve işi yapıyordu. Erken yaşlarda toplumsal yaşamda görevler üstleniyorlardı. Bundan dolayı gençlik dönemleriyle olgunluk dönemleri arasındaki fark pek göze batmıyordu. Ama çağdaş toplumlarda bu fark çok büyüktür. 20. yüzyılın başlarından bu yana gençliğin toplumsal görev ve sorumlulukları hazırlanma dönemine büyük bir değer verilmeye başlandı. Bu çerçevede eğitim ve öğretime büyük önem verilerek tabana doğru yay-

gınlaştırıldı. Gençliğin toplumsal görevlere hazırlanma dönemi yaygınlaştıkça toplumdan görece bağımsızlığı süreci de derinleşti.

Çağdaş toplumlarda gençliğin toplumdan görece bağımsızlığı daha belirgindir. Fakat bu görece bağımsızlığın doğru kavranılması gerekmektedir. Aksi takdirde sınıflar üstü gençlik tahlillerine varmak işten bile değil. İşçi, köylü gençlik sözkonusu edildiğinde, sınıfsal konumu açık ve belirgin olduğundan dolayı böylesi sonuçlara varmak zordur. Ancak öğrenci gençlik için sınıflar üstü gençlik tahlillerine varmanın yolu o kadar zor değil. Bugüne kadar öğrenci gençlik eksen alınarak yapılan tahliller kimi araştırmacıları bu sonuca götürmüştür. Ve hatta gençlik partilerinin kurulmasına ve devrimde öncü rolü oynadığına kadar vardırılmıştır.

Bu daha çok gençliğin kendine özgü bağımsız özellikleri dikkate alınarak sınıfsal konumundan koparılarak yapılır. Gençlik sorunu incelenirken onun bağımsız özellikleri ve sınıfsal konumu birlikte ele alınmalı, ne bağımsız özellikleri ne de sınıfsal konumu abartılmamalı, ikisi arasında bir orantı kurulmalıdır. Böyle yaklaşmak gençliğin sorunlarının doğru kavranılmasına, mücadelesinin biçimi ve örgütlenmesine sağlıklı çözümler sunulmasına olanak sağlar. Yoksa gençliğin egemen sınıf ve ulusun etki alanından kurtarılıp, ulusal ve toplumsal devrimin bir gücü haline getirilip proletarya partisinin safına kazanılması mümkün değildir.

Öğrenci gençlik sosyal bir sınıf olmadığı gibi sınıflar üstü bir varlıkta değildir. Farklı sınıfsal kökenlere sahip, doğrudan üretim faaliyetinde yer almayan, öğrenim işiyle uğraşan gençlik kesimini ifade eder. Öğrenimle uğraşmasından dolayı toplumsal sorunları daha çabuk kavrar, politik faaliyetlere hızla katılır.

Gençliğin sınıfsal konumu abartılarak, toplumdan görece bağımsızlığının reddedilmesi de bağımsız örgütlenmesini ve insiyatifinin kırılmasına yol açacak bir girişim olur. Gençliğin mensup olduğu sınıf ve katman onun egemen toplumsal sisteme karşı olan tutumunu ve tavrını belirleyen bir önemli etkidir. Kendine özgü özelliklerinden ötürü, toplumun diğer sınıflarından bağımsız örgütlenmesini yaratmalıdır. Dikkat edilmesi gereken husus, gençliği ve onun egemen düzene karşı olan mücadelesini sınıfsal temelde yükseltilecek olan bir mücadeledeki önemini,

yerli yerine oturtmaktadır.

Gençliğe yönelik doğru politikaların belirlenmesi en başta onun sorunlarının bilince çıkarılmasıyla mümkündür. Bu görev layıkıyla başarılmadığı müddetçe Kürdistan gençliğinin sosyalizmi hedefleyen ulusal-toplumsal devrim mücadelesine kazanılıp örgütlendirilmesi ve burjuvazinin egemenlik alanında kurtarılması olanaksızdır.

Kürdistan Gençliğinin Durumu

TC'nin uzun bir zaman dilimine yayılan, aralıksız süren baskıları, kapitalizmin sömürüsü ve emperyalizmin yozlaşmış kültürel ve ahlaki saldırıları gençliğimizi etkilemektedir.

Ülkemiz gençliği ekonomik demokratik haklarının yanı sıra ulusal kültürel haklarından da mahrumdur.

Kürdistan bugün açık bir işgal altındadır. Bu statünün kendine özgü karakteri, toplumun tümünü kapsayacak bir asimilasyon ve eritme politikasına tabi tutmaktır. Asimilasyon ve ulusal baskı politikasının en yoğun uygulandığı kesim ise gençliktir. TC'nin uyguladığı şoven-gerici eğitim gençliğimizi kendi öz değerlerinden koparmayı hedeflemekte ve düşünen, algılayan, sorgulayan genç beyinlerin yetişmesinin önünü tıkamaya çalışmaktadır. Buna karşı direnen Kürdistan gençliğini TC, en vahşi yöntemlerle katletmekte ya da tutsak etmektedir.

12 Eylül faşist diktatörlüğüyle birlikte, en başta Kürdistan gençliği olmak üzere, tüm toplum bir imha ve yoketme politikasına tabi tutuldu. Ekonomik, demokratik ve ulusal haklar uğruna mücadelesi boğulmaya çalışıldı. Gerici şoven eğitim sistemiyle gençliğin dinamik, atılgan, yenilikçi ve yaratıcı eğilimlerinin önüne baraj konularak susan, pısrık, edilgen, toplumsal değerlerden yoksun, bencil, köşe dönmek için herşeyi mübah sayan bir gençlik tipi yaratılmaya çalışıldı.

Bu dönemde uygulanan ekonomik politikalar halkımız üzerindeki kapitalist sömürüyü derinleştirdi; zaten yoksul olan halkımızı daha da yoksullaştırarak tüm emekçi kesimleri mutlak yoksulluğun sınırlarına getirdi. Buna ulusal baskı ve katliamlarda eklenince kırsal kesimden kentlere, metropollere ve Avrupa ülkelerine yoğun bir göçün yaşanmasına neden oldu. Bu uygulamayla ülkemizin etnografik yapısı değiştirilmek isteniyordu. Bu durum tüm yoğunluğuyla devam etmektedir. Bu uygulamalarda en çok ülkemiz gençliği etkilenmekte. İşsizler ordusuna katılmış, yüksek öğrenim görmüş gençlikte dahil olmak üzere, gençliğimizin büyük bir kesimi bugün büyük met-

ropollerde en acımasız çalışma koşulları altında inşaatlarda çalışarak ve işportacılık yaparak yaşamını idame ettirmeye çalışmaktadır.

Bir kesimi ise eroin satıcılığı ve pavyonlarda kabadayılık yaparak mafyanın pençesine düşmüş durumda. Gençliğimiz niteliksiz iş, arabesk kültür ve ülkesinden uzak kalma üçgeni arasında sıkışma sonucu sosyal ve psikolojik sorunlarla karşı karşıyadır. Ülkede kalanlarsa ekonomik bunalım, sosyal yıkım ve can güvenliği gibi sorunlarla boğuşmaktadır. Kuşkusuz, tüm emekçi, kesimler bu sorunlarla karşı karşıya ama gençlerimiz çok daha ağırla yüzyüzedir.

12 Eylül dönemi ve sonraki tüm iktidarların özetlenebilecek politik hedefi, halkımızın ulusal değerlerini, kimliğini, kişiliğini ve toplumsal kurtuluş uğruna direnişini yok etmek olarak açıklanabilir. Ancak tüm bunlar halkımızın ve gençliğimizin ulusal ve toplumsal direnişini, örgütlenmesini engelleyemedi. Tüm alanlarda en ücra köşelerde direniş süreci yükselmekte, uygulanan politikalar bu süreci derinleştirmekten başka bir işe yaramamaktadır.

Kürdistan'da 1980'li yıllarla birlikte ulusal ve toplumsal kavganın boyutlarında büyük bir gelişme yaşanmakta. Ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesi bir nitelik değişimine uğramaktadır.

Bu nitelik değişikliğiyle birlikte toplumun tüm kesimlerinde olduğu gibi ülkemiz gençliğinin de mücadeleye aktif olarak katıldığı görülmekte. İşçi gençler, öğrenci gençler, köylü gençler ve esnaftan gençler yoğun olarak mücadeleye katılıyor ve politiklaşıyor. Bu mücadeleye katılım süreciyle birlikte hem kendilerini değiştirmeye çalışıyor hemde nasıl kavga edeceklerini ve nasıl örgütleneceklerini öğreniyorlar.

Ülkemiz gençliği genel anlamda 1960'lı ve 1970'li yıllarda Türkiye devriminin güçlü dinamiklerinin de etkisiyle kendisini daha çok Türkiye'deki devrimci parti ve örgütler içinde ifade etti. 1960'lı yılların sonunda Kürdistan'daki ulusal kıpırdanmaların başlamasıyla birlikte kurulan Devrimci Doğu Kültür Ocaklarına doğru bir akış başladı. Böylece kendini ulusal örgütleri içinde ifade etme süreci yeniden başladı.

Bu süreç 1970'li yıllarla hızlanarak devam etti. Türkiye'deki devrimci örgütler içinde kalanlar ise geneli esas olarak içinde kaldıkları parti ve örgütler içinde özerk örgütlenmelere yönelerek süreci bir başka açıdan derinleştirdiler. Kürdistan komünistleri işte bu noktadan sonra özerk örgütlenmeden parti örgütlenmesine, sonunda da tümüyle bağımsız parti kimliğine ulaşma çizgisi izledi.

Kuzey Kürdistan gençliğinin örgütlenmesi bugüne kadar varolan parti ve örgütler içinde düşünülmüş ve ifade edilmeye çalışılmıştır. Gençliğe yönelik

İşçi gençlik, öğrenci gençlik ve köylü gençlik sorunlarını bilince çıkarmadan, gençlik, örgütlenmesinde sağlıklı adımlar atamaz.

doğru politikalar saptanıp hayata geçirilememiş. Gençliğin özgün, bağımsız özellikleri ve genç olmanın getirdiği sorunlar bilince çıkarılıp gençliğin bağımsız örgütlenmesi (ideolojide proletarya partisine bağlı, örgütlenmede bağımsız) olan komsomol örgütlenmesi yaratılamamıştır. Bu yaratılamadıkça gençliğin sağlıklı ve dayanıklı örgütlenmesi düşünülemez; gençliğin devrimci potansiyeli devrimci mücadelede kanalize edilemez ve çarçur olmaktan kurtulamaz.

Ülkemiz gençliğinin en önemli sorunu örgütlenme sorunudur. Sosyalist ve komünizan gençliğin en önemli görevi kendi bağımsız örgütlenmesi olan Kürdistan komsomolunu yaratmaktır. İdeolojide proletarya partisini, kavgada ulusal-toplumsal devrimi gözetken bir bağımsız gençlik örgütlenmesi olmalıdır bu. Sosyalist gençliğin örgütlenmesi yaratılmadıkça yurtsever, ilerici, devrimci ve salt ulusalcı gençliğin bir tek cephe de örgütlenmesi yaratılamaz ve bu konuda sağlıklı adımlar atmak olanaksızdır.

Bunu başarmanın yolu ve güçlü bir gençlik örgütlenmesinin yaratılması geniş gençlik kitlelerine ulaşmaktan geçtiği bir an olsun dahi unutulmamalıdır. Kitle örgütlerinden, sportif faaliyetlere kadar; sanat, edebiyat, folklor çalışmalarından iş alanlarına kadar tüm alanlarda gençlik ilişkileri çıkarılmalıdır.

Tüm emekçi kesimlere yönelerek onların sorunları bilince çıkarılıp örgütlenme perspektiflerinin gerçek anlamda ortaya çıkarılabilmesiyle bu mümkün olacaktır. En başta da, Kürdistan gençliği içinde önemli bir ağırlığı olan işçi gençliğin sorunlarına ve örgütlenmesine yönelik çözüm perspektiflerine sahip olmak gerekiyor. İşçi gençlik, öğrenci gençlik ve köylü gençlik sorunlarını bilince çıkarmadan, gençlik, örgütlenmesinde sağlıklı adımlar atamaz.

İşçi Gençlik

Sanayideki teknolojik gelişmelerle birlikte makinelerin kullanılması kolaylaşıyor. Bu da vasıfsız genç ve kadın işçi iş gücüne olan istemi yoğunlaştırıyor. Böylece genç işçi ve kadın işgücü öne çıkıyor. Kapitalizmin temel yasası azami kâr yasasıdır. Kapitalistlerin genç işçi ve kadın işgücüne olan talebi, daha ucuz elemanları kapabilmesi nedeniyle. İş gücünün ucuzlaması kapitalistin kârını arttıran bir yoldur. Genç işçilerin işgücüne duyulan ihtiyaç onların üretimdeki yerini ve ağırlığını arttırmıştır.

Türkiye ve Kürdistan bütünü esas alınarak DPT 1989 verilerine göre çalışan nüfus 16.7 milyon olarak belirlenmiştir. Çalışan nüfus içinde gençlerin oranı yüzde 61.2 yani 10 milyonu aşmıştır. Bunların hepsi genç işçi olmasa dahi büyük bir bölümünü onlar teşkil etmektedir. Yine 3. İzmir İktisat Kongresine sunulan bir araştırmada, ağır bedensel güç gerektiren işlerde çalışan genç işçi sayısının (12-19 yaş

arası) 3 milyona yaklaştığına dikkat çekilmiştir. Bunlar daha çok tarım, ormancılık, balıkçılık ve avcılık alanlarında istihdam edilmekte olanlar. Yaş dilimleri yukarı çıktıkça ve diğer iş alanları da hesaplandığında bu rakamın artacağı kesindir. Bu da Kuzey Kürdistan ve Türkiye ekonomisinde ve sanayinde işçi gençliğin önemini ve ağırlığını gösteriyor.

Genç işçilerin çoğunluğu küçük sanayi atölyeleri, sanayi siteleri ve hizmet sektörlerinde yoğunlaşmıştır. Küçük sanayi işletmelerinin daha çok konfeksiyon, kundura sanayi ile madeni eşya sahasında yoğunlaştığı bir gerçektir.

Kürdistan ekonomisinde bu işletmelerin büyük bir ağırlığı bulunmaktadır. Bu işletmeler irili ufaklı Kürdistan'ın bir çok ilinde bulunmaktadır. Hatta bütün illerinde bulunmaktadır. Konfeksiyon, dokuma, deri ve kundura işletmeciliğinde Antep, Urfa, Diyarbakır, Malatya, Elazığ başta geliyor. Maden, bakır, işletmeciliğinde Maraş, Erzurum, Erzincan, Adıyaman, Elazığ, Malatya, Diyarbakır, Divriği önemli merkezlerdir. Küçük sanayi siteleri Kürdistan'ın tüm illerinde mevcuttur. Tarım işletmeciliği de yoğun olarak bulunan bir başka olgudur. Hizmet, büro ve sayamadığımız diğer işletmelerde bulunmaktadır.

Bu alanlarda istihdam edilmekte olan genç işçilerin çalışma saatleri 10 hatta 12 saate kadar çıkmakta, kötü beslenme ve ağır iş koşulları sonucu büyük bir kesimi meslek hastalıklarıyla yüzyüze.

Ağır iş koşulları altında, genç işçiler daha çok az ücret, sigortasız çalışma, iş güvencesi, kişilik ve örgütlenme sorunlarıyla karşı karşıya bulunmaktadır. Yasal düzenlemeleri, genç işçilerin üretimdeki ağırlıklarına rağmen onların aleyhinedir. Hatta yargıtay, genç işçilerin küçük yaşta çalıştırılmasını onların aleyhine kullanarak hizmet sürelerinde sayılmaması yönünde karar alabiliyor.

İşçi gençliğin örgütlenmesinin önüne burjuvazi yasalarıyla çıkmakta, 16 yaşından küçüklerin sendikalara ve derneklere üye olması yasaklanmıştır. Sendika organlarına seçilmek için 10 yıl fiilen çalışma şartı konulmuştur. Bunlara benzer bir çok yasa ve iş mevzuatı hükümleri genç işçilerin sendikal ve politik faaliyetlere katılmasının önünde engeldir. Böylece kendi ekonomik demokratik hak ve talepleri doğrultusunda mücadele etmeleri engellenerek, emeklerinin ucuza pazarlanması kolaylaştırılmaktadır.

İşçi gençlik hem genç olmanın hem de işçi olmanın sorunlarını bir arada yaşamaktadır. Sosyal ve kültürel faaliyetlere katılmak istemekte fakat ekonomik durumlarının yetersizliği, ağır iş koşulları ve eğitim düzeylerinin düşüklüğü ve yetersizliğinden dolayı kültürel, sosyal ve sportif faaliyetlerin içinde yer alamamaktadır. Bu, işçi gençliğin kültürsüz, kişiliksiz ve kendi sorunlarına sahip çıkamayan bireyler olarak yetişmesini sağlamak için uygulanan bir bilinçli politikanın sonuçlarıdır. Bu durum genç işçilerin

lumpen, çarpık, yoz bir yaşam edinmelerine neden oluyor.

Kürdistan'daki tüm sanayi sitelerinde, küçük sanayi işletmelerinde, hizmet, tarım, orman işletmelerinde çalışan genç işçiler ekonomik-sosyal sorunlarla karşı karşıyadır. Bu sorunlar kısaca şöyle özetlenebilir.

1. Düşük ücretle çalışmak zorunda bırakılmak.
2. Sigortasız çalışmak zorunda bırakılmak.
3. Sosyal hiç bir haktan yararlanamamak.
4. Patron ve yardımcıları tarafından baskı altında tutulmak, hatta dövülmek.
5. İş güvencesinden yoksun ve tehlikeli koşullarda çalışmak.
6. Sağlıksız, pis işyerlerinde çalıştırılmak.
7. İş süresinin 10 hatta 15 saat gibi uzun olması ve fazla mesai için düşük ücret yada hiç karşılık alamaması.

İşçi gençliğin örgütsüz oluşu bu hakları uğruna bir mücadele geliştirmesini engellemektedir. Bu dağınıklık sorunların hergün daha da ağırlaşmasında

önemli bir etken oluyor. Karşısında suskun, dağınık, elikolu bağlı bir sınıf görünce sermayedarlar saldırganlaşıyor, kârlarına yeni kârlar katabilmek için genç işçilerin tüm sosyal haklarını gaspediyor.

Ülkemiz işçi gençliğinin gelişmesini ve yetkinleşmesini engelleyen bir başka olgu da ulusal baskı ve asimilasyon politikasıdır. Kendi diliyle kültürünü, eğitimini alamayan işçi gençlik kültürel ve sosyal yönden çarpık kişilik problemleriyle karşılaşılıyor. Egemen güçler tarafından pompalanan kaderci-arabesk kültürün etkisine giriyor. Bu sorunlar bilince çıkarıldıkça bu olumsuz koşulların aşılması mümkün olacaktır. İşçi gençliğin özünde var olan hızlı kavrama, ataklık, dinamiklik, yenilikçilik özellikleri harekete geçtiğinde bu çarpıklık yenilecektir. Bu dağınıklığın giderilmesi ancak örgütlenip mücadele etmekle aşılabılır.

12 Eylül öncesi dönemde devrimci mücadele geniş kitleleri etkilemiş ve bu etki işçi gençliğe kadar yayılmıştı. Bu dönemde bazı iş kollarında genç işçiler mesleki dernekler kurmuş, işçi gençliğin örgütlenmesine doğru önemli adımlar atma aşamasına gelmişti. 12 Eylül faşist darbesiyle birlikte tüm demokratik kitle örgütleri gibi işçi gençliğin bu dernekleri de kapatılarak örgütlenmesi tahrip edildi.

Bugün işçi gençlik tümüyle örgütsüz, sendikal ve politik örgütlenme hakkından yoksundur. Bu hakları egemen güçler tarafından gaspedilmiştir. Ekonomik, demokratik ve ulusal haklar uğruna bir mücadeleye girişip başarı sağlamanın yolu yeniden örgütlenmekten geçmektedir.

12 Eylül döneminde alınan bir kararla küçük işletmeler sanayi siteleri şeklinde bir araya getirilmiştir. Atölyelerden müteşekkül bu sanayi siteleri tüm işçilerin bir araya toplanmasını sağlamıştır. Hatta benzer uygulamaların konfeksiyon ve kundura işletmeleri alanında da yaşanmakta olduğu görülmekte. Bu da işçi örgütlenmesini kolaylaştırmaktadır. Bu alanlarda işçi gençliğin sendikal ve sosyal hakları uğruna bir mücadele geliştirmeleri için, yeniden işçi gençlik dernekleri kurulmalıdır. Sendikal hakların kazanılması ve politik bilinç için bu dernekler önemli bir adım olacaktır.

Sosyalist gençlik, işçi gençlik içinde sağlıklı bir örgütlenme çalışmasına yönelerek işçi gençlikle sağlıklı diyaloglar kurmak zorundadır. Onlarla bütünleşip ekonomik, demokratik ve sosyal haklar uğruna ısrarlı bir kavga yürütmek zorundadır. Sosyalist gençlerin kavgada öne çıkarması gereken talepler genel olarak şunlar olmalı:

1. SSK Kanununda gerekli düzenlemeler yapılarak sigortasız işçi çalıştırma yasaklanmalı, iş yerlerini denetleme maksadıyla, işyeri işçi denetim komiteleri kurulmalıdır.
 2. İş sağlığı ve can güvenliğini sağlayacak önlemler alınmalı ve yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
 3. İş kazalarını önlemek maksadıyla tedbirler alınmalı ve iş kazalarına karşı işçiler eğitilmeli.
 4. Çalışan işçiler periyodik olarak sağlık kontrolden geçirilmeli.
 5. Çıracılık yasası ve uygulaması kaldırılmalı.
 6. Sendika ve kitle örgütlerine üye olmaya konulan yaş sınırlaması kaldırılmalı, 16 yaşından küçük işçilerde grevli toplu-sözleşmeli sendika hakkı tanınmalı.
 7. Fazla mesailer kalkmalı, genç ve çocuk işçilerin kötü ve ağır iş kollarında çalışmasını engelleyecek yasal tedbirler alınmalı.
 8. Asgari ücret tespit edilirken, büyüklerle küçükler arasındaki ücret eşitsizliğine son verilmeli. Eşit işe, eşit ücret uygulaması getirilmeli.
 9. İşten atılmalar yasaklanmalı, kendi isteğiyle çıkma durumunda kıdem tazminatları ödenmeli
 10. 13. ve 17. iş yasası maddeleri kaldırılmalı.
 11. İşçi gençliği derinden etkileyen ulusal baskıya son verilmeli ve herkesin iş eğitimi kendi ana diliyle yapılmalıdır.
- Bunlar ve ayrıca her işyeri işkoluna ilişkin öne çıkarılacak farklı talepler, güncelliklerde somutlanarak, genç işçilerin mücadele hedefleri olarak sunulmalı ve bu talepler etrafında örgütlü kavganın yükseltilmesine çalışılmalıdır. ■

Ekonomik, demokratik ve ulusal haklar uğruna bir mücadeleye girişip başarı sağlamanın yolu yeniden örgütlenmekten geçmektedir.

ÜLKEMİZDE SOSYALİZMİN TEMELLERİ BAKIMINDAN NÜFUS DAĞILIMI

Kemal Bilget

Sosyalizm tarihsel, sosyal, ekonomik ve aynı zamanda bilimsel bir olgu. O; insanlığın varoluşundan buyana biriktirip damıttığı değerler üzerinde yükselen, kapitalist ekonomik, toplumsal ve siyasal sistemin analık ettiği, Marksist-Leninist toplum bilimini kendine klavuz edinmiş örgütlü proletaryanın öncülüğünde ulaşılabilecek ve kuruluşu gerçekleştirebilecek bütünlüklü bir sistemdir. İşçi sınıfıyla birlikte insanlığın da kurtuluşu demek... insanlığın ulaşabildiği en ileri toplumsal düzey demektir.

Bu kısa girişten sonra siyasetle ilgilenen herkesin sık sık karşılaştığını sandığımız aşağıdaki sorulara BİR AÇIDAN yanıt vermeye çalışalım. "Ülkemizde sosyalizm kurulabilir mi? Koşulları var mı? Önce ulusal kurtuluş mu, sosyalizm mi? Sosyalizm daha sonranın sorunu değil mi?"

Altını çizerek belirtmek gerekiyor : Ulusal kurtuluşla sosyal kurtuluş (sosyalizm) karşı karşıya konamaz; sıra-konuma tabi tutulamaz. Çünkü; ulusal kurtuluşla sosyal kurtuluş birbirleriyle uzlaşmaz iki ayrı sorun değildir. Sosyalizmin önkoşullarının varolduğu her ülkede bu iki olgu iç içe geçmiş ve bütünselleşmiştir. Aynı tarihsel sürecin sorunlarıdır. Eş zaman içerisinde çözümlenebilirler.

Ulusal sorun, gecikmiş tarihsel bir hak olarak işçi sınıfının çözmek zorunda olduğu bir sorundur. İşçi sınıfı, topluma karşı sorumlulukları gereği, toplumsal gelişimin önünde ayakbağı olan ulusal sorunu çözmeden kendi sınıfsal sorunlarını da çözemez. Her bilinçli proleter bu gerçekliği çok iyi bilir. Bundandır ki, en tutarlı yurtseverler onlardır. Ulusal sorunun ödünsüz savunucuları sosyalistlerdir. Çünkü ülke gerçek anlamda işçi ve emekçilerindir. Toprakları üzerindeki her türlü sorun onları birinci dereceden ilgilendirir. Tarihsel bakımdan çözülmesi gereken sorunları çözmek, aşılması gerekenleri aşmak ve geleceğin, iyinin, güzelin yolunu açmak en başta işçi sınıfının görevidir.

Asıl konumuz olmadığı için kısaca belirtmeye çalıştığımız, sorunun tarihsel boyutudur. Yani, tarihsel bakımdan sosyalizmin ön koşulları vardır ve bu, tüm dünya ülkeleri için geçerlidir. Ülkemiz için de... Proletaryanın öncülük ettiği ya da edeceği ulusal kurtuluş mücadelesinde, onun sosyalizm amacını bir yana bırakması veya ileri bir tarihe ertelenmesi beklenemez. İki olgunun bütünselliğini siyasal planda da sağlaması ve birlikte çözmesi işçi sınıfının doğası ve çıkarları gereğidir.

Çünkü, ulusal özgürlük için sömürge zincirlerinin kı-

rılması gerekiyor. Ulusal bağımsızlık sağlanmadan hiçbir toplumsal sorunun köklü çözümü olanaklı olmayacaktır. Ulusal sorunun çözümü, ulusal varoluşla eş değerdedir. Ulusal bağımsızlık Kürt ulusu için ertelenemez, paylaşılabilir ve vazgeçilmez bir haktır. Sahiplenmemek, başarısı için mücadele etmemek : Ülkeyi sahiplenmenin; ulusal kimliğin, tarihsel misyonunun, ulusa ve topluma karşı görevlerin, sınıf çıkarlarının savunulmasının reddi demektir.

Sorun sadece tarihsel olgular bakımından da böyle değildir. Ülkemizin bugünkü gerçekleri teorik, ideolojik ve politik dünyamızın belirleyicileridir. Arayışlarımıza, marksist bilim ve bu bilimin kendi topraklarımızda yeniden üretilmesinin ortaya çıkardığı sonuçlar içerisinde yarımlar arayacak ve bulacağız.

Yeniden başa dönerek soralım. Ülkemizde ulusal ve toplumsal kurtuluşun bütünselliğini, yani ayrılmazlığını, dolayısıyla karşı karşıya konmazlığını zorunlu kılan etkenler nelerdir?

Ülkemizde Kapitalizm Egemendir.

Ara başlıkla sözkonusu ettiğimiz, kapitalist nüvelerin varlığı ve bunların tarihsel bakımdan egemenliğinin kaçınılmazlığı değildir. Kapitalizm, ekonomik ve toplumsal yaşamın tüm dokularına işlemiş ve egemen olmuştur. Sömürgecilerin politik plandaki tüm iradi çabalarına rağmen, kapitalizmin nesnel yasallıkları yavaş da olsa işlemiş ve egemen hale gelmiştir. Bu, kuru bir iddia değildir. Bu anlamdaki somut veriler açık ve anlaşılır netliktedir.

Ülkemizde kapitalist pazarla ilişkisi olmayan çevre veya insan yoktur. Köylüler dahi üretimlerinin büyük bir bölümünü pazar için üretirler. Nüfusun kendi hesabına çalışan tüm kesimleri, emeklerinin karşılığı olan ürünleri pazarda satarlar ve karşılığında aldıkları paralarla pazardan ihtiyaçları olan metalleri satın alırlar. Yani bir başka emek ürününü satın alırlar. Sorun bu kadarla da sınırlı değildir. Kendi hesabına çalışan her üretici, üretimini artırmak ve ürettiklerinin niteliklerini yükseltmek için, yani pazara daha çok ve daha nitelikli mal sürebilmek için de pazarla ilişki içerisinde. Üretim araçlarının çok büyük bir bölümünü ve yan üretim girdilerini pazardan edinirler. Bu nedenle, salt aile emeğiyle üretim yapıyor görünenler bile, aslında kapitalizmin emeğe kazandırdığı kolektif özelliklerin içerisinde. Traktör veya torna tezgahı yapan ya da gübre ve ilaç üreten işçilerle onların ürettikleri üretim araçlarını ve girdilerini kullananlar arasında doğ-

rudan bağ vardır. Bu bağ, pazarda kurulur.

Traktörün çalışmadığı tarım alanlarında hala karasabanın kullanılıyor olması, göçebelerin varlığı ve hayvan yetiştirme yöntemleri olgunun ölen tarafıdır. Belirleyicilikten uzaktır. Ülkenin ne bugünün ne de geleceğinin değerlendirilmesinde yaşamsal bir öneme sahip değildir. Çünkü toplam üretim ve aktif nüfus içerisindeki oranları çok düşüktür. Giderek de azalmaktadır.

Ülkemiz nüfusunun yerleşim ve üretim alanlarına göre dağılımı ve konumlanışı da yukarıdaki iddiamızı doğrulamaktadır. Şöyle ki :

Nüfus Dağılımı

İstatistik Enstitüsünün 1990 nüfus sayımı kesin sonuçlarından hareketle yaptığımız hesaplamada, Kürdistan nüfusunun (21 il toplamının) 11.398.624 kişi olduğu anlaşılmaktadır. Toplam nüfusun 4.757.637'si (%41,5) şehirlerde; 6.640.987'si (%58,5) kırsal kesimde yaşamaktadır. Şehir nüfusunun 3.558.779'u gibi büyük bir kesimi, nüfusu 50 binden fazla olan merkezlerde yaşamaktadır. 20-50 bin arasında nüfus barındıran merkezlerin toplam nüfusu

919.564'dür. Kasaba sayılabilecek ve şehircilik uzmanlarının şehir saymadığı 15-20 bin arası yerleşim yerlerinin nüfus toplamı 279.294'dür. 15-20 bin nüfuslu yerleşim birimlerini kasaba sapsak bile, bu, sonucu çok fazla değiştirmemektedir. 15-20 bin arası nüfusa sahip 17 yerleşim biriminin toplam nüfus içerisindeki yeri % 2,3 civarındadır. Şehir kapsamında olduğu tartışma götürmez olan 54 yerleşim biriminin toplam nüfusu 4.475.343'dür ve bu sayı, ülke nüfusunun %39,2'si demektir.

Görüleceği gibi, toplam nüfusun yaklaşık %40 kadarı şehirlerde yaşamaktadır. Nüfusun kır-şehir dağılımı birbirleriyle ilintili iki temel sonuca işaret eder;

1- Kapitalizm genel olarak olduğu gibi özellikle imalat ve hizmet sektörlerinde gelişmiştir. Özgür emek talep etmektedir. Tarımda kapitalizm köylülüğü büyük oranda çözmüştür. Topraktan kopan ve özgürleşen emek, pazara inmiştir. Yani şehirlerde nüfus birikimine yolaçmıştır.

2- Şehir nüfusu, genel nüfus içerisinde kültürel düzeyi en ileri olan kesimdir. Eğitim düzeyi yüksektir. Ülke ve dünya sorunları ile bağları daha güçlüdür. İletişim araçlarından daha çok yararlanabilen toplumsal birimler şehirlerdir. Bilimle, teknikle, bunların sonucu olan araç-gereçlere direk temas vardır. Pazarla ilişkiler güçlüdür.

Tüm bunların sonucu olarak denebilir ki, toplumun bugün ileri olan, yarının kuruluşunda ise asıl rolü oynayacak olan kesimi şehirlerdedir. Ülkenin geleceğini asıl olarak şehirde yaşayanlar belirleyecektir. O gelecek sosyalizmdir.

Aktif Nüfus

Genel nüfus verileri ve nüfusun yerleşim birimleri arasındaki dağılımı, NÜFUS-ÜRETİM ilişkileri bakımından gerçek durumu tam olarak yansıtmamaktadır. Yansı-

tamaz da. Konuyu daha açık ve anlaşılır kılabilmek için toplam nüfus içerisindeki aktif nüfusu ele almak gerekiyor.

Önce "aktif nüfus"tan ne anlaşılması gerektiğini açıklayalım. Aktif nüfustan kasıt, çalışmayacak durumda olan çocuk ve yaşlıların toplam nüfustan çıkarılması sonucu elde edilen rakamdır. Yani çalışan ve işsiz olup iş bulduğunda çalışmaya hazır olanların toplamıdır. DİE bunu "12 yaş ve daha yukarı yaştaki çalışan veya işle ilgisi devam edenler ve işsiz olup iş arayan nüfus" olarak tanımlıyor. Görüleceği gibi, bu tanımın kapsamı çok geniş. 12 ile 15 yaş arası nüfusu aktif nüfus saymak ne kadar doğru ve gerçekçi? Ayrıca yaşlılık nedeniyle (emeklilik veya malülen emeklilik gibi nedenlerle) işle ilgisi kesilenlerin belirlenebilmesi öyle kolay değil. Çünkü iş yasalarının ve memur yasalarının dışında kalan (ücretli, kendi hesabına veya aile işçisi olarak çalışan) nüfus oranının az olmadığı açık. Bunların da büyük çoğunluğu sigorta (sigorta, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı) kapsamı dışındakiler.

Tüm bunlara rağmen, DİE'nin 1989'da yayınladığı 1985 Nüfus sayımı sonuçlarına göre; Kürdistan'da toplam aktif nüfus sayısı 4.035.061'dir. Bu

aktif nüfusun üretim içindeki yerleri bakımından oransal dağılımı ise şöyledir: "Kürdistan'da tüm çalışanlar içindeki ücretlilerin payı %22,5 (905.662), kendi hesabına çalışanların payı %22,5 (909.672) ve ücretsiz aile işçisi olanların payı ise % 54,7'ye ulaşıyor. İşverenlerin sayısına gelince 14.097 (%3,5) civarındadır" (Kürdistan'da Türk Endüstrisi. s.171)

Aynı eserde ve aynı yıl verileri olarak Türkiye'de durum ise şöyle: "... çalışanların sayısı 20.556.786 civarında ve bunların % 34'ü ücretlidir. Kendi hesabına çalışanların payı % 22,7 ve ücretsiz aile işçilerinin payı % 42,4'tür" (a.g.e s.172)

Rakamlar iki ülke arasındaki farkın, niteliği etkileyecek ölçülerde olmadığını gösteriyor. Varolan fark ise tamamen sömürgeci politikaların bir sonucudur. Şöyle ki : Kürdistan nüfusu, TC sınırları içerisindeki toplam nüfusun % 20 kadardır, buna rağmen 1963-1988 yılları arasında yapılan yatırımlardan Kürdistan'ın payı, ortalama % 10,5 civarındadır. % 9,5 gibi bir hak kaybı, (yatırım oranındaki azlık) doğal olarak yukarıdaki sonuçlara yansımaktır. Ve daha önemlisi, %10,5 dolayındaki ortalama yatırım oranının niteliğidir. Bu cümledeki kastımızı bir örnekle açıklayalım. 25 yıllık (63-88) yatırım ortalaması olan % 10,5'un büyük bir bölümünü enerji yatırımları oluşturmaktadır. Kürdistan'a 25 yıl içerisinde yapılan yatırımların (63-88 arası) yine yıllar ortalaması olarak % 30,38'ini enerji yatırımları oluşturmaktadır.

Enerji yatırımlarının iki temel özelliğine dikkat edilmesi gerekiyor. 1- Enerji yatırımları asıl olarak Türk sanayisinin enerji ihtiyacını karşılamaya yöneliktir. 2- Enerji yatırımları, üretim aşamasına geldiğinde, istihdam kapasitesi en aza inen yatırımlardır. Aynı durum, petrol ve diğer kimi madenler için de geçerlidir. Örneğin, gün-

lük petrol üretiminin il düzeyinde 80 bin varili aştığı bir dönemde, Türkiye'nin en büyük rafinerilerinden biri, petrolün çıktığı Adıyaman'a değil Kırıkkale'ye kurulmuştur.

Aktif nüfusun üretim içindeki yerini irdelerken birkaç noktaya daha dikkat etmek gerekiyor.

Birincisi; Türkiye'de işsizlik oranı %22 dolayındadır. Bu rakam genel ortalamadır. Kürdistan'da işsizlik oranının % 25-30'larda seyrettiğini söylemek abartma olmaz.

İkincisi, ekonomik ve siyasi baskılar ve resmi sürgünler sonucu Kürt nüfusunun tahmini olarak % 30-35 kadarını Türk metropollerinde yaşamaktadır. (Serketin s.2 sf. 28-36'ya bakınız) Yine tahmini olarak bu sayı 4 milyon dolayındadır. Bu sayının önemli bir kesimi ülkeleriyle sıcak bağlara sahiptir. Yine bu nüfusun 1-1,5 milyonu aktif nüfustur. Ve bunlar kapitalizmin en acımasız dişlileri arasındadır.

Üçüncüsü; aktif nüfus içerisinde en büyük paya sahip (% 54.7) aile işçileri arasında yaygın mevsimlik işçilik geleneği ve zorunluluğu vardır. Yani yarı proleterlik...

Tüm bu rakamların anlattığı gerçeklik şudur : 1- % 22.5 ücretliler ile % 25-30. arası işsizler toplamı olarak nüfusun yarısını emeğini satan ve satmaya hazır bekleyenler oluşturmaktadır. 2- Aktif nüfusun % 3.5 kadarı işverendir. Yatırım açısından Kürdistan'ın riskli bir alan olması nedeniyle asıl yatırımları yapanın devlet olduğu düşünülürse, %3.5 rakamının az bir oran olmadığı anlaşılır. İşverenlerin % 100'e yakınının Kürt ve Kürdistanlı olduğunun söylenmesi yetersiz olmaz. 3- % 22.5'luk bir oranla kendi hesabına çalışanların önemli bir bölümünü esnaf, sanatkar vb. gibi kesimlerin oluşturduğu açıktır. Esnaf, sanatkar vb'lerin ise kapitalist ilişkilerin tamda ortasında yer aldıklarını söylemeye gerek yoktur. 4- Kendi hesabına çalışan % 22.5'un çoğunluğunu tarım üreticileri oluşturmaktadır. Büyük toprak sahibi ağaların üretim ilişkileri ve araçları bakımından toprak kapitalistleri durumuna dönüştükleri açık bir gerçekliktir. Orta ve küçük köylülüğün pazardaki yerine ve ilişkilerine daha önce kısaca değinmiştik. 5- Aile işçisi durumunda olan nüfusun esnaf, sanatkar, küçük sanayi, orta ve küçük köylülük içerisinde konumlandığını söyleyebiliriz. Bunlar da emeklerini direk satmanın dışında kapitalist üretim ilişkileri içerisinde dirler. Bu ilişki çoğunlukla dolaylıdır. Aile reisi eliyledir. Zaman zaman ise mevsimlik işçilik gibi yöntemlerle doğrudan ilişkilere dönüşür. 6- Kürdistan dışında, ama Kürdistan'la sıkı ilişkiler içerisinde olan, kapitalist ilişkilerin en yoğun olduğu alanlarda yaşayanları da gözden ırak tutmamak gerekiyor. 7- Rakamların hesaplanmasında dikkate alınan 12 yaş ve yukarısı olgusundaki çarpıklıklar çıkarıldığında (daha önce bundan söz etmiştik), aktif nüfusun kapitalist üretim içindeki yeri oransal olarak değişecektir. Oranlardaki değişimin kapitalist ilişkilerdeki doğrudanlığı artıracaktır. Çünkü, aile işçiliği yapan 12-15 yaş arası nüfusun ve emeklilik işleminin geçmemiş yaşlıların daha çok kırsal kesimde oldukları bir gerçektir.

Sonuç olarak

Ülkemizde kapitalizm egemendir. Bu, toplam sonuçlarıyla böyledir. Ekonomik ve sosyal yaşamın belirleyici-

si kapitalizmdir. Bu da demektir ki; ülkemizde sosyalizmin maddi (ekonomik ve sosyal) temelleri oldukça güçlüdür. 1917 Ekim devrimi öncesi Rusya'da sosyalizm zeminlerinin nitelik olarak, ülkemizden daha güçlü olmadığı hatırlanmalıdır. Ücretlilerin ve işsizlerin ülkemizdeki oranı ve sayısı 1910'lar Rusya'sından daha yüküktür. Toplam kapitalist olarak sosyalizmin temelleri güçlüdür. Bu zeminde sürdürülecek başarılı politik çalışmaların sonuç vermemesi için ortada hiçbir neden yoktur. Hatta, ülkemizdeki ortamın kimi yönleriyle şanslı olduğu bile söylenebilir. Şöyle ki, ulusal sorun çok geniş kitleleri sarıp sarmalamakta ve TC'ne karşı muhalefete ve mücadeleye çekmektedir. Ulusal ve toplumsal kurtuluşun diyalektik bütünlüğünün sağlanması politik mücadeleden ve örgütlenmeden başlayarak hayatın her alanında proletaryanın etkin olmasını gerektirir. Bu olmazsa eğer, proletaryanın, gençliğin, aydınların ve çıkarı sosyalizmde olan diğer emekçilerin de ulusal baskıdan zarar görüyor olmaları, hatta asıl zarar görüyor olanlar olmaları nedeniyle salt ulusal mücadelenin öne çıkması olasılığı çok çok güçlüdür. Proletaryanın sendikal ve politik örgütlenmesinin zayıflığı sürdükçe, proletaryanın ve onun öncüsü komünistlerin mücadelenin belirleyicisi olması geciktikçe, tüm olumlu verilere rağmen ulusal kurtuluşla sosyal kurtuluşun birlikteliğinin kopması tehlikesi vardır. Bu tehlike beraberinde başlıca iki başka tehlikeyi getirecektir. 1- Ulusal kurtuluşa proletarya öncülük etmedikçe sorunun çözümü sağlıklı olmayacaktır. 2- İşçi ve emekçiler ikinci bir kez ve kendi burjuvazisine karşı sosyal kurtuluş kavgası vermek ve bunun sonuçlarına katlanmak zorunda kalacaktır.

Tam da burada ulusal ve toplumsal kurtuluşun özel yani devreye girmektedir. Girmesi gerekir. Hem de tarihsel misyonuna denk bir biçimde... Çünkü, sosyalizmin temellerinin güçlü olması, sadece potansiyel bir anlam ifade eder. Gerçekliğe dönüşmesi, yani ulusal kurtuluşla diyalektik bütünlüğünün sağlanması politik mücadeleden ve örgütlenmeden başlayarak hayatın her alanında proletaryanın etkin olmasını gerektirir. Bu olmazsa eğer, proletaryanın, gençliğin, aydınların ve çıkarı sosyalizmde olan diğer emekçilerin de ulusal baskıdan zarar görüyor olmaları, hatta asıl zarar görüyor olanlar olmaları nedeniyle salt ulusal mücadelenin öne çıkması olasılığı çok çok güçlüdür. Proletaryanın sendikal ve politik örgütlenmesinin zayıflığı sürdükçe, proletaryanın ve onun öncüsü komünistlerin mücadelenin belirleyicisi olması geciktikçe, tüm olumlu verilere rağmen ulusal kurtuluşla sosyal kurtuluşun birlikteliğinin kopması tehlikesi vardır. Bu tehlike beraberinde başlıca iki başka tehlikeyi getirecektir. 1- Ulusal kurtuluşa proletarya öncülük etmedikçe sorunun çözümü sağlıklı olmayacaktır. 2- İşçi ve emekçiler ikinci bir kez ve kendi burjuvazisine karşı sosyal kurtuluş kavgası vermek ve bunun sonuçlarına katlanmak zorunda kalacaktır.

Bilinçli insanlar bir yana, sermayenin ve sömürgecilerin uşağı olmayan tüm insanların ülkesini ve halkını canından çok sevdiğinden kuşku duymak için ortada hiçbir neden yok. Ülkesini ve halkını sevenlerin ise, ülke gerçeklerini bile bile ulusal sorunun sağlıklı çözümüne evet demeleri düşünülemez. Hakeza, halkımızın yaşamak zorunda olmadığı tarihsel süreçlerin ve bunun getireceği sınıf kavgalarının yeniden yaşanmasını da bilinçli olarak hiç kimse istemez.

O halde önümüzde duran ikili bir görev var:

1- Tarihsel, ekonomik, sosyal ve siyasal bakımlardan ülke gerçekliklerini olabildiğinde geniş kitleler nezdinde bilince çıkarmak...

2- Genel olarak halkımızın, özel olarak da proletaryanın örgütlülüğünü ve mücadele düzeyini yükselterek ulusal ve toplumsal kurtuluşun bugünden bütünlüğünü sağlayacak garantileri oluşturmak...

Asıl görev bilinçli işçilere, aydınlara ve gençlere düşmektedir. ■

YEDİ ÇAPULCULAR VE MÜNİH ZİRVESİ

Ahmet GÖÇER

6.7.1992 tarihinde Münih'te yedi emperyalist devletin (ABD, Almanya, İngiltere, Fransa, Kanada ve Japonya) devlet başkanları ile başbakanları bir araya gelerek, dünyayı kendi aralarında nasıl paylaşacaklarını, dünyada gelişen ulusal-sınıfsal hareketleri nasıl engelleyeceklerini, geri kalmış ve gelişmekte olan ülkeleri borç ve faiz cenderesi altında daha fazla nasıl tutabileceklerini, dağılan sosyalist ülkeleri emperyalist sömürü çarkında nasıl koordine edeceklerini görüştüler. Boris YELTSİN'de bu toplantıya gözlemci olarak katıldı. Toplantıda Yeltsin'e Rusya'da güvenlik önlemlerinin ve reformların yetersiz olduğu yolunda birtakım telkinler verildi. Ve reformları hızlandırmaları tavsiye edildi.

Münih'te oluşturulan bu zirveye karşı Almanya'da toplumun çeşitli kesimlerinden komünist partiler, sosyalistler, demokratlar ve Kilise'nin de katılımıyla çeşitli eylemlilikler gerçekleştirildi. Zirve öncesi ilk olarak 4.6.1992 günü bir yürüyüş gerçekleştirildi. Bunu 6.6.1992 günü gerçekleştirilen bir korsan yürüyüş izledi. Adı geçen kuruluşlar zirve süresince çeşitli enformasyon toplantıları da düzenlediler.

Yine bu süreçte Kızıl Blok adında bir kurum oluşturularak Münih Zirvesi protesto edildi. Kızıl Blok : Almanya Komünist Partisi Yeni Oluşum, PDS, KKP, Devrimci İşçi, Devrimci Sol Güçler, Münih Devrimci Gençler Birleşme İnsiyatifi ve TKEP'ten oluşuyordu. Kızıl Blok'un oluşumunda yer alan ve düzenlenen toplantıya da katılan KOMKAR en son toplantıya ve ayrıca düzenlenen yürüyüşe katılmadı. KOMKAR gerekçe olarak, Kızıl Bloğun Güney Kürdistan'daki Kürt ulusal hareketine zarar vereceğini öne sürdü.

4.6.1992 günü gerçekleştirilen

yürüyüşte yaklaşık olarak 20.000 kişi yer aldı. Yürüyüşte Kızıl Blok'un içinde yer alan çevrelerin taşıdığı bir pankart açıldı. Alman polisi saat 9.00 sıralarında dışardan çevik kuvvet getirerek özellikle Kızıl Blok'un oluşturduğu kortejlere saldırdı. Öncelikle Kızıl Blok kortejlerinde bir arabanın üzerinde duran ve faşist bir generali simgeleyen bir kişi Alman polisi tarafından gözaltına alındı. Kızıl Blok kitlelerinin müdahalesi üzerine Alman Polisi 3 kişiyi daha gözaltına aldı. Gözü dönmüş Alman Polisleri daha sonra Kürdistanlı, Türkiyeli ve Almanyalı komünistlerin taşıdığı "Dünya emekçilerindir, Çalışanlarıdır" adlı pankarta saldırdı. Fakat kitlenin müdahalesi sonucu Alman polisi pankartı alamadı.

Miting alanına yürüyen kitle ile polisler arasında yer yer sert tartışmalar çıktı, bu tartışmalar yer yer çatışmalara dönüştü. Miting alanına yaklaşan kitleye tekrar saldıran polisler burada da 48 kişiyi gözaltına aldılar. Polisin saldırısının sürmesi üzerine yürüyüşçüler kol-kola girerek, barikatlar oluşturular ve sonuçta miting alanına girmeyi başardılar.

Münih Zirvesi'nin yapıldığı bina da Miting alanında yer alıyordu. Binanın önünde asılı duran

ABD bayrağı kitle tarafından indirilerek emperyalist ülkelerin aleyhine atılan sloganlar eşliğinde miting alanında yakıldı. Çeşitli uluslardan gelen konuşmacılar emperyalizm aleyhinde konuşmalar yaptılar. Miting coşkulu ve görkemli bir şekilde son buldu.

6.6.1992 günü de 400 kişilik bir katılımı zirve aleyhtarı bir gösteri gerçekleştirildi. Gösteri sırasında yaklaşık 300 kişi gözaltına alındı. Alman polisi bu gösteri sırasında tam bir barbarlık örneği sergileyerek göstericilere pervasızca saldırdı.

Yine, Kızıl Blok tarafından Dünya Ekonomik Zirvesi'nin sürdüğü günlerde bir "uluslararası Karşı Kongre" düzenlendi. Kongreye ERNK adına bir temsilci de katılarak kısa bir konuşma yaptı. Düzenlenen Kongre sonrasında Kızıl Blok içinde yer alan çevrelerin görüşlerinin ayrı ayrı yer aldığı "Die Welt Den Werktötigen" (Çalışanların Dünyası) adlı bir bildiri yayımlandı.

Bildiride özetle Kızıl Blok içinde yer alan çevrelerin şu görüşlerine yer verildi.

KÜRDİSTAN KOMÜNİST PARTİSİ : "Asırlardan bu yana sömürgeci güçler 3.Dünya ülkeleri üzerinde hakimiyetlerini, sömü-

rüyle, baskıyla, soygun ve halkları imha ettirmek ile ayakta durmaya çalışıyorlar. Atom bombalarını, silahlarını, servet ve güçlerini 3. Dünya ülkeleri ve işçi sınıfının sırtından temin ediyorlar.

- Kürt halkına karşı yapılan katliamlar, saldırılar, yürütülen imha politikasının tüm dünya sömürge güçleri tarafından sessizce seyredilmesi,

- İnsanların açlık, yoksulluk işsizlikten dolayı ülkelerini terk etmeleri, hatta ölmeleri,

- Avrupa'da hergün ırkçılık ve dünyada yaşanmakta olan savaş kaosu,

Ne kaderdir ne de tesadüf.

Yukarıda sayılanlar kapitalist güçlerin yürüttükleri politikalar-
dır.

Bütün dünya halkları, bir avuç kapitalistin dünyamızı ve insanlığı, doğayı yok etmesine izin veremeyiz, göz yumamayız.

Ancak sosyalizm bizim için kurtuluşur.

Bütün demokratlar, sosyalistler ve tüm insanlık, ancak, birliğimiz bizleri amacımıza, kurtuluşumuza ulaştırabilir!"

PDS(DEMOKRAT SOSYALİSTLER PARTİSİ) : "Üçüncü ve İkinci dünya ülkelerini sömüren ve baskı altında tutan birinci dünya kapitalist hakim güçlerinin Avrupa'daki hakimiyetleri hergün biraz daha gelişmektedir. Yeni Büyük Almanya, ABD ve Japonya'nın yanında yerini aldı. PDS diğer güçler ile birlikte. FAC'da ve Avrupa'da kapital mantığını kırararak eşit bir dünya düzeninin şartlarını yaratmayı kendisine amaç edindi. Ancak Almanya ve Avrupa'daki büro ve askeri sanayicilik komplekslerine bürünmüş banka ve sanayi birliklerinin şiddeti ortadan kaldırılsa dünyadaki hakim güçlerin geleneksel desteği yitirilir.(...)"

PDS yeni bir sosyalist politika için ve mümkün oldukça geniş bir bağlantıyı hedefliyor.

Yedilerin zirvesine karşı birliğe verilen savaş bunun birinci adımdır."

DEVİRİMCİ İŞÇİ: Yedi emperyalist ülkenin temsilcileri 1975'ten bu yana düzenli olarak

3.Dünya ülkelerindeki sömürülerini garanti altına alabilmek için, en iyi şekilde "sosyalist" ülkeleri ve 3.Dünya ülkelerindeki özgürlük hareketlerini yok etmeyi tartışmak ve bu konu üzerine bilgilendirilmek için, kendi ülkelerindeki işçi sınıfına karşı tutumlarının nasıl olması gerektiğini tartışmak için bir araya geliyorlar.

Bu kez ise geçmişin "sosyalist" ülkelerini paylaşmak önemli noktalardan bir tanesidir. Piyasa ve endüstri savaşları çoktan başlamış bulunuyor.

Her emperyalist daha çok, daha çok kar etme çabasındadır. Doğu Almanya'nın ilhakından sonra, bütün çekimserliğini bir kenara atacağını düşünmekte olan Birleşik Almanya ilk sırayı almaktadır. Almanya da yaşamakta olan herkesin, gövde gösterme politikasının faturasına katkıda bulunması zorunlu kılınıyor.

Emperyalist düzene karşı zafere dek savaş!

DEVİRİMCİ SOL GÜÇLER:

"(...) Milyonlarca insanı sefilliğe ve açlığa mahkum eden bu emperyalist sistemin insanlığa verebileceği hiç bir şeyi yoktur. Emperyalizmin yakındoğu ülkelerine saldırması, emperyalizme karşı daha güçlü savaşmak için bir nedendir. Emperyalistler devrimci eylemlerin olgunlaşmasından korkuyorlar. Ve bu nedendir ki ABD-İngiltere birleşik bir Avrupa kurma, birleşik bir Alman-Fransız ordusu kurma ve yakındoğu'da yeni bir askeri pakt oluşturma içindedir ve nitekim 7 emperyalist ülkenin Ekonomik Dünya Zirve toplantısı...

Tabii ki bağımsızlığı ve özgürlüğü kazanmak bir devrim sorunudur. Fakat Devrimin gerçekleşmesini hızlandırmak ve hakimiyetçilere karşı savaşı daha da güçlendirmek için tüm devrimci güçler birbirleriyle daha güçlü bir dayanışma içerisine girmek zorundalar (...)"

KPD: "(...) Dünyanın emekçiler tarafından yönlendirilmeye ihtiyacı var. Bu yedisi tarafından yönlendirilemez. Bunun için savaşıyorlar, yeniden bölüyorlar ve savaştan ürperdikleri yok. Bunu ulu-

sal devletler arası yaptıkları sürece (başka türlüünü yapamazlar zaten) Buna karşı tek bir enternasyonalizm vardır : Bu da yedilere ve onların ülkemizdeki ordularına karşı mücadele etmektir. Asıl düşmanımız kendi ülkemizde. İsmi Alman Emperyalizmi ve O, 1989 ve 1990'da savaşa gedik açtı. (...) 1830 ve 1848'de Paris barakaların parolası "Ekmek ve 1793 Yasası" ise, önümüzdeki mücadelemizin, kavgamızın parolası da "İş, Ekmek, Barış ve 1817 gücü" olacak."

MÜNHİLİ DEVİRİMCİ GENÇLER BİRLEŞME İNSİYATİFİ : "Hergün 40.000 çocuk açlıktan ölüyor. 500 milyon insan ülkesini terketmek zorunda kalıyor ki, savaşa ve açlığa kurban gitmesin.

Aynı anda onlarca yüzyıldan bu yana bağımsız ekonomisini ayakta tutabilmiş insanların bu hakkı alınıyor ve doğayla karşı karşıya bırakılıyor.

Bunların hepsi emperyalizmin kendi yarattığı çelişkilerini çözümediğinin göstergesidir. Kendi ülkesine çözüm bulamayan Almanya bunları nasıl çezebilsin.

(.....)

Kahrolsun Büyük Almanya !

1917 bugünün en iyi cevabıdır!

TKEP: " 7. Zirve toplantısının politikası ve onun yönetimindeki kuruluşların, örneğin, IMF, Dünya Bankası, OECD nedeniyle her yerde her an Dünya Savaşı haline gelebilecek, küçük savaşlar yaşanmaktadır. Şayet emekçilerin önderliğinde, halklar geleceğini ele almasalar bu kaçınılmaz olur. Böylelikle milyonlarca insanı içeren göç dalgasının nedenleri de açık görülmektedir. Çünkü emperyalist ülkelerin hedefi, gelişmesine engel oldukları ülkelerin insanların en ufak varlığından çalmaktır. Böylelikle bu insanların yerleşim bölgelerinde yaşamaları mümkün değildir. Göç dalgasının emperyalist merkez tarafından yönetildiği söylenebilir. (...)"

Kızıl Blok'u oluşturan güçlerin bundan sonra da ortak mücadele ve tutumlar alma anlayışında oldukları belirtiliyor. ■

Kur'an Kürtçeye Çevrildi: SIRA 'MANİFESTO'DA!..

Dursun Yaprak

Özgür Gündem gazetesinin 15 Temmuz 1992 tarihinde bildirdiğine göre, Van'da yaşayan Melle Muhammed Şirin Keskin, 8 yıllık çalışması sonunda Kur'an'ı Kürtçeye çevirmiş. Kur'an'ı Arapçadan Kürtçeye çeviren 64 yaşındaki Melle Muhammed, "Kur'an'ı benim halkım neden kendi dilinde okumasın?" sorusundan yola çıkmış ve yine gazetede ki sözlerine göre, "Bunu kimse okumaz; emeğini boşuna harcıyorsun" türünden telkinlere hiç aldırmamış...

Böylesi çalışmaların Kürt dilinin gelişmesine sağlayacağı yararları belirtmeye bile gerek yok. Bu çalışmaların önemli bir parçası olarak, Kur'an'ı Kürtçeye çeviren Melle Muhammed'i içtenlikle kutlamak gerekiyor.

Bir ulusun yaşamında ve ayakta durmasında sadece konuşulan değil, aynı zamanda yazılan ve okunan dil'in önemi üzerinde çok şey söylendi. Tekrar da olsa bu konuya yeniden ve yeniden vurgular yapmak hiç de yararsız olmayacaktır.

Ancak, yukarıda zikrettiğimiz haberin ya da çağrışımının başka önemli boyutları olduğuna da inanıyoruz. Bunların başında, Kur'an'ı Kürtçeye çevirmeye iten ihtiyacın Kürt toplumunun diğer düşünce odaklarında ne derece yankılandığı sorunu geliyor.

Bu sorunun Kürt işçileri ve Komünistleri açısından iki ayrı penceresi var. Pencerenin biri elbette Kürt dilinin toplumun ayrı ayrı örgülerinde ısrarlı bir bilinçle kullanımı problemine açılırken; ikinci pencere, birinciden "cerayan alarak", 'çevrilen yapıtlar' biçiminde sembolize olan "şey"lerden nelerin "Kürt toplumuna sunulmasının elzem" sayıldığıdır...

Önce ilk pencereden görünenlere bir bakalım: "Kürdistan sosyalizmi" diyebileceğimiz (ve/fakat sosyalizm inadı ve ilmikleri konusunda ciddi kayıtlar düşülmesi gereken) 1960'lar sonrasında bugüne ulaşan gelenek içinde, yaygın bir eğilim olarak, sosyalistler, çoğunlukla 'Türkçe' düşünmüşlerdir. Şüphesiz bu sadece sosyalistlere özgü bir eğilim değildir. "Vatandaş Türkçe konuş!" türü Kemalist kimlik cinayetinin tüm toplumda yarattığı etkiden bir parça sayılabilir. Ancak, her ne kadar toplumun ve ulusun evlatları olarak zehirli asimilasyon rüzgarından etkilenmeleri kaçınılmazsa da Kürt işçileri ve sosyalistlerinin (tarihi duruşları itibarıyla) 'kaçınılmazlık' payının bir hayli üzerinde "Dil"lerinden uzakta buldukları da inkar götürmez.

Ama tersinden, asimilasyon rüzgarına dalgakı-

ranlar oluşturmak (öncülük) misyonu da 'tarithen' bu güçlerin omuzunda değil midir?..

Modern sınıfların ve çağımız / coğrafyamız bahsinde Kürt işçi sınıfının, ulusunun kimi tarihsel alışkanlıklarından bir parça uzaklaşması galiba doğal ve gerekli oluyor. Nihayetinde yeni bir sınıf tarih sahnesine çıkmıştır ve ulusal geçmiş sınıfların kattığı (artık) geriletici değerlerle/ yargılarla hesaplaşması ve bunları hem kendisinin, hem de ulusunun üzerinden silkeleyip atması anlaşılabilir bir süreçtir.

Doğal ve gerekli olmadığı gibi, büyük tehlike ve çarpıklık içeren süreç, ulusun mayasını teşkil eden ve bu yönüyle geleceğini güvenceleyen değerlerin de modern sınıf ve temsilcileri tarafından doğal gidişat dışında 'aşılması'dır. Dil, bunların başında geliyor ve bunu böylece 'aşmak' sanıldığının tersine sadece ulustan yalıtılmayı değil; bundan daha şiddetli bir tehlike olarak, geleceği kuracak olan gücün, ulusun geleceğini hiçlemesi gibi bir paradoksla "bindiği dalı kesmesi"ni gündeme getiriyor...

Bu anlamda ele alındığında, dil gibi bir fenomen karşısında öncü gücün büyük bir titizlik ile hareket etmesi beklenir. Tarihsel süreci kendi doğası dışında etkilerle kesintiye uğramamış ulusların ve bu uluslar içindeki öncüllerin konumu bir haliyle aydınlatıcıdır. Hemen her ulusta, dilini en iyi ve yaygın kullananlar hep öncüler olagelmıştır. Bir İsmail Bilen'in, bir Nazım Hikmet'in vb. Türkçedeki titizlenmeleri tesadüfi ve boşuna değildir. Öyle ki, böylece Türk sosyalistleri, kendi dillerinin yazım ve kullanımında isimleriyle anılan bir ekol çağrışımı bile yaratmışlardır. Kürt ulusu gibi, ulusal birliği ve yurdu parçalanarak hem bir bütün olarak ulusal gelişim süreci ve hemde ulusu teşkil eden sınıfların ulusal değerlerle yaratıcı ve doğal bir tarzda teması şiddetli kesintilere uğratılmış bir ulusun, bu düzeyde olması beklenemez. Aynı şekilde, bu ulusun öncüllerinin de istenilen düzeyi yakalamalarının zorluğu anlaşılabilir bir durumdur. Ancak istenilen ve beklenen bu yolda bir ısrarın, bir bilinç aydınlığının var olmasıdır. "Toplumun öncüsü olmak" tarihe bilimsel bakışın sonucunda ulaşılan, keyfiyetten ve bizzat öncünün öznel gel-git duruşundan bağımsız bir olaydır fakat, bu "öncü"lük tarihsel misyonu bilince çıkartacak çabalar olmaksızın tarihin verdiği bir hediye durumunda da değildir. İşte sözünü ettiğimiz konudaki istek ve beklenti de tarihe ve öncüye böylesi bir yaklaşımın sonucudur; hiç bir 'vesile' bunu yok saydırmamalıdır.

İkinci pencereden görünenlere gelince, sınıfın durumu daha da netleşiyor ve doğrusu şu an için hiç te iç açıcı bir görünüm sergilemiyor. Şu an görüldüğü kadarıyla Kürdistan işçi sınıfı, karaya vurmuş bir gemi içinde koşmaya çalışan birini andırıyor. Uzun yılların esnaf-öğrenci sosyalizminin etkisiyle şekillenmiş bir 'olursa iyi olur' türü, kendisine dışsal saydığı bir sosyalizm anlayışıyla malüldür ve sınıf savaşımını işyeriyle sınırlamış bir konumdadır... Elbette ayağa kalkıyor, savaşıyor. Ancak bu kalkışması, ulusa öncülük bilincine varamamış bir uğraşlar dizgesi şeklinde; en şiddetli kalkışmasında, çokcası, karaya vurmuş gemide daha şiddetli koşarak küpeşler arasında gidip gelme gibi bir durumu yaratabiliyor. Hatta, halkçı sosyalizm geleneğinin etkisiyle bazen geminin burnuna sırtını dönerek ileriye koştuğunu sanıyor.

Oysa...

1- Çürük gemi (sistem) karaya oturmuştur; kullanılabilir yelkenlerini, pusulasını, direğini vb. yüklenip, zaten gelinmiş olan kara parçasında bir müddet uğraşarak yeni bir gemi yapımına ihtiyaç vardır; geminin en "hareketli ve muktedir"inden beklenen budur.

2- Bunun için elzem olan, elbette, en enerjik ve muktedir gücün "yeni bir gemi" bilincine ulaşması, buraya kadar geldiği çürük gemiyi içinden çıkılamaz saymaması, eski gemiye ait özlemini ve alışkanlığını atmasıdır.

3- Ancak o, ne geldiği noktada, ne de yeniden okyanusun derinliklerine açıldığında ulaşacağı yeni şafaklarda, yalnız değildir; çürük geminin çoktan okyanuslara açılmayı unuttuğu patronları dışında bir "ahalisi" var ve o, bunlarla gidecekti gideceği yere. Gemiye de birlikte yaparak... Dolayısıyla, "yeni bir gemi" bilinci sırf kendisinin yani öncünün ihtiyaç ve özlemleriyle şekillenemez; tersine o, "ahali"yle birlikte kurtulabilir ancak. Bir başka deyimle, gemi karaya vurduktan sonra sahneye çıkan bu "tayfalar" için "gemisini kurtaran kaptan" dönemi kapanmıştır. Dahası tarih, önlerine, kaptan-sahip-tayfa ilişkilerinin son bulmasıyla okyanuslarda hız alınabilecek zorunlulukları koymuş durumda... Tüm bunların getirdiği toplam zorunluluk şu : O, karaya inip, alıp başını gidemez; kendi tarihi, ahaliyle birlikte, okyanusların başka başka duraklardadır. Bunun için ve dolayısıyla, "ahaliyi" kurtarmadan kurtulamaz...

4- Ancak "ahali"nin çürük gemideki uzun yolculuğu boyunca muzdarip olduğu sorunlarıyla uğraşmayan, onların-sağlıklı bir yolculuk için gerekli problemleri üzerinde çözücü düşünceler üretmeyen biri bunu nasıl başarabilir?

5- Bu bahisten olmak üzere; yeni gemiyi inşa edecek ve onu okyanuslarda seyrettirecek olanların yalnız gemiye ilişkin olan şeyleri değil; okyanuslarda gidilecek yeni hedeflere ilişkin "şey"leri de (bu

anlamda bir parçası olduğu) "gemi ahali"nin diliyle konuşması gerekmez mi?..

İşte ikinci pencereden görünen şey, sınıfımızın (ve tabii ki temsilcilerinin) bu konuma yaklaşmadıklarıdır. Önceki belirttiğimiz "gemide koşuşma" elbette bir hiçlik değildir: En azından her "küpeşeye varış"ta karaya oturmuş geminin sınırlarının ayırılmasına varılıyor ve yine en azından "muktedir" in kim olduğu ortaya çıkıyor. Ancak, özellikle öncünün temsilcilerince bu nokta yeterli görülemez. "Dil" konusunda da bu, böyle...

.....
Kur'an'ı Kürtçeye çeviren Melle, Kürtlerle Kur'an arasında bir "yakınlık" bulmuş. Şöyle diyor : "Çeviri kararı için ikinci bir gerekçem daha var.

Peygamber efendimiz bir hadisinde, 'üzümü ikişer ikişer yiyiniz' derken, ikişer ikişer sözünü Arapça değil Kürtçe olarak 'dulep dulep' şeklinde söylemiştir..."

Melle'nin savı tartışılabilir; ancak bu yakınlığın

kendisi için ciddi bir itki oluşturduğu görülüyor. Aynı itki, Marxist öğretiyi 'Kürdistani' şekle getirme konusunda Kürt Marxistlerinde daha hızlı uyanmalıdır. Ulusumuzun emekçi çoğunluğuna,; milyonlarca işçi ve

emekçiye doğrudan hitap eden Marxizmi ve Marxist yapıtları "Kürtçeye çevirmek" (Dil bunun sadece bir sembolüdür) için Melle'ninkine benzer bir arayışa girmek de gerekmiyor. Yapıtlarımızda 'dulep' benzeri şekli yakınlıkların ötesinde, tüm dünya işçilerine ve Kürt emekçilerine direkt bir yakınlığın bulunduğu rahatlığı ve coşkusuyla davranmalıyız...

Evet; artık sıra 'Manifesto'nun Kürtçeye çevrilmesindedir.... Kürtçe okuyan az; doğru... Yayın organlarımız bile en azından Kürtçe-Türkçe çıkmak, hatta çoğu Türkçe hitap etmek zorunda kalıyor; bu da doğru ... Hele hele, işçilerimiz arasında 'Sınıf bilinci' duruşuna gelmiş olanlarda, dil de dahil, 'Kürdistani varoluş'un izleri yavaşça aşınmış; bu da bir diğer doğru...(Melle Muhammed'e yapılan "Bunu kimse okumaz; emeğine yazık" telkinleri bizim cephepimizden de sözkonusu olabilir) Ancak bu ve benzeri doğru'ların hiçbiri şu asli doğruyu ortadan kaldıramaz : "Yeni gemi" ile yeni ufuklara açılmak durumunda olanlar, ayaklarını bastıkları yerin iyi bir parçası, yetkin bir yurttaşı olmak zorundadırlar. Hiç bir küçük 'doğru', "zemine yalıtık ve/veya zemine ters orantılı bir gelişim içinde geleceğin örülemediği" büyük doğrusunu gölgeleyemez...

Kur'an'ın Kürtçeye çevrilmesi haberinin çağrışımla bir yönüne işaret etmeye çalıştığımız ve 'Komünist Manifesto' ile, 'Kürtçeye çevirmek' ile sembolleştirdiğimiz öncülük misyonu bunları değilse neleri gerekli kılabilir ki?.. ■

Diyarbakır Lice'de TEK Şube şefliğinde çalışan iki işçinin onarım yapma gerekçesiyle Emniyet Amirliğine çağrılarak "Emniyetle birlikte çalışma" teklifini almaları ve bunu reddetmeleri üzerine işkence görmelerini ve halka yapılan insanlık dışı uygulamaları protesto eden TES-İŞ Sendikası 1.nolu Şube Başkanı ALİ ÖNCÜ'nün açıklamasını olduğu gibi sunuyoruz.

"DEVLET SUÇLUDUR"

31 Temmuz 1992 Cuma günü gece saat 21:45 sularında Lice ilçe Merkezinde meydana gelen silahlı çatışma neticesinde kurşun isabet eden enerji nakil hattının kopması sonucu ilçe karanlıkta kalmıştır.

Lice TEK Şube Şefliğinde çalışan sendikamız TES-İŞ'in üyesi **Fahri İLİŞER** ile **A.Kerim TOPDEMİR** aynı gün 16:00-24:00 vardiyasında görevli bulduklarından, meydana gelen elektrik arızasına müdahale edip, arızayı gidermeleri gerekçesiyle gece saat 22:00 sularında ilçe Emniyet Amirliğine çağrılmışlardır. Emniyet Amirliğinde bir süre bekletilen üyelerimiz **Fahri İLİŞER** ile **A.Kerim TOPDEMİR**'in elektrik arızasına müdahaleleri için saat 24:00'te talimat verilmiş ve jandarma gö-

İşkence gören TEK işçisi

zetiminde arıza mahalline gidilerek, bir saatlik çalışma sonucu ilçeye saat 01:00 de enerji verilmiştir. Arızanın giderilmesinden sonra tekrar güvenlik güçlerinin gözetiminde Lice Emniyet Amirliğine getirilen üyelerimiz Lice'de meydana gelen olaylarla ilgili oldukları ve olaylara destek sağladıkları savıyla sorgulamaya alınmışlardır. İleri sürülen savları kabul etmeyen üyelerimize ağır bir şekilde işkence edilmiş ve devlet güvenlik güçlerine yardımcı olmaları bakımından ihbarcı olmaları önerilmiştir. Bu öneriyi tepkiyle reddeden üyelerimize "KANINIZ BOZUKTUR, OROSPU ÇOCUKLARISINIZ. HEPİNİZİN ANASINI AVRADINI ...RİZ. SİZİ KURŞUNA DİZERİZ" denilerek sabaha doğru serbest bırakılmışlardır. Üyelerimiz rapor almak ve tedavi görmek için başvuruda buldukları doktorlar da *aldıkları talimat* üzerine kendileriyle ilgilenemeyecekleri ve "*rapor verme yetkisinde bulunmadıklarını* " beyan ederek, yaralı üyelerimizin durumuna kayıtsız kalmışlardır.

Sendika Şubesi olarak, görevimiz sadece üyelerimizin uğradığı haksızlıklar karşısında olmakla sınırlı değildir. Asıl ve temel görevimiz halkımızın da çok yoğun olarak uğradığı haksızlıklara, kitlesel olarak uğradıkları katliamlara, ayaklar altına alınan temel insan hak ve özgürlüklerinin ihlallerine, kısacası insan onur ve haysiyetiyle bağdaşmayan yönetim ve her türden uygulamalara karşı durmak ve yaptırım gücümüzü demokratik yöntemlerle pratik sahaya taşımaktır. Üyelerimizin uğradıkları haksızlığı bu anlayış ve kompleks içinde değerlendirir ve tepkimizi koyarız. Yönetim kademelerimizde dahil olmak üzere TES-İŞ olarak sendikal görev ve sorumluluğumuzu, halkımız ve halkımızın kopmaz bir parçası olan emekçi yığınların gerçeklerinden hareket etmeyi her zaman Şerefli bir görev saymışızdır.

İhbarcılığı, zor ve şiddet kullanarak üyelerimize kabul ettirmeye çalışan kişiler ile bu anlayış içinde bulunan Devlet'te suçludur. Bu suçluluk karşısında örgütlü gücümüzün gereklerine uygun olarak tepkimizi koyarken, yer, zaman ve mekan olgusu belli olan bu suçun karşısında bütün demokratik kuruluşları ve kamuoyunu dayanışmaya çağırıyor, suçluları birkez daha yurtsever halkımıza şikayet ediyoruz.

ALİ ÖNCÜ
(TES-İŞ SENDİKASI DİYARBAKIR
1 NOLU ŞUBE BAŞKANI)

Suçlu Ayaga Kalk! YARGILANMASI GEREKENLER...

Rojda Jir

9 Kasım 1989'da sınırların açılması, Berlin arasındaki duvarın yıkılması kırk yıllık bir devletin, Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin tarihe karışmasının başlangıcı oluyordu. 2.Dünya savaşının sonunda SSCB'nin desteğiyle ve Alman Komünistlerinin öncülüğünde kurulan Demokratik Alman Cumhuriyeti, yine Sovyet liderlerinden Gorbacov ve zamanın Dışişleri Bakanı E. Şevardnadze'nin politikaları sonucu batıya peşkeş çekildi. Batıyla iyi ilişkilere girme, silahsızlanma ve barışı sağlama, onlardan ekonomik destek alıp kendi ekonomisini düze çıkarma yönlü politikaları sonucu, kendilerinin desteğinde kurulan (BDR dahil) birçok Doğu Avrupa devletlerinin ve yönetimlerinin tarihe karışmasına yol açtı. SSCB yöneticilerinin bu politikaları kendi sonlarını da beraberinde getirdi. Batılı emperyalist güçler karşısında yetmiş yıldan fazla ayakta kalan, yerkürremizde devrimini yapan ülkelerin, ulusal kurtuluş hareketlerinin, komünist partilerinin ilham kaynağı olan, maddi destek veren SSCB'de, yerini, bildiğimiz gibi, Bağımsız Devletler Topluluğu'na bıraktı. Burada SSCB dahil diğer Doğu Avrupa ülkeleri yöneticilerinin ve komünist partilerinin hiç hata yapmadıklarını, vb. iddia etmiyoruz. Çok, hem de çok hatalar yapıldı.

Sosyalist ülkeler batı karşısında eşitsiz koşullarda mücadele ettiler. Hitler faşizminin yıkılması ve savaşın akabinde SSCB desteğinde kurulan Doğu Avrupa ülkeleri ve Sovyetler Birliği ekono-

mik olarak tam bir tahribat ve kaos içindelerdi. Savaş sonrası kurulan IMF ve Dünya Bankası, Marshall Planı çerçevesinde yalnız savaşın zarar gören batılı ülkelere, özellikle Batı Almanya'ya tonlarca para yardımında bulundu, ekonomilerini kısa sürede canlandırdı. Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkelerine özellikle BDR'ye ise hiçbir yardımda bulunulmadı. Savaş sonrasında taşüstünde taşın kalmadığı, bütün işletme, fabrika ve herşeyin yerle bir olduğu Demokratik Almanya Cumhuriyeti seksenli yılların ortalarında dünyada onüçüncü sıradaki endüstri ülkeleri durumundaydı. Yani kırk sene içerisinde hem yaralarını sarmış ve hem de ekonomik olarak dünyanın sayılı ülkeleri arasında yerini almıştı.

Bu durum siyasi saygınlık açısından da böyleydi : Barış içerisinde kardeşçe yan yana yaşamayı ve silahsızlanmayı Avrupadan en fazla Demokratik Almanya Cumhuriyeti yöneticilerinden duyuyorduk. Şili'de faşizmden kaçan 5000 kişiye kucak açmıştı BDR. Sosyalist ülkelere, ulusal kurtuluş hareketlerinden ve komünist partilerinden binlerce öğrenciyi kucak açmış ve eğitim yaptırmıştı BDR.

Bütün bunlar yetmedi tabii. Zamanla bürokrasi gelişti. Demokratik Almanya'yı yöneten Demokratik Birlik Partisi Merkez Komitesi nerdeyse yetmiş yaşın üzerindeki denetimindeydi.

ERİCH HONECKER KİMDİR?

25 Ağustos 1912'de Almanya Komünist Partisinde görevli bir maden işçisinin oğlu olarak dünyaya gelen Erich Honecker, 14 yaşında Komünist Gençlik Hareketine katıldı. 1933'de Nazilerin iktidara gelmesinden sonra, 1935 yılında Gestapo tarafından "ihanete teşebbüs" suçu ile tutuklanan ve 10 yıl bir Nazi kampında kalan Honecker, 1945 yılında Kızıl Ordunun desteği ile özgürlüğüne kavuştu. 1946, 1955 yılları arasında Almanya Komünist Partisi Merkez Komitesi üyeliğinde güvenlik ile ilgili sekreteryada görev yaptı. Walter Ulbricht'ten sonra Almanya Komünist partisi Merkez Komitesi Sekreterliğine seçildi. 1971 yılında getirildiği Demokratik Almanya Devlet Başkanlığını 1989 yılına kadar sürdürdü.

Genç, dinamik insanların yönetime gelmesi hayli gecikti. Batıyla olan sınırların BDR yurttaşlarına kapalı olması, Batı ülkelerine seyahat özgürlüklerinin kısıtlan-

ması, insanlarda Batıya özlemi, orayı görmek isteğini beraberinde getirdi. Teknolojik devrimden de yeterince nasibini alamayan sosyalist ülkeler bu alanda Batıyla zaten var olan mesafeyi daha da büyüttüler.

Üretimin eski teknoloji ve insan gücüyle yapılması, Batıya kıyasla kalitesiz mal üretimini beraberinde getirdi. Emperyalist tekeller karşısında da rekabet edecek mal üretimi gerçekleştirilemedi.

İşsizlik, ev, eğitim sorunlarının hemen hemen olmayışı, insanlara yetmiyordu. Herşeyin daha iyisine layık olan insan, herşeyin en iyisini, en kalitelisini almak istiyordu. Yönetimin buna cevap vermemesi, bürokrasinin kangren durumuna gelmesi, Partinin insanların ruh halini kavramada çok gecikmesi vb. sebepler sonucu bir

cumhuriyet (BDR) daha hatalarıyla sevaplarıyla tarihe karıştı. Bütün bu saydıklarımızda emperyalist basın-yayın, radyo ve televizyonunu da çok etkileri oldu. Emperyalizm, bu araçları sosyalist ülkelere karşı en iyi şekilde kullandı.

Gorbaçov'un da yardımıyla Sosyalist Birlik Partisinin Genel Sekreteri ve aynı zamanda Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker ve karısı M.Honecker bildiğimiz gibi bir uçakla Sovyetler Birliğine (Moskova'ya) gittiler. Moskova'nın Şili Büyükelçiliğine sığınan E.Honecker ve eşi, onyediy ay (17) boyunca orada kaldılar. Bir ülkeye gidebilmek için çok uğraştılar. Özellikle gitmek istedikleri Çin, Şili ve diğer bazı ülkeler Honeckerleri kabul etmediler. Kuzey Kore, Honecker'leri pasaport sorunu nedeniyle almadı. Çünkü Şili Büyükelçiliği'nden çıkış Rusya'nın topraklarına ayak basma oluyordu. Moskova ve Şili'deki kamuoyu baskısı sonucu Yeltsin, Honeckerler'in 17 ay boyunca Moskova'da kalmalarını engellemedi. Federal Alman Hükümeti

ti Honecker çiftini tekrar (daha önce Moskova'ya gidişleri için onay vermişlerdi) Almanya'ya getirebilmek için Şili ve Moskova nezdinde defalarca baskı yaptı. En son Rio de Janeiro'da gerçekleşen çevre zirvesinde biraraya gelen Alman ve Şili Devlet Başkanları (H.Kohl ve Patricio Aylvin) Yeltsin'in de desteğiyle Honecker'i zorla Berlin'e göndermeyi başardılar.

Şili Büyükelçiliği'nden sol eli havada zafer işareti yaparak çıkan K.Honecker, bir uçakla Berlin havalimanına, oradan da Moberg semtindeki hapisaneye

Asıl yargılanmak istenen E.Honecker ve arkadaşları değil, asıl yargılanmak istenen onların şahsında Demokratik Almanya Cumhuriyetinde uygulanmaya çalışılan sosyalizmdir.

götürüldü. Karısı ise Şili'ye kızının yanına gitti. Eski yoldaşlarından Savunma Bakanı, Heinz Kepler, eski başbakanlardan Willi Stophe ve Devlet İstihbarat Örgütü Şefi Erick Meilte'de (84 yaşında) daha önce aynı hapisaneye konulmuşlardı.

Alman hükümeti böylece sınıf düşmanlarını, 70 (yetmiş) yaşının üzerindeki anti-faşistleri, anti-emperyalistleri, komünistleri hapisane hücrelerine atmış oluyordu.

Nazi döneminde milyonlarca insanın kanına giren, milyonlarca insanı toplama kamplarında katleden faşist Nazi generalleri yıllarca Alman hükümeti tarafından nerede oldukları bilindiği halde, Almanya'ya getirilmediler. Mahkemelerde yargılanmadılar.

Binlerce eski Nazi, Alman Devletin üst düzeyinde halen görev yapmaktadır. Hatta, bunlardan bazıları yabancı düşmanı parti ve örgütlerde çalışmaktadır. Asıl yargılanması gereken, asıl hapisanelere-hücrelere atılması gereken bunlarken, Alman Hükümeti elini anti-faşistlerin, devrim-

cilerin, komünistlerin yakasından bırakmıyor.

E. Honecker başta olmak üzere BDR yöneticilerine yapılan suçlama şu : Sınırdan batıya kaçarken vurulan, daha doğrusu sınırdan askerleri tarafından öldürülen insanlardan sorumlu tutulma. İkinci suç ise görevini kötüye kullanma.

Dünyada eşi görülmemiş, gülünç bir suçlama! Anayasasında, kanunlarında belirlenmiş şeyleri uygulamak kendileri için serbest!.. Ama diğer ülkeler için yasak!..

1987'de E.Honecker Devlet

Başkanı düzeyinde Batı Almanya'yı ziyaret etmişti. Hem de kırmızı halılar serilerek ve bandolar eşliğinde karşılanmıştı. Aynı kişi o zaman suçlu değildi. Birkaç yıl sonra birden suçlu oluyordu. E.Honecker, sonbaharda yapılacak duruşmayı sınıf sava-

şının tribünü haline getireceğini, sınıf düşmanlarının Almanya'da geçici bir zafer elde ettiğini ve geleceğini yine de sosyalizmde olduğunu söyledi.

Burada şunu söylemek yerinde olur:

Asıl yargılanmak istenen E.Honecker ve arkadaşları değil, asıl yargılanmak istenen onların şahsında Demokratik Almanya Cumhuriyetinde uygulanmaya çalışılan sosyalizmdir. Yargılanmak istenen 40 yıllık sosyalizmdir. Küba, Nikaragua, Angola, Vietnam, K.Kore vb. dost ülkeleri destekleyen ve onlara maddi manevi her desteği sağlayan anlayıştır.

Kısacası sosyalizme, komünizme karşı intikam alınmak isteniyordu. Ama kimin kimi tarih önünde nasıl yargılayacağını hep beraber göreceğiz.

E.Honecker'e 25 Ağustos 1992'de 80.doğum gününde başarılar diliyor ve düşmanın tüm çabalarını fiyaskoyla sonuçlandıracağını bilerek "80.doğum günün kutlu olsun" diyoruz. ■

KÜRDİSTAN KOMÜNİST PARTİSİ ZORUNLU BİR İHTİYAÇTIR

• *Kürdistan Komünist Partisi üzerindeki tartışmalar yalnız Kuzey Kürdistan'da değil, Güney Kürdistan'da da yapılıyor. Aşağıdaki yazı Irak Komünist Partisi'nin Merkezi Yayın Organı Yeni Kültür adlı aylık derginin mayıs 1992 tarihli 245. sayısında yayımlandı. Türkçeye Fahrettin Saygılı tarafından çevrilen bu yazıyı Güneydeki tartışmaları okurlarımızın izleyebilmesi için yayınlıyoruz.*

Şeyh Salah El Barzancı

Irak Komünist Partisinin V.Ulusal Kongresi dolayısıyla tartışılmak üzere program ve tüzük tasarıları yayımlandı. Bir çok kişi de bu tasarılarla ilgili görüş, öneri ve yaklaşımlarını içeren yazılar yazmaya başladı.

Tartışmalara, Arap yoldaşlar başta olmak üzere bir çok yazar ve "yeni düşünce" tarzına sahip unsurlar da katıldı.

Tartışmalara katılan herkesin Komünist Partisinin zorunluluğuna inandığı gibi bunun, güncel politik, görevlerin iflası için de ihtiyaç olduğu, saptama sözkonusu. Partinin II. Kongresinde, azami yetkilerle donatılmış, Irak KP'nin program ve tüzüğü içinde olmak şartıyla Kürdistan özgünlüğünün esas alındığı bir alt program ve tüzüğe sahip olması kararı alınmıştı. Bu kararın içeriğinden ise Kürdistan Komünist Partisinin, Irak Komünist Partisinin bölünmez bir parçası olarak algılanması sonucu çıkarılmıştı. Fakat hiç kimse şu soruları sorup yanıt bulmaya çalışmadı.

KKP'nin azami yetkileri nelerdir? Ve, iki parti arasında varolan ilişkiler nasıl devam edecektir? Ayrıca ileride şu veya bu konuda görüş ayrılığı doğarsa (ki kaçınılmaz olarak doğacaktır) çözüm yöntemi ne olacaktır vs....

Şüphesiz, KKP'nin program ve tüzüğünde belirtildiği gibi Kürdistan işçi ve emekçi sınıflarının meşru temsilcisi olması sosyal bir zorunluluktur ve Kürdistan Cephesinin bir üyesi olup, Kürt Kurtuluş Hareketinin aktif bir katılımcısıdır.

Bilindiği gibi her iki halkın biri ortak, diğeri özel olmak üzere iki ayrı çıkarı bulunmaktadır. Irak toplumunun bu doğal yapısındaki özellikler Kürdistan ve Arap halklarının politik yapılanmalarına yansımış olup, aralarındaki ilişkilerin daimi olarak durgun olamayacağına neden olmaktadır. Yani, bu birliktelikte hem ayrılık hem de birlik bir arada bulunabileceği gibi, çelişki ve uyumda bir arada varolacaktır.

Büyüyen süregelen bu çelişkili durumun netleşmesi ancak ve ancak eski hata ve eksiklerin ortadan kaldırılmasıyla mümkündür. Eski hata ve eksik-

liklerin sebep olduğu bu olumsuzluklar yok edilemediği takdirde aralarındaki birlik gelip geçici olmaktan öteye gitmeyecek, birlik, sadece bir döneme mahsus olarak yaşayacaktır. Birlik, 14 Temmuz 1958 devrimine kadar Irak toplumunun genelinde belli oranda var olduğu gibi, Kürt kurtuluş güçleriyle Arap ulusal güçleri arasında da vardı.

Irak Cumhuriyeti ile Kürt halkı istemlerine kavuşmadığı için çelişki ve çatışmalar daha da alevlenerek artıyordu; Kürt Halkının her meşru hakkını talep etmesine karşılık Arap yönetimi kimyasal silahlarla cevap veriyordu. Çünkü, zaten Arap yönetimi Kürt halkının "Ulusal Özerk Yönetim" gibi en basit bir hakkını bile vermeyi göze alamıyordu.

Yer yer alevlenen, yer yer de durgunlaşarak bugüne kadar devam eden çelişki ve çatışmalar o kadar bariz ki, bunlar, Arap halkının istemleri ile Kürt halkının istemleri arasındaki çelişkilerin varlığı oranındadır. Özellikle, 7 Mart 1991 ayaklanması iki halkın taleplerini daha da farklılaştırdı. Faşist yönetime karşı politik tutumlara yansıyan bu ayaklanma, Kürdistan Cephesinin kendi iç yapısına da yansıdı. Bütün bu farklılaşmaların Cephenin mücadelesine ön ayak olabilecek bir programa dönüştürülememesi, sorunların daha uzun bir vadeye ertelenmesine neden olmuştur. Bundan dolayıdır ki kendini dayatan sorunlar; "uluslararası durum", kurtarılmış topraklar ve iktidarın zayıflığı gibi Kürt halkının lehine kullanılabilir fırsatlar değerlendirilemediği için sorunlar daha da karmaşıklaşmıştır. Dolayısıyla, sorunlar bekliyor, çelişkiler şimdilik geriye itilmiş ve bastırılmıştır. Partimiz de bütün Kürdistanlı örgütler bu sorunlar karşısında sağlıklı bir tutum gösterecek güçte değildir. Derinliklerde bekleyen sorunların su üstüne çıkması an meselesidir. Bir diğer taraftan da, Kürdistan toplumuyla Arap toplumu arasındaki anlaşmazlıkların tarihsel zeminlerinde yatan iktisadi, siyasi, sosyal ve kültürel özellikleri vurgularsak, beklemekte olan sorunların şiddetini daha iyi kavrarız kanaatindeyim.

Arap halkı 1921 'den beri bir hükümete sahiptir. Bu hükümet Arap bölgesinin çok yönlü kalkınması

KÜRT DÜĞÜNLERİNE GÖZALTI

NEWROZ
G. ANTEP TEMSİLCİLİĞİ

için Arap sermayesine yatırım yapma imkanı yaratırken; Kürt sermayesinin gelişimini bilinçli bir şekilde baltalamaktadır. Hayatın her alanında kendini gösteren bu dengesiz durum aynı zamanda kültür ve bilimde de oldukça barizdir. Örneğin : Bağdat, Basra ve Musul Üniversiteleri 1940'larda kurulurken, Süleymaniye'de Selahattin Üniversitesi ise ancak 11 Mart 1970 anlaşmasıyla inşa edilebilmiştir.

Kürt işçisi özel ve kamu sektöründe ikinci, hatta üçüncü sınıf işçi muamelesi görürken, Arap işçisi yine imtiyazlı bir statüye sahiptir. Yeraltı ve yer üstü zenginlik kaynaklarının değerlendirilmesi ve yüksek proje üretiminde de hakeza Arap bölgeleri imtiyazlı alanlar olarak tespit edilmiştir.

Irak'ta Arap sermayesiyle Kürt sermayesi arasındaki bu eşitsizlikler çıkar çatışmasının katlanarak devam etmesine neden olurken, Arap ulusal sermayesinin Kürt ulusal sermayesine karşı 30 yılı aşkın bir süreden beri açmış olduğu savaşım, Kürdistan'ın yıkımına da neden olmaktadır. Başta tarım alanları olmak üzere, ormanlar ve köyler yakılmakta, göçe zorlama politikasının uzantısı olarak 200 binden fazla Kürt sorgusuz sualsiz bir biçimde ve açık alanlarda katledilirken, onbinlercesi ise kötü yaşam koşullarına mahkum edilmiştir.

İki halk arasındaki bu eşitsizliklere rağmen birlik süreci devam ettirildi. Üstelik, birliği oluşturan ögeler o kadar rahat ki birliğin çözülmesini Faşist yönetimin yıkılmasına bağlıyorlar.

Bu veriler ışığında diyebiliriz ki : Varolan bu birliğe güvenmek mümkün değildir. Zaten çözülecektir. Çünkü, tarihsel olarak birliğin açılı er veya geç netleşecektir. Bu netleşme, yeni bir durumun ve yeni güçler dengesinin kaçınılmaz olarak doğacağını göstermektedir. Kürt komünistleri de bu gerçeği kavramak zorundadırlar. Tarihi gelişmeleri kendi halklarının çıkarına doğru yönlendirebilmeleri için güçlü bir partiye ihtiyaçları vardır. Bu parti : Kürt Ulusal Kurtuluş Mücadelesinde sürükleyici, bağımsız kararlar alabilme gücüne sahip, aktif ve katılımcı yetkin bir parti olmak zorundadır.

Bu normlara sahip bir parti kurmak zorunlu ve iki halkın çıkarına hizmet edecektir. Şayet, şimdiki nesnel durum birliğin devamını zorunlu kılıyorsa; biri Arap bölgesinde diğeri ise Kürdistan'da olmak üzere iki ayrı KP'si federasyonda şartlı olarak yer alır. Şartlı birliğin temelinde, önce bağımsızlık sonra ayrılık olacaktır. Zaten tarihsel süreçten gelen sorunlar ve çelişkiler yok edilemediği için böyle bir aşama (federasyon) durumun yerli yerine oturmasına yardımcı olacaktır.

SONUÇ : Komünist Partisi zorunlu bir ihtiyaçtır. Kürt toplumu içinde böyle bir parti kurulmalı ki Kürt halkının siyasi kararlarını özgürce alabilsin, Kürdistan'ın ulusal ve sınıfsal kurtuluşu gerçekleştirilsin. İşte Kürt Komünistlerinin talebi bundan ibaretir. ■

İstanbul, İzmir, Adana gibi metropollerde Kürtlerin düğünlerine yapılan polis baskınları ve Kürt geleneklerine göre düğün yaptırılmama çabalarının benzerleri illimize Gaziantep'te de yaşanıyor. Buna son iki örnek...

Birincisi; Gaziantep'in Nuripazarbaşı mahallesinde bir düğünü basan, terörle mücadele şubesi, Kürtçe türkü söylemek ve sarı-kırmızı-yeşil mendil sallamaktan dolayı 12 kişiyi gözaltına aldı.. Damat'da içlerinde olmak üzere alınanlar 3 gün şubede kaldıktan sonra savcılığa çıkarıldı. Savcı, 9 kişiyi tutuklayarak diğerlerini serbest bıraktı. Cezaevine gönderilen 9 kişi 15 gün sonra mahkemeye çıkarılarak serbest bırakıldı. Bırakılan bir kişiye yönelttiğimiz "Sizi savcılık hangi gerekçeyle tutukladı" sorusuna "Hiç bir gerekçe yok. Düğün evine girip sen sen sen diye 12-13 arkadaşımızı seçerek alıp götürdüler. Ve bize doğru dürüst hiç bir soru bile sormadılar. Savcılık bizi tutukladığında biz çok şaşırдық. "Hangi gerekçeyle tutukluyorsunuz?" diye sordumuzda bize verdiği cevap, "Siz Kürt bayrağı salladınız, Türkiye'de Türklere başka kimse yoktur" dedi. Benim yorumlamama gelirse, Antep'in polisi bir saldırganlık içerisindedir. Halkımızın gözünü korkutmak ve hiç bir şey yapmaması için baskı uygulamaktadır" dedi...

İkinci olay; Gaziantep'in 25 Aralık mahallesinde bir başka düğüne gelen 5-6 tane siyasi polis 3 kişiyi almak isteyince, düğündeki arkadaşları vermedi. Polis istediğini alamayınca "tamam siz düğünüze devam edin biz gidiyoruz" dedikten yarım saat sonra yeniden gelerek, tabi bu sefer 200 kişiye yakın resmi-sivil polislerle düğünü basarak, 14 kişiyi gözaltına aldı. Bir gün sonra 5 kişi serbest bırakıldı. Düğüne katılanlardan 9'unun gözaltında tutulduğu öğrenildi.

Düğün sahibi: "İlk önce 5-6 tane polis geldi. Düğünden 3 kişiyi almak isteyince biz vermedik. Polislerle, düğün sahibi benim, bizim izin kağıdımız var, Damatta benim oğlum dedim. Sonra bize "siz düğünüze devam edin sizi rahatsız etmeyiz" dediler. Bende yemek yapmak için başka bir eve gittim. Geldiğimde ise polisler yeniden düğünü basmışlar bu sefer 200 kişiye yakın polis gelip, düğünden 14 kişiyi alıp götürmüş. Ben kendi evime gittiğimde eve baktım ki her tarafı darmadağın etmişler. Öyle yapacaklarına beni assalardı daha iyi olurdu. Daha önce bana niye böyle düğün yapıyorsunuz dediğinde, bende herkesin bir örf ve adeti vardır dedim. Bizim de örf ve adetlerimiz böyle demiştim. Ama biz Kürt olduğumuzdan dolayı böyle yapıyorlar. İki akrabam, İskenderun ve İstanbul'dan gelmişlerdi. Onların da kimliğinde "Mardin" geçtiğinden dolayı alıp götürmüşler. Bizden ne istiyorlar? "

BEZA PÎSÎKÊ HETA KADÎNÊ YE

Edip Polat

Komara Tirkîye 70 salî bi polîtîqayek fermî ji Kurdare got "Tirke Çiya". Gava Tirkên çiya liser berfa hişk meşîyane bi derxistina dengê "Kart, Kurt" re nevê wan buye Kurd." Xwedê gravî navê 20 milyon mirov ji wur dihat. Piştra gotin Kurd hene, lê belê bingehê wan ji Tirka tê. Hêdî hêdî hebûyîna Kurda pejirandin. Ev pejirandin ewul ji Kurdên Îraqê dest pê kir. Piştî Qirkirina Halepçê, Kurdê ku koçbûne Tirkîyê ji alî rêveberîya fermî de hatin pejirandin. Özal got "Vana hatine cem mervên xwe. Merivên wan li alî me hene. Lê belê hindikin, 5-6 milyon hene."

Piştî şerrê delavê ku di nava Îraqê û Emerîqa de dest pê kir, nefframeke mezin hat serê Kurdê Îraqê. Di vê koçbûyîna mezin de bi milyona Kurd bere xwe dan Tirkîyê. Rêveberê Tirkî li hev şaş bûn. Ger ku bi gotina vana jî "Tirkê Çiya"ne, divêt ku mîna Tirkên Bulgar li wan jî binihertina û divîyahîyên wan bihata dîtîn. Ev jî tiştêkî giran bû. Vêca gotin "Îraq'lı Pêşmergeler" yan jî "Kuzey Îraq'lılar". Bi zora "Müttefik" (Emperyalizm) jî ewul Talabanî û Barzanî pejirandin. Gotin "Îraq'lı Muhalif Liderler û Özal bi wan ra axifî. Gava cara yekemîn Özal bi wan re bi zarekî nefermî axifî, rojnamê Tirkî qiyametê rakirin. Di dîroka K.T. (Komara Tirkîyê) de tu kesên fermî bi serokên Kurd ra ne peyivbûn. Özal bi dizî, bi serokên Kurd ra xeberdabû. Ev serê 70 salî bû ku di TV'a Tirkî da "Kurdistan"ne hatibû gotin. Piştî vê bûyerê êdî di TV'a Tirka de "Kürdistan Demokrat Partisi, Kürdistan Yurtseverler Birliği" dihatê gotin. Navên partiyên Kurdê Başûrê di hat gotin. Piştra çûndin û hatina Tirkîyê ji Talabanî û Barzanî re bu weke rêya kanîyê. Mirov digot qey Tirkîye înkâr kirina Kurda kiriye pîvaz û bi gohên xwe ve kiriye. Ji ber ku ew roj û pêve tu kesên fermî ne gotin "Kurd, Tirkên çiya" ne.

Par, Demirel li Amedê ji raya giştîre diyarî kir : "Tirkîye realîte Kurdî pejirandîye." Ev gotin di polîtîqayên fermîde guhertinek mezin bû. Raya giştî a Tirkîye û Kurdistan, li hêvîya guhertinên din man. Derheqê Kurdan de divêt ku qanûnên nûh derketana û qadexeyên ku li ser çand huner û wêjeya Kurdî rabûna. Divêt ku piştî vê pejirandina "Rastîya Kurdî" Radyo, TV û zanîngeha de bi Kurdî bi hata xeberdandin û hevotin bi Kurdî destpê bikirana. Mixa-

bin tu guhertinên fermî nehat çêkirin. Ji xeynî yek guhertinek : Bombebaran li Kurdistanê hîn zêdetir bû. Şerrê taybetî pêşve birin. Di hinek rojnâme de wuha hate nivisandin. "Realîta Kurdî bona bombebarankirinê hate pejirandin!"

Bi emrê Emerîqa Hêzên Mêkut (Çekiç Güç) li Tirkîye bin cih bû. Emerîqa û Dewêlê "Müttefik" ji Saddam re bakurê paralelê (restênhevê) 36'a qedexe kir. Piştî vê yekê navê Kurdistana Başûr li Tirkîyê bû "Kuzey Îraq" Kesên ku bi devê fermî di axifin nabêjin Kurdistan, di bêjin "Kuzey Îrak". Kesê nebê dewletek wusa heye? Gelo axa van Kurda ku der bû? "Realîta Kurd" bê cih û war bû?

Bi keftelefteke dîrî-dirêj navê Kurda hati bû pejirandin, vêcarê dora axa wan bû. Dora pejirandina "Realîta Kurdistan"e...

Gava hêzên leşkerê Tirkî êrîş dibirin ser Kurdistana Başûr, bi hênceta taqîba gerilayên PKK, gundê wur gulebaran dikirin.

Her hatineke Talabanî-Barzanî bu erîşekê bû. Çiqas ew dihatin ew qas Tirka bi firfirokên xwe êrîş dibir ser Kuşdistan'a Başûr. Talîya talî gundê Barzan jî kete ber van êrîşan. Çiqas Talabanî û Barzanî goyên xwe pêl kirin, Tirka ew qas ew qas li sitûyên wan suwêrbûn. Ji berê de bext ji romê re tune. Tu çiqas rawestî ew hew qas li te suwar dibin. Gotineke Kurmançî heye dibê : "Nikare bi kerê, baz dide kurtan." Tirkîye jî her car kî ku Emperyalizm wan dişidand jibona ku Kurdên Îraqê binasin, wan digot "lê PKK!" Çavên Tirkîyê êdî Kurdê wur ne dibirî, vêca digot mesele PKK'ye.

Çend meh berê çavên K.T. (Komara Tirkîye) bar ne dida ku Kurdê Îraqê Hikûmeta xwe çê bikin. Çavên wan bar ne dida ku Kurd ji bin zilma Sedam derkevin. Ji sedemî vê çav nebarîyê bi cewêta taqîba PKK'ê bi balafirên êrîşan dişandin Başûra me. Lê belê mirovên Kurd zanibûn ku armanca Tirkîye ne xwarina tirî ye, kuştina rezvan e. Bi van êrîşa çavên me giştikan di tirsandin. Kaşo ku wun bibin dewêl emê jî li we wuha bikin! Çavên xwe vekin û hiş bidin serê xwe! Hun ji Sedam bifiltin jî hun ji me nafilitin. Bi van gefa Talabanî û Barzanî bu dawa wan girtin. Bi kirasê wanve zeliqîn. Dijminê hevî dohîn, bûn dostê hevî îroyîn. Ji sedemî ku def di sitûyê Tirkîye da bû, lê belê gopal di destê Emerîqa-

ya Yekbûyî da bû. Mezin çî bi gotana dê wuha bûna. Emerîqa pêşerojên xwe di dît. Di rojhilata navîn da Pirsgrêka Kurdî wê gelek serîya bi êşandana. Emerîqa vê yekê baş dizanî bû. Sedemî vê yekê ji wî û Dewêlê herêmê yên bi wî ra girêdayî re, "Dostî" û "Têklafî" pêwîst bû. Loma ku defa di situyê Tirk yê de Emerîqa gopal lê xist. Tirkîye jî li gora wî dengê defê polîtîqayek nûh ji serîde ji bona Kurda ji xwere çê kir.

Di vê konevanîyê de li dijî PKK'ê piştgrî ji Kurdên Îraqê ra pêwîst bû. Aqilmendê wan wuha gotibû. Divêt ku bi gotina wî bikirana. Lê belê carna hesabê malê û ê sûkê hev ne digirt. Kurdên Îraqê biryara xwe a bijartê dan. Tirk şaş man. Lê ev çibû gelo! Ev çî hilibjartin bû? Tirsra Kurda ji xwe berê ji bi wanra hebû, vêca lertzok wan girt. Veciniqîn û pêre pêre diyarî kirin ku "em bijarta Kurdê îraqê nas nakin!" Apê SAM got :

"wun çî dikin, hişên xwe bidin serê xwe!" Piştra Hikûmeta Kurdên Îraqê diyarî bû. Tirkîye ji tirsra veleyîst û bi atîyê ket. Derhal diyarî kir : "Em hikûmeta 'Kuzey Irak' nas nakin." Dîsa dest bi go-

tinên xwe yên kevnî genî kirin. Gotin "Em parkirina erdên Îraqê naxwazin. Perçekirina dewleta Îraqê ji bona me ne pêwîste." Ji alîkî de digotin Saddam zilmkare û xwîn mijê, ji alî din ve digotin "Yekitîya erdên Îraqê" Evan gotinan du rûtîya wan dida nîşandan. Du rûtîya konevanîya Tirîyê dida nîşandan. Sedemê ku benikê kin û dirêj di destê Pentagon da bû, geh " perçenekirina Îraqê û geh jî "Valayîya rêveberî a Bakurê Îraqê" dihat bîra wan. Gava êrîş dibirin ser erdê Kurda ji bo ku Dewêlê din deng nekin digotin "valayî di bakurê Îraqê da heye, tu rêveberî li wur tune, erdek valaye," va di be qala veqetandina Kurdên Îraqê, vêca dibêjin "Irak'in toprak bütünlüğü...."

Her carekî ku êrîş bi firfirokên xwe dibirin ser Kurdên Îraqê ji wan re wuha digotin "Ger wun PKK di erdê xwe de neparêzin em li we naxin. Bi rastî diranên xwe ji Kurdên wur ra diqirçandin.

Iro di polîtîqaya Tirkîyê fermî de navê Kurdistanê başûr "Kuzey Irak tê gotin. Nav jêre tune. Ji alîdin de jî, gava serokên wan tene Tirkîye TV'a Tirkîdibêje "Kurdistan Demokrat Partisi Lideri", "Kürdistan Yurtseverler Birliği Lideri." Ev tişteki pêkenîne. Piştî bijartê, zaf tirsîyan, paşê dîsa hatin xwe. Dixwazin ku wan têxin nava baskê xwe, serê wan mizdin û nehêlin ku bibin serbixwe.

Bi devê Emerîqa Tirkîye ketîye nava konevanîyêke nuh a li ser Kurda. Gelek dafik tên avêtin. Di

nava van dafika de Polîtîqayên kevn yên li ser Kerkuk-Musil jî hene. Tirkîye hêjî ji bîhr nekirîye ku di wextê Osmanîyan da ew erd di dest wan de bû. Tirk dixwazin ku ji nuh ve bibin xwedîyê Petrola Kerkuk û Musilê. Ji bona ku "esil di Musilê re derneyê" jî divêt ku destê xwe zûh bigrin, dereng nemînin. Divêt ku nirxek ji pejirandina Kurdan re hebûna ji bona Tirkîye.

Piştî hikûmeta Fuad Mahsum, Tirkîye hinekî xwe zirtikand. Paşê Emerîqa ya Yekbûyî carek din wan nerm kir. Talabanî û Barzanî berî ku tevî civaka mixalifên Îraqê ku li New Yorkê çêdibe bivin, hatin Enqerê. Piştî Hikûmeta li Erbilê ev hatina wanî Enqerê a yekemîn bû. Talabanî ji rojnamara wuha got : "Em dixwazin bi Tirkîyê re bibin yek. Ji xwe Musil ji berê de erdê Tirkay e. "Ev nûçe rojek bi şunda di hemî rojnamê Tirkîyê da derbas bû. Hinek rojnameyên Ereban

"Talabanî Kurdistanê derxiste frotanê" nivîsîn. Her dû serokên Kurdê Îraqê bi serokwezîrê Tirkîyê û mirovên fermî yên wekîdin re hevpeyvîn çekirin. Piştra, berî ku berê xwe bidin. New

Yorkê girtina pasaporta Tirkîyê jî ji bîhr ne kirin. Ev nezîkîye K.T. û herdu seroka ne bê sebeb bû.

Di serê meha Tebaxê de rojnama Cumhuriyet wuha nivisand : "Rojnameyek ku bi nave EL ARA-RÎ nivisandîye ku Kurdistanê mezin (Çar perçe) di bin basikên Tirkîyê de wê dê çê bibe." Di domahîka nûçeyê de wuha dibêje : "Hatina Talabanî a Tirkîyê ne vala bû." Piştra di nûçeyê de diyarî dibe ku serokên Kurda dixwazin ku Musilê bidin Tirka, tevî Kurdên Tirkîyê û yên Îraqê bigihîjin hev, bihevra federasyonê bi Tirkîyê'ra çêbikin. Di dawîyê de perçê Kurdistanê Êranê jî bigihînin xwe û bi vî awajî herêmê têxin bin bandûra Emerîqa.

Talabanî li Emerîqa van nûçeyan înkâr kir û bi virr gerand. Got "Emtu carî naxwazin têkevin bin rêveberîya Tirkîyê. Piştra pasaporta Surîye ji berîka xwe derxist û nîşanî rojnamevana da û gotîna : "Ez bi pasaporta Tirkîyê nehatime vira." bi serve kir.

Di dîroka Tirkan de em di zanin ku heta ew pênc nestînin yekî nadin. Di konevanîya xwede zaf li berjewendîya (Menfita) xwe dinihêrin. Di pirsgrêka Kurdistanê jî wuhanin. Li hember tekoşîna radiqal û tirsra çêbûyîna Kurdistanêke serbixwe ji wan re "Çav kulbûn, ji çav korbûnê çêtire." Talabanî û Barzanî pîrr-pîrr çavê wan kul bikin, nikarin kor bikin. Evê yekê ew jî dizanin.

Pêşîyê me gotine "Beza pisîkê heta kadînê ye." Xwedîyê konevanîya genî êdî pisîkin. ■

Çend meh berê çavên K.T. (Komara Tirkîye) bar ne dida ku Kurdê Îraqê Hikûmeta xwe çê bikin. Çavên wan bar ne dida ku Kurd ji bin zilma Sedam derkevin. Ji sedemî vê çav nebarîyê bi cewêta taqîba PKK'ê bi balafîran êrîşan dişandin Başûra me.

Ölümünün Sekizinci Yıldönümünde YILMAZ GÜNEY

Selver ARSLAN

Bu yazıda, sanatını devrimciliğiyle içselleştirebilmiş ender sanatçı Yılmaz Güney'den bahsedeceğim. Tabii bunu ne kadar başarabileceğimi bilemiyorum. Çünkü Yılmaz Güney, bir kaç cümle ya da birkaç sayfa ile anlatılabilecek bir insan değil. Onun için sadece ben, Güney'in bilinen yönlerini kendi yorumumla, biraz olsun açıklamaya çalışacağım.

Herkesin, eminimki Yılmaz Güney dendiği zaman aklına ilk gelen şey, onun devrimci bir sanatçı olduğudur. O, yaşamı boyunca devrimci sanatını halkların hizmetine sunmayı başarabilmiş bir sanatçıdır.

Hayatını sınıf mücadelesine adanmış, her zaman ezilenlerin ve halkının yanında yer almış bu insan, "Ezilenlerin Öfkesi Yaman Olur" derken, bir nevi kendi ezilmişliğinden de kaynaklanan ve ezenlere karşı olan öfkesini ve kinini dile getirmiştir.

Yılmaz Güney 1937 yılında Adana'nın Yenice köyünde doğdu. Yenice köyüne, Urfa Siverek'ten kan davası yüzünden göç etmiş hem fakir, hem de Kürt bir ailenin çocuğudur. Hem fakir, ve de Kürt bir ailenin çocuğu olması yüzünden, Yılmaz Güney, iki kat daha fazla ezilmiş ve acı çekmiştir. Çocukluğu diğer fakir kırsal kesimdeki insanlarınki gibi yokluk ve sıkıntı içinde geçmiş, hakkı olduğu halde yaşamadığı, yapamadığı pek çok şeyin doyamamışlığı ve özlemi ile yoğrularak büyümüştür. Kısacası hayat okulunun zorluklarıyla çok küçük yaşlarda tanışmıştı. İnsanları biçimlendiren, daha doğrusu bütün canlıları şekillendiren içerisinde yer aldıkları nesnel koşullardır. İşte Yılmaz Güney'de içinden çıktığı ortamın oluşturduğu, yoğurduğu bir insandı. Belki de yaşamı boyunca hiç geri bakmadan hep ileriye dönük

olması, geçmişindeki acılardan dolayı idi.

Yılmaz Güney, bir Kürt insanı olduğunu hiç bir zaman unutmamış, aksine halkının ezilmesine ve sömürülmesine karşı mücadele vermiş, Kürt halkından hareketle, ezilen diğer tüm halkların ezilmişliklerine karşı mücadele vermeyi kendisine bir görev saymıştır. Çünkü Yılmaz Güney ezilenlerin Kürt, Türk, Yunan, İtalyan farkı gözetilmeden, ezilen ve sömürülen insanlar olduğu bilinciyle hareket eden bir insandı. Onun için, her zaman haklıların ve ezilen halkların yanında yer almak önemliydi. Onun davası insanlık davası idi. Bütün ezilen halklar gibi Kürt halkının da kurtuluşunun ancak ve ancak sınıf mücadelesi ve toplumsal bir devrim ile gerçekleşeceği düşüncesini taşıyordu.

Düşüncelerinde ve mücadelelerinde kararlı bir insan oluşu, egemenlerin gözünden kaçmamış ve onun davasında ilerlemesini engellemek için, pek çok girişimlerde bulunmuşlardır. Bu yüzden yaşamının büyük bir kesimini hapisanelerde geçirmek zorunda kalmıştır. Yazdığı yazılar ve çevirdiği filmler yüzünden sürekli olarak baskı görmüş, dava açılmış ve tu-

tuklanmıştır. Yılmaz Güney yaşamı boyunca tam yirmi kez tutuklanmış, yedi ayrı ilde, on iki ayrı cezaevinde yatmıştır. Ayrıca Konya'da altı ay gibi bir süre sürgünlük dönemi geçirmiştir. Fakat bu baskı ve sindirme olayları Yılmaz Güney'in devrimci kişiliğini asla etkileyememiş aksine daha çok perçinlemiştir. Hapislik O'nu sadece daha verimli olabileceği sanatı açısından kayba uğratmıştır. Verimli olacağı onbir yılını içeride geçirmek zorunda kalmıştır.

Yılmaz Güney kültürel altyapısının henüz daha tam olarak oturmadığı, insanların büyük çabalar harcayarak bir şeyleri öğrenmeye çalıştığı bir dönemde, Sosyalist bilinci, döneminin koşullarına göre alabilmiş ve bunu büyük bir gayretle yaşamının her alanına taşıyabilmiştir.

O, dünyaya devrimci gözlerle bakmayı; devrimci ahlakı, devrimci kişiliği ile gittiği her yerde kısa sürede etkili olabilmeyi başarabilmiştir. Devrimci insan etrafını değiştirme, geliştirme ve yenileyebilme yeteneğine sahip olan insandır. Yılmaz Güney'de, hapis-hanede kaldığı sürece egemenlerin düşündüğünün tersine, daha fazla verimli ve üretken olmayı başarmış, devrimci bir insana yakışır davranışlarla koşulları kendi lehine çevirebilmiştir. Bilincini hapis-hanedeki uyandırılmamış, köreltilmiş beyinleri uyandırmak için kullanmıştır. Cezaevindeki pek çok insanın değişmesine ve gelişmesine katkıda bulunmuştur. Kısaca, hümanist bir insan olması, devrimci ahlak ve devrimci kültürü günün koşullarına göre özümseyebilmesi ve hayata geçirebilmesi, Yılmaz Güney'in üretken bir insan olmasında etkili olmuştur. Devrimci insan bulunduğu her koşulu kendi lehine çevirebilen, yaratıcı insan demek olduğuna göre, Yil-

maz Güney'inde cezaevi koşullarını kendi lehine çevirmesi gayet normaldir. Bunun içindir ki, Yılmaz Güney cezaevinde olmaktan hiç bir zaman yakınmamıştır.

Elbette ki yaşamını belirleyen devrimci ilkeleri ve sınıf mücadelesi için savaş ilkesini çok sevdiği sanatında da kullanacaktı. Hele de emperyalizmin halkların beyinlerini yıkayabilmek amacı ile /ve yozlaşmış burjuva kültürünü insanlarımızı aşılama ve benimsetmek için elindeki tüm imkanları seferber ettiği bir durumda, sanatçı olmasak da, Yılmaz Güney gibi düşünmemiz gerektiğine inayorum. Nasıl ki burjuvazi sınıf çıkarlarını yaşatabilmek ve sürdürebilmek için köhnemiş, artık, çağdışı olmuş ve atılması gereken yoz kültürünü insanlara aşılama için bilimi, sanatı, sporu v.b kullanıyorsa; bizlerinde bunun karşısında, bütün olanakları değerlendirmemiz gerekiyor. Aslında bize ait olması gereken bilim, sanat ve spor vb. gibi değerlerin burjuvazinin elin-

den alınması gerekiyor. Çünkü burjuvazi, bu değerleri insanlarımızın beynini afyon gibi uyuşturabilmek ve pasifleştirebilmek amacıyla kullanmaktadır. Bunun içindir ki, sınıf mücadelesinden hiç bir şeyi ayıramayız, soyutlayamayız. Yılmaz Güney buna çok güzel bir örnektir. O savunduğu düşünce ile sanatını pekiştirebilmiş, Kürt ve Türk halklarına mal olmuş ilk sanatçılardandır. Yılmaz Güney'i Yılmaz Güney yapan asıl unsur işte budur.

Yılmaz Güney sanatını asla içinde olduğu toplumdaki, halkından soyutlamamıştır. Sanatını yaparken her zaman halkı gibi davranmış, sanatını halkın gözüyle değerlendirecek yapmıştır. "Halk için sanat" anlayışından hiç bir zaman vazgeçmemiş, tam anlamıyla bir "Halk Adamı" olabilmıştır. Çünkü Güney'in hayatta en çok değer verdiği unsur halkıdır. Bu düşüncesini, "Beni Beyoğlundan, Yeşilçamdan sormayın. Halkımdan sorun" diye ifade etmiştir.

Yılmaz Güney, sanatını uyandırılmamış toprakları uyandırmak, uyandırılmış beyinleri diriltmek için kullanmıştır. Kısacası o, sanatıyla bir nevi "Uyaran" olmuştur. Hangi ezilmiş insan vardır ki, Güney'in yaptığı bir filmi izlerken veya yazdığı bir romanı okurken kendinden bir parça bulmamış, yahut onlardan bir şey almamış olsun?

Evet, daha öncede değindiğim gibi Yılmaz Güney'i anlatmak için ne birkaç satır, ne de sayfa yeterlidir. Kısacası O, devrimci kişiliği ve sanatıyla sınıf mücadelesine pek çok şey kazandırmış bir insandır. Hiç bir karşı güç onun varlığını ve savaşımını yüreklerden silemez. Yabanda sürüsünü otlatan her çobanın kavalında, her işçinin tulumunda, dumanı tüten her emekçinin kulübesinde O vardır. Halk olarak biz, O'nunla övünçlüyüz, güçlüyüz, dirençliyiz.

Ölümünün sekizinci yılında, halklarımıza mal olmuş bu büyük insanı anıyoruz. ■

KISA HABERLER

Vatanımızı sokaklarımızı beynimizi
işgal ettiler birer birer
kanla suladılar meydanları
üstümüze sürdüler
Tankları Panzerleri
marazi çapulcu sürüsünü
Başımızda fufur eder salyalı yarasalar
'şefkat'la ölüm yağdırıyorlar
ve ölümlerle yıkıyorlar
yaşam gözeneklerini bir bir
Yüreklere tarumar
Yüreklere delik deşik
her yer barut kokuyor
ve caddelerde cenazelerimiz
teşhire çıkarılmış
çıplak parçalanmış bedenimiz
Orada
küçük bir kent
küçük bir yürek
Barbarlar namlularla kuşatmışlar
yolları tepeleri tutmuşlar
ve bin yıllık kardeşliğe
Alaman panzerinden
kurşun yağdırıyorlar soysuzca
Analar çocuklar kalbura dönmüş
ve ülkemiz
bir varil petrol için
karış karış poligona çevrilmiş
Napalm yağmuru
"bahar sendromu"

Tam tamcı medya için
sadece bir teselli
ve komşu kapısında
mataha çıkmış kirli şövenizm
korku kaygı yılgınlık
neme lazımcılık almış başını yürüyor
Nerede kardeşlik
Neden bunca suskunluk
Gecenin karanlığında aralandı
korkunun kör kapısı
ve şafakla yola koyuldu
Leyla Qasım'ın berxwedan kervanı
Newroz ateşi yanıyor gözbebeklerinde
can can olmuşlar yürek dolusu
ölümü kucaklıyor her biri
Dağların gururu Niştman'ın coşkusu
bir elinde Rüstem'in Gürz'ü
diğerinde Demirci Kawa'nın balyozu
vurdukça örs
isyan kıvılcıkları tutuşuyor
dört dilimde
umut fışkırıyor
katlaşmış yüreklerden
umut fışkırıyor
deliğe dönmüş gözbebeklerden
yeni bir dünya kuruyor
dağlardan köriklenen ateşle
yeni bir yaşam doğuyor
öznesi halkların kardeşliğine dayalı
ve müjdesi
elleri tezek kokan kadın-larımız

CANO
Haziran '92Bursa

ZIMAN NÎŞANA NETEWÎ YE!

Borzoo S.D.
Ji Rojhilatî Kurdistan

Welatparêzên me yên hêja heval Abdullah Keskin û Felat Dilgeş di rojnama Welat hejmar 23 an de gilê dikin ku Kurdên me li zimanê xwe xwedî dernakevin û naxwazin zimanê xwe pêşve bibin.

Piştî silavên şoreşgerî û welatparêzî ji bo hemû hevalên zehmetkêş yên berpirsiyarên rojnama Welat, ez jî dixwazim çend gotinan di vê barê de bêjim.

Welatparêzên hêja û dilsoz!

Wek hûn jî dizanin, piştî kurdên Kurdistana bakur, hejmareke pîr jî kurdên ji sê beşên din yên Kurdistanê li dereveyî Welat hene. Hinek ji me pîr salên ku li van welatên Ewrûpî û bi pirranî di Alman de dijîn. Di van salan de, me di pîr komelên Xwendevanên Kurdistanê de cîh girtiye û di gel komelên Karkeran kar û xebat kiriye.

Yek ji piroblêm û dijwariyên me yên herf mezin mela ziman e. Em Kurdên ji sê beşên Rojhilat, Başûr û Başûrî-Rojava li hemû kim û kurtiyên xwe di xwendin û nivîsandin bi zimanê Kurdî de rexnan li xwe dikin, lê di axaftina rojane de em zor qîmet û hurmetê didine zimanê xwe yê zikmakî. Em dikarin bêjin ku em hemû bi serbilindî û serfirazî bi kurdî diaxifin. Lê mexabin pîraniya mirovên me yên Kurdistana

bakur zêde qîmet û hurmetê ji bo zimanê kurdî nagirin. Ev yeka me pîr pejmurde û xemgîn dike. Me pîr caran li ser giringiya ziman di dîrok û jiyana gelan de û herweha li ser rola ziman di hebûn û parastina gelan di tune kirina wan de gotûbêj kiriye, Lê ev gotinan tu tesîrê nakin. Ji bo axaftina zimanê tirkî em pîr caran jî ji hev êşiyane û hinek ji xebatê dûr ketine. Lê em dûr ketin ji xebatê rast nabînin. Em careke din gazî li wan hevalên ku kurdî dizanin û hurmetê ji bo zimanê xwe nagirin û tirkî diaxifin, dikin, ku dest ji vê yekê berdin, berkû ev yeka yekîtiya me sist dike û dibe sebeb, ku em ji hev dûr kevin yan jî nikarîbin baş bi hev re bimeşin.

Em dizanin ku dijminê xwinoxwar û rêjima tirk ya kemalîst di 70ê salên derbazbuyî (raborî) de, çî aniyê serê gelê me. Em dizanin ku pîr mirovên me hene ku asîmîle bûne û kirdî nizanin. Em ji van hevalan naxeyidin ger ew bi tirkî biaxifin. Em nikarin wan mirovan fehm bikin ku kevirê welatparêziyê li sîngê xwe dixin, kurdî dizanin, lê tirkî diaxifin. Ma gelo evana nizanin ku dijmin di vî 70 ê salî de pîraniya zora xwe dabû ser tune kirina zimanê kurdî û heya niha jî dom dike? Ma gelo evana nizanin ku têkoşîna gelê me ji bo zimanê wî, çanda wî, mu-

zîka wî dîroka wî, rizgarîya axa wî û nişanên wî yên netewî ne?

Ez ku kurdekî ji Kurdistanê rojhilat im û tirkî nizanîm, ezê çawa bikaribim di gel kurdekî bakur ku kurdî nizanê biaxifim?

Rojekê min tirêna bin erd (metro) ya bajarê Bêrlînê hêvî dikir ku ez herime mal. Min dît ku mirovekî biyanî û feqîrok dixwaze tiştêkî ji min pîrs bike, lê curet nake. Piştî deqîqekê hate cem min û bi tirs pîrsî : Türk? Min got : Na Kurd. Min dît ew zor şa bû û got : Bira tu kurdî ? Min got erê ez kurd im.

Mirovekî kurd bû teze ji welat hatibû, ne mal hebû, ne pere, ne jî kesek dinasî. Ez li wî bûme xwedî û min bire cem xwe. Ma gelo ziman ne nîşana netewî ye?

Ew kesên ku, xwe kurd, jin kurd, her du jî kurdî dizanin, siyaseta (politika) kurdî-tiyê dikin, lê zarokên xwe fêrî tirkî dikin û zimanê wan ji devê wan derdixin. Ma gelo ev ne nezanî ye? Yan jî.....?

Heger ez di cîhê tirkan de bim û vî tiştî bibînim, ezê şer dirêj bikim. Ew dibînin ku mirovên kurd hurmet û nirxa zimanê xwe, çanda xwe nizanin, lê ew aşiqê zimanê tirkî ne. Ewên sert (hişk) bisenin û vî şerî dirêj bikin.

Mirov ji van kesan ku tirkî diaxifin, dipirse :

"Baweriya we bi rizgariya Kurdistanê heye?" Dibêjin erê.

Mirov dipirse :

"Bi dîtina we, Kurdistan ya di çend salan de rizgar bi-be?"

Hin dibêjin sê sal, çar sal, pênc sal, pirranî di bin deh salan de rizgariyê dibînin.

Mirov dipirse :

"Piştî rizgariya Kurdistanê divê gel bi çi zimanî biaxife."

Dibêjin kurdî.

Pirs : Lê hûn çima di mala xwe de zimanê kurdî diku-

jin?

Bersiv : Me adet kiriyê

Bi dîtina pîr hevalan ev ne adet kirine. Ev meseleke giyanî (Psîkolojîkî) ye, ku zor kûr di ruh û qafên mirovên me de bi ne başî cîh girtiye. Ev tesîra propaganda ya dijmin e, ku gelê me yên bakurî Kurdistan ji çanda xwe, zimanê xwe û hemû hebûnên xwe yên netewî dûr xistiye. Dijmin usa (wisa) bi mirovên me daye bawer kirin ku zimanê kurdî, zimanê mirovên nezan, mirovên nexwendî û zimanê mirovên ku

pêşketin bi wan re çênebû ye. Lê zimanê tirkî, zimanê "medeniyetê" ye. "Tirkek bedelî hemû dinê" ye.

Dijminê bê kok û bê ferheng (kultûr) hemû pîsî û gemariyên xwe yên ku gelên cîhanê ji bo wan dibêjin, ew jî ji bo me dixin mal.

Di Ferhangok a Alman ya bi nav û deng "Dudên" de, di bin wêjeya "türken" de dinivîse : = ters, şaş (rastî şaş kirin), nezanistî... "Getürkte Argumente" = gotinên tirk-buyî, gotinên vala, gotinên derew, gotinên bê mentiq.

PÊKENOK

KER LÎ TEK KET !

Cumalî Cumalıoğlu

Rojekê, mirovekî gundî qesta birrîna dareke hewrê dike. Bi jina xwe ve li kerê siwar dibe û diçe dehlê. Serîyekî werîs bi dara hewrê ve yê din jî bi stûyê kerê ve girê dide, da ku bi birrînê re li hêla rastê bi keve. Nan û ava xwe li hêla çepê datîne û jina xwe jî li nik wan dide ravestandin.

Piştî ku amadefiyên xwe di qedîne, radihêje. bivirê xwe û dest bi birrîna hewrê dike. Qederêkî dibirre, lê belê hew dinihêre ku dara hewrê kerê jî le pey xwe dikişîne û berbi hêla rastê ve tê xar. Mêrik dikeve telaşê û li jînikê dike qêrîn: "Keçê bireve ker li te ket, keçê bi reve ker li te ket!.."

XXX

ÇAXA KEÇİKÊ RÎ

Şevê Remezanê bûyê. Malî hemû ketine xweke gran. Nîvê şevê diviyahîya keçika malê ya biçûk tê. Lê belê şev, şeveke reş î tarî ye ku çav çavî nabîne. Keçik bi tenê newêre derkeve derve û dest bi grî dike. Bi grîye keçikê ve bav şiyar dibe, keçikê derdixe derve. Dinihêre ku hîn ji pašîvê re zû ye. Keçik diviyahîya xwe dibîne, bav wê tîne hundir û dîsa xwe davêje nava livînê dikeve xweke kûr î gran.

Gava ku mêrik bi xwe şiyar dibe, dinihêre ku berdestî sibê ye û dema pašîvê jî rabirîye. Qaskî din jina malê jî şiyar dibe. Mêrik li jina xwe vedigere û dibêjê : "Jinê ranebe, dema pašîvê rabirî, xwuzla çaxa keçikê rî me jî bi xwarana?"

XXX

ZARGOTÎN

Dayeka gundî, tu watê nade taveheyvê, ji ber vê yekê wê pîroz dibîne. Her ku zarokek jê re dibe, bi şev derdixe tavehheyvê û zoroka xwe bi heyvê re dide nasîn, da ku ev nîmeta xweda rizqekî freh bide zaroka wê. Bi heyvê re di axive û bi li ber gerîn wiha dibêje :

Hîvê hîvê

Zêr û zîvê

Klorekê bike

Kiftekê bike

Lorika min sêyr ke

Lorik bi te dibe

Xelata min bide

Çikek ber jêr bide

Hîvê hîva xwedê
Van qisan ne bihîstê?

Were guh pê dê
Gûnî hurkê
Gayan bi der kê
Kayê li ber kê
Çikan gêr kê

Zikê vî têt kê
Zêran li ser ke

Çikan li ber ke
Were vê xer ke
Tum û tum wer ke

XXX

Gava ku lawik çav bi çerçî dikeve, bi kelo grî li diya xwe vedigere û dibêjê "dayê wa çerçî, dayê wa çerçî, ji min re tiştinan bi kire!" Dê tişteke tune ku pê bikire ji ber vê yekê jî bi axaftinan bala lawê dikişîne derinî din. Pîrekeka din jî vê rewşê dibîne û li jinikê vedigere û dibêjê :

Lawik dibê
Dayê ez birçî
Dayik dibê

Bi te dim gunehê çerçî.

XXX

Raberî xwestina tişteki ku neyê dîtin zargotinek wiha tê gotin :

Lawik dibê
Nanê min bi tisî
Dê dibê
Bixwe bi masî.

XXX

Serê salê
Binê salê
Bûke rabe
Nava malê
Ku bûkê
Neda me heqê

Bila bixwe
Gunê kalê

XXX

Binê mala me tayek dirî
Li hundirê me mirî
Gîskeek kol î gurî

XXX

Glokê glokê
Gloka rûnê
Rûn bi coqê
Navê te
Navê min
Rûn li te
Coq li min
Herdûk ev e
Ew li te ye

XXX

Herçî
Deng kirî
Meng kirî
Sila pîrê
Çeng kirî
Kilît sor e
Bi min re ye.

XXX

GOTÎNÊN PÊŞÎYAN

Mêr camêr e bê çek digere.
Şikestin û mirinê re çare ne dîne.

Kevir mexe bîra diz.

Bi dînan re mekevin çewalan.

Bike xêran berde avan

Em dibên ev hirç e, ew dibê va şopa wê.

Yê zû bi rê ketî, pir rê girî.

Kevirê ser radiweste, yê bin ranaweste.

Qûna hînî tiran be, êdî dev jê bernade.

Zanibî bi jî, bi yekî re bi şewir e.

ZARGOTÎNÊN NAVAN

Bildo bildo - de guh hildo

Dîko dîko - Min li pîko, bê me malê - Hesendîko.

Çûme mala Fatme - Berda min bi çatme.

Meçe mala Xelîl - Herro dixwin pelîl.

Meçe mala Xangar - Herro dixwun kangar.

Xalo xalo - Boç balo

Meçe mala Xiro - Seyê wî mirov didiro.

Huso huso - Ser sergo de ra-kişo

Çûme mala Hîrikê - Bera min da bi tîrikê.

Meçe mala Horê - Herro dixwun lorê.

Horê Horê Lêv sorê - Fîstan morê - Derî porê.

Mêmo mêmo - aqil kêmo.

Misto Misto - Doxîn sisto - Lawê girto - bavê lê xisto.

Silo silo - du nikulo- Dasê bigir - her e çilo.

FERHENGOK :

Glok : Yumak, topak

Klor : Bir tür katı börek

Lorik : Kundaktaki bebek

Çik : Kıvılcım, çingî

Gûnî : Keven

Coq : Grup, küme, çete.

Yîle : Kötü yara.

Çatme : Sêpê

Pelîl : un çorbası

Kangar : Kenger,

Tîr : Oklava

Por : Kapalı

Xer kırım: Pazarlıkta anlaşma

Nîşe : Vana hemû ji hêla Meletyayê hatiye berhevkirin.

CIGERXWÎN

A.Bali

Bîngehê Helbest û Dîtîna Wî Ya Cîvakî Li Ser Dinê

Dema mirov bîxwaze li ser helbest û dîtîna Cigerxwîn ya civakî rawiste, pewiste ku çend gotîna li ser jîyana wî jî bêje. Navê Cigerxwîn rasteqîn Şêxmûs Hesên e. Di sala 1903 an da ji dayîka xwe bûye. Jîyanek tal û tarî a zarokatiya xwe derbaz kirîye. Xortaniya xwe di nav hogir û hevalbendên xwe da borandîye û jîyana xwe ya bi rûmet 81 salan şunda di roja 22 ê Çiriya pêşîn ya sala 1984 an li Swêd li bajarê Stockholmê ji nav me barkir çû welatê xwe yî di bindestan Kurdîstan bû mêvan.

Wîni tu zanîngehan da nexwendî bû. Lê belê yên ew baş nasdikirin ew wek pîtolek (feylezof) didîtî. Mirovêkî di her alîda tijî bû. Li ser dîroka Kurdan û li ser wêje (edebiyat) û zimanê Kurdî gelek berhemên giranbiha ji me ra diyarî kirin. Ji wana yên heya îro çapbûyî evin:

1. Dîwana Yekemîn, Şam, 1945
2. Dîwana Duwemîn- Sewra Azadî- 1954
3. Dîwana Sêyemîn-Kîme -Ez-Beyrût 1973

4. Dîwana Çaran-Ronak-Stockholm, 1980
5. Dîwana Pêncan- Zend-Avista- Stockholm, 1981
6. Dîwana Şeşan-Şefaq-Stockholm, 1982
7. Dîwana Heftan-Hêvî-Stockholm, 1983
8. Dîwana Heştan-Aştîfî-Stockholm, 1985
9. Cîm û Gulperî (Çîrok), 1947
10. Reşoyê Darê (Çîrok), 1956
11. Gotîne Pêşîya (Metelokên Kurdan), 1956
12. Awa û Destûra Zimanê Kurdî, Bexdad, 1961
13. Ferhenga Kurdî, 1, Bexdad, 1962
14. Ferhenga Kurdî, 2, Bexdad, 1962
15. Mîdya û Salar (Çîrok), Beyrût, 1973
16. Tarîxa Kurdistan, 1, Stockholm, 1985
17. Tarîxa Kurdistan, 2, Stockholm, 1987
18. Folklorî Kurdî, Stockholm, 1988

Destnivîsên Seydayê Mezin Cigerxwîn Hîn Çapnebûyî:

1. Dîwana Nehan
2. Tarîxa Kurdistan Bergên 3 û 4 an
3. Folklorî Kurdî Bergên 2 û 3
4. Çîroka Jîndariya Min, Bergên 1, 2, 3
5. Hozan û Navdarên Kurdistan
6. Şerha Dîwana Mileyê Cîzîrî
7. Şerha Dîbaca Ehmedê Xanî
8. Hespên Rîstevanên Kurdistanê
9. Hesênê Mûsê (Çîrok) û herweha yên din... Di xweşîya xwe da dema min li ser "Berevoka Helbestvanên Kurd" kar dikirî da dîr û dirêj li ser kar û barê xwe weku 40 kitab zêdetir nivîsa-

ren min hene "digot. Wîlo tê dîtî ku karên wî wek pirtûkên li jor hatî diyarkirin zêdetirin. Em li hêvîya çapbûyîna wan berhemên hêjanin.

Hozanê mezin Seyda Cigerxwîn helbestvanê gelê xwe bû. Di dilê wî da Kurd û Kurdistan gihîştîbû merhaleyek herî bilind. Lê dilê wî ne tenê ji bo gelê wî, hêr wiha ji bo hemû gelên bindest diavêt û bi wan jî dişewitî. Seyda şervanê azadî û aşîtiyê, daxwazkarê bratiya gelên hemû cîhanê bû. Ew evîndarê welatê xwe û gelê (milet) xwe bû.

Seyda Cigerxwîn ji bo doza netewî (millî) wekû dawer (sembol) di nav şerê azadî da destpêkê da heya rojên xwe yên dawî bê tirs û bê westîn şev û roj di nav karên hêja da cîh girtî bû. Wîni weşandîna Kovara Hawar da destpêka sala 1932 an bi helbestên xwe li dijî zulm û zordariyê şer dikir. Bi Hevalên xwe yên hêja va doza Kurdan pêşda bir. Wîni bi welatpareziya xwe ya rêzan di dilê Kurdan da cîyekî fireh girt û tevî yên nemir bû. Mirovên nîştimanperwer çîques ji wî hezdkirin bi çavên xwe min baş dîtî. Rojêkê min wî pirsî: "Seydayê Hêja sedem çî ye, ku ewqes ji te mirov hezdkirin? Pencsed sal li pêş tu bihata dinê weku pêxember ewqes yên ji te hezdkirin ma tu yê wîlo binasana?.. "Kenî û bersiv neda min. Ew bi zarokan ra weku zarok, bi jinan ra weku mamhoste û hogir bû. Herkes li gor wîni weku hev bûn. Bes rîka wîni li dijî axa û began, li dijî kolonyalist û zordaran bû. Hevalê aşîtxwazan, dostê gelên bindest bû.

Hostatiya Wîni di berhemên wî da:

Seyda Cigerxwîn weku hozanekî gelê mêtînge (kolonî) ramana xwe ya rêzanî (sîyasi) ji bo hîş-

yarbûyîna gelê xwe gelek baş bi kar anîye. Bi gotin û zimanekî xweş helbestên wîni ji aliyê pîr mirovan hatîye xwendin û xwîna dilê wana germ kirye. Ewin îro yên li doza Kurdistan dibin xwedî, ewin îro yên dibin cangorî, ewin îro yên tarîyê ronahî dikin.

Kîne ew?

Ezim ew Xaldêvê kevnar.

Ezim ew Mîtan, Nayrî û Sobar.

Ezim ew Lolo,

Kardox û Kudî

Ezim Mad (Med) û Goş

Horî û Gudî

Ez Kurmanc û Kelhor, Lor û Gor,

Ezim, ez Kurdîm li jêr û jor.

Çend hezar salin

Kurdîstana min

Perçe perçe ma

Bindestê dijmin.

Kîne em?

Ezim ev mîlet, ezim ejdehat.

Ji xewa dîlî şiyar bûm niha.

Dixwazim wek mêr,

Dixwazim wek şêr

Serê xwe hildim,

Çi ser bilindim.

Bijî Kurdistan,

Bimrî koledar!..

Li hevdû-hatinê gotinan da cîyê bêjeyên Seyda Cigerxwîn mirov bi hêsanî nikar cîyê wana biguhere. Dawîyê rêzan da dengê wana jî gelek li hev tîn û dengêkî xweşik jê derdikeve. Dema mirov van gotina ji dil û can da bixwîne mirov xwe weku leheng (Qehreman) dibîne.

Bes helbestên Cigerxwîn ne tenê li ser velat û lehengîyê ne. Li ser doza çîneyî (sinîfî), li ser doza navnetewî (enternasyonalî) jî hene. Helbestê wîni bi navê "Mihracana Berlînê" da ji bo xortên hemû dinê wîlo bang dike:

Herin mihrecan, mihrecana xweş,

Destê hev bigrin civan û keleş,

Hîndî û Çînî, Erebb û Hebeş,

Hemî bibin yek çî gewr û çî reş,

Zorkar nehiştin em jî bêne, heval

Bibênin carek wan rûyên delal.

Li ser ew helbestê li jor Seyda ji min ra wîlo çend gotin kirin. "Min jî dixwest ku biçim Berlînê. Ji bo çûyîna min hemû kar pêkhatin. Di rojên dawî da zorkaran nehiştin ku ez biçim. Sedem çî ye? Min ji wan pîrsî qet tu tişt jî negotin. Lê belê bes min dizanî ku ez Kurdîm û sedema herî mezin jî ew bû."

Di Helbestên Cigerxwîn da Doza Çîneyî û Civakî:

Her çîx Cigerxwîn di nav civatek feodal da jîyayê û perwerdeyek olî (dîni) dîtîye jî di bin bandora wan da hindik maye. Di destpêkê da heya dawî li dijî hemû şopên (rêçên) kevnepereşt rawistîye û şerê xwe herweha berdeham kirye. Di navbeyna mêr û jinana da tu ferq nedîtîye, mêr û jin her wek hev dîtîye. Di jîyanek civakî hemdemî (nûjên-modern) da dewsa mêr û jinana jî hev naqetîne. Çi jin û çî mêr bin, xwedî berpirsiyarek hevbeş û weku hev girîngtirin. Di civatan da, di nav karûbaran da herdu hevdu temam dikin.

Seyda Cigerxwîn dibêje:

Şêr şêr e û

Çi jin e, çî mêr e...

Ew evîndarê Kurdistanek aza bû. Her weha ew evîndarê azadî, aşîfî û mirovîyê ye. Li gor wî rîya azadîyê rêyek dijwar e. Ew rîya wek darekê ye. Navê wê darê azadî ye. Ew dara jî li cîyê avê bi xwîne mezin dibe.

Şîr dibe bi xwîne dara serbestî,

Hedî naxwazin dîlî, bindestî,

Ne ol pereştî, ne êlperestî.

De rabe

Ser xwe

Kurê min

Rabe!..

Seyda li gel çîna karkeran refê xwe girtî bû. Karker û zahmetkêşên Kurdistanê ji bo wî beşek bûn ji çîna karker û zahmetkêşên hemû cîhanê.

Cigerxwîn gazî karkeran dikir û digot:

Ey karker û cotkar bes e, dem hatîye rabin!

Ta kengî emê karkerê axa û bega bin,

Ta kengî emê hestîyê ber lingê sega bin...

û berdeham dikir û digot:

Ey Karker bibin Yek!

Ev cîhan qada (keda) me ye,

Ev cîhan qada me ye,

Her divê bibne yek,

Wek bra bin wek bra.

Tev mirovin em bi carek

Gewr û sor û reş çî ye?

Cigerxwîn îro ji her roj girîngtir e ji bo gelê Kurd. Xwesteka dilê wî yekbûn, piştgîrî, hevkarîya gelê xwe pêwîste ku hemû Kurd em lê bibin xwedî û pêşda bibin ji bo rojên aza û şahî. Dîroka gelê Kurd îro rê nade şerên brakujî. Ji bo ku ev şerana yên alîkarîyê dijmin bikin. Pêwîste em dîroka (tarîxê) gelê Kurd bindest û tarî dawîya sedsala bîstan bi azadîyê ronahîxin. Bi mîranî û qehremanî destanên nû binivîsin. Rêya serketî û serxwebûnê rêya yekbûn û azadîyê ye. Ew rêya, rêya Cigerxwîn û niştîmanperwerên (welatparêz) Kurdistanê emrê xwe di wê rîyê da derbazkirin. Pêwîste ku şervanên Kurd xwesteka dilê cangorîyên xwe bi cîh bîne, ev xwesteka jî xwesteka dilê Cigerxwîn e.

Seyda Cigerxwîn pîr ji Kurdistan hezdikir.

Bi reng û xemilandina Wî, Wî welatê xwe aza dikir.

Li gor dîtîna Seyda, Kurdistan: "Kurdistan sertace Selhedîne Kurd e.

Enîya wê row e, di birca asma-nî da ye.

Her du birûyê wê mîna kevanê Rostemê Zal in.

Her du zulfên wê tîrên qehremanî ne.

Rûyên wê agirê Zerdest û Mazdek e.

Her du çavên wê mîna darê Hurmizê ne.

Her du lêvên wê mîna kitêbê Hecî Qadir in.

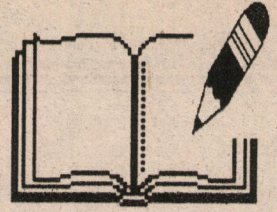
Zimanê wê mîna bendê Ehmedê Xanî ye.

Çena wê çîyayê Cudê ye.

Ew bûk e, bûkeke rû bi xêlî ye"

Ew e welatê Kurdan, ew e cîh û warê Merdan.

Dest bidin hevdu wênê xilas-kin ji bindestan. ■

DERSÊN ZMANÊ KURDÎ

- IX -

XWENDIN

Li gel me bû pênc deqîqe berê. Paşê bi ku de çû, çawa bû, kesî nizanibû. Winda bûbû. Mafyan cî ne ma ku lê ne pirsîn. Kesî tu serî jê demexist. Roja çara pey Elî hate mal. Bi rastî gava me ew li hem-ber xwe dît, em tev bi hev re ziwa bûn. Dê jê pirsî:

- Tu li kêderê ma yî Hesen lawo?
- Daye qet ne pirs e.

Bav ketê navê: Ma hewceyî pirsê dike? Hema çav pê xe, tê zanibî ku li kêderê bûye. Hesen diza-nibû diya wî bêtirîn di degelîyê de ye, bersiv dayê:

-Gava ku ez ji hundirî derket im, sê kesan da pey min. Ez ketim şikê, lê belê min dê çî bikirana. Qederkî li dû min hatin. Mebesta min ku ez xwe bavêjim çayxanê. Ez rawêj dikim ku bi mebesta min deranîn. Yek ji wan ket pêş min ango pêşî li min birî. Li kuçeka tenha ez girtim. Min birin qereqolê. Sê şev û sê roja yek pîrsek ji min kirin: "Pismamê te li kêderê ye, haya me jê he ye ku tu zanî?" Bersiv-a min jî yek bû: "Ez bi xwe nizanîm, wekî ku hûn di bêjin em di zanin li kêderê ye, herin bigrin!" Ji bersiv-a min pir diqehirîn, ji bo vê yekê jî ez pir êşandim. Tu tiştêk bi ser nexistin ya paşî jî min ber-dan. Histêrên çavên xwe paqij bike eve ez li mal im. Bav dîsa ket navê: Cî ne ma ku em lê negerîn û pîrsa te jê nekîr. Berî gişkan jî em çûn qereqolê. Weke her gav ji me re gotin: "Bi vî navî kes nîne li vir!"

Bi hatina Hesen re der û cîran tev hêwirîn. Ji pîrsan, Hesen adetî gêj bû. Brayê Hesen têkilî: "Heva-lino, brano, hinckî rawestin, bila bîhna xwe bide." Digel vê gotinê her kes haşbû.

Dê xwarin anî ber Hesen. Li gor gotina wî sê roj in ku xwarin bi deva nebiye. Hesen sifre kişand ber xwe. Bi kevçiyên dawî re çavî wî çûn hev û du. Dê, bêdeng sifre rakir û ew tenê hiştin. Wer dix-wuya ku digel birçîbûnîye bê xwew bû jî...

DAÇEKAN (EDATLAR)

Kürtçedeki ad formlarını izah edebilmek için sekizinci dersimizde öncelikle edatlar konusuna geç-tik. Konu bütünlüğü bakımından bu dersimizde de edatları inceleyeceğiz.

Kaba bir genelleme ile Kürtçede, edatların iki grupta toplanabileceğini önceki dersimizde belirttik.

Kürtçede bi, di, li, ji gibi basit edatların yanında bileşik de olmayan, ancak basit edatlarla bileşik hale gelen kimi edatlar vardır. Bu edatları yalın ve bileşik halleriyle birlikte ele alacağız.

II- YALIN VE BİLEŞİK EDATLAR:

Kürtçe gramere "Yalın Edat" gibi bir kavram sokmak düşüncesinde değiliz. Bileşik edatlardan ayırdedilebilmeleri için açıklayıcı bir terim olarak düşünülmelidir bu kavram.

Bo, bê, dû, pey, gel, ber, nav, paş, pêş, ser, piştî, berî der, hema, nêzikî, tevî, heçî, xeynî, cem, gav, eve, seba, heya gibi edatlar bu türdendirler.

BÊ

Türkçedeki "sız" anlamındaki olumsuzluk ekinin karşılığını verir.

NİMUNE:

- Tu bê min çû yî : Sen bensiz gittin
- Welat bê daristan hiştin : Ülkeyi ormansız bıraktılar
- Ew bê dê û bav e : O anasız ve babasızdır

DİVÊK:

Watên hevokên jêr bi Kurdî binivîsîn:

- Sen bensiz kalacaksın :
- O kardeşsiz kaldı :

- Köy ormansız mı kalacak? :

BO:

"İçin" anlamındadır. Basit haliyle kullanıldığı gibi **ji** edatıyla bileşik halde de kullanılmaktadır.

NİMÛNE:

- Bo min : Benim için

- Ji bo min : Benim için

- Azadî ji bo me hemîyan divê : Özgürlük hepimiz için gereklidir.

DÎVÊK:

Watên hevokên jêr binivîsîn:

- Benim için gel :

- Ülke için bir şey yap :

- Sözlük için kelime topla :

- Okul için şehre git :

- Dergi için bir makale yaz :

BA

Bu edat Türkçede yan, yanında anlamına gelmektedir.

NİMÛNE:

- Hesen ba min e : Hasan yanımdadır

- Rizgar ba wê ye : Rizgar onun yanımdadır

- Leyla ba bavê xwe ye : Leyla babasının yanımdadır

Bu edat aynı anlama gelmek üzere **bal** şeklinde ve **li** edatıyla bileşik halde de kullanılmaktadır.

NİMÛNE:

Ew ba min e : O yanımdadır

Ew li ba min e : O yanımdadır

Ew bal min e : O yanımdadır

Ew li bal min e : O yanımdadır

DÎVÊK:

Li gor wan nimûnên jor, watên hevokên jêrîn bi Kurdî bi nivîsîn:

- Ali yanımdadır :

- Zinê okulun yanımdadır :

- O öğretmenin yanımdadır :

- Yanında kim var? :

- Seni yanımda görmeyeyim :

PEY

Türkçede arka, peş, arkasına, peşine takılmak gibi anlamlara gelmektedir.

NİMÛNE:

Ew pey min hat : O arkamdan geldi

Ew pey hev ketin : Onlar arka arkaya düştüler

Pêşmerge pey hev hatin gund : Peşmerge arka arkaya köye geldiler

Bu edat **li** ve **bi** basit edatlarıyla bileşik halde de kullanılmaktadır.

NİMÛNE:

Ew li pey min hat : O arkamdan geldi

Ew bi pey te ketibûn : Onlar peşine düşmüşlerdi

DÎVÊK:

Watên hevokên jêr bi Kurdî binivîsîn:

- Öğrenciler arka arkaya okula gittiler :

- O anasının peşine düşmüş :

- Ali peşinden geliyor :

- Arka arkaya mı geldiniz? :

DÛ

Bu edat arka, ard anlamlarına gelmektedir.

NİMÛNE:

Ew dû min dihat : O ardımdan (arkamdan) geliyordu

Ew dû min ma : O ardımda (arkamda) kaldı

Bu edat **da li** ve **bi** basit edatlarıyla bileşik halde kullanılabilir.

NİMÛNE:

Ez li dû te diçûm : Ben ardından (arkandan) gidiyordum

Ew bi dû te ketibû : O ardına (arkana-peşine) düşmüştü.

DÎVÊK:

Watên hovokên jêr bi Kurdî binivîsîn:

- Ali ardında kaldı :
- Ayşe arkadaşlarının ardında kaldı :
- Sen ardında kaldın :
- O kimin ardından geliyor? :
- Onun ardında kim var? :

GEL:

İle, birlikte anlamında olup **-le, -la** eklerini de temin eder.

NİMÛNE:

Ew **gel** min hat : O **benimle** (birlikte) geldi

Elî, **gel** Hesên tê : Ali Hasan'la (ile) birlikte geliyor

Bu edat **li** ve **di** basit edatlarıyla bileşik halde kullanılabilir.

NİMÛNE:

Ew **li gel** te tê : O seninle birlikte geliyor

Digel vê yekê : Bununla birlikte

DİVÊK:

O seninle geldi :

O onunla gitti :

Bununla birlikte o iyidir :

Sen de bizimle birlikte gel :

BER

Bu edat **ön, önu** anlamına gelmektedir.

NİMÛNE:

Nan deyne **ber** : Öüne ekmek koy

Ber te : **Önün**

Dijmin **ber** me revîya: Düşman **önümüzden** kaçtı

Ew ketin **ber** me : Onlar **önümüze** düştüler

Bu edat **li, ji** basit edatlarıyla bileşik halde kullanılmaktadır.

NİMÛNE:

Nan **li ber** me ye: Ekmek **önümüzdedir**

Xwarin **ji ber** me ma : Yemek **önümüzden** arttı

DİVÊK:

Watên hevokên jêr bi Kurdî binivîsîn:

Onun önünde :

Hasan önünde durdu :

O önünden kaçtı :

Önünü görmüyor musun? :

Önümüzden yemek arttı mı? :

NAV

Bu edat **ara, içi** gibi anlamlara gelmektedir

NİMÛNE:

Nav me baş e : **Aramız** iyidir

Dijmin **nav** me ye: Düşman **aramızdadır**

Bu edat **bi, li, ji** basit edatlarıyla bileşik hale getirilebilir.

NİMÛNE:

Ez **bi nav** wan ketim : Ben (girişmek anlamında) **içlerine** girdim

Ez **li nav** wan gerîyam : Ben **aralarında** dolaştım

Ez **ji nav** gund hatim : Ben köyün **içinden** geldi

DİVÊK:

Hevokên jêrîn bi Kurdî binivîsîn:

Aranız iyi midir? :

Ali aramızdadır :

Ben içlerine düştüm :

Ben şehrin içinde oturuyorum :

Kimlerin arasından geldin? :

PAŞ

Geri, arka anlamına gelmektedir.

NİMÛNE:

Tu paş wî hafî : Sen onun **arkasından** - ondan sonra- geldin

Dijmin paş me ye : Düşman arkamızdadır
Ew pir paş ma ye : O çok geride (arkada) kalmış
Bu edat li, ji basit edatlarıyla bileşik hale getirilebilir.

NİMÛNE:

Li paş te çi he ye? : Arkanda ne var?
Elî ji paş Hesên peya bû : Ali Hasan'ın arkasından indi

DÎVÊK:

Hevokên jêr bi Kurdî bi nivîsîn:
Arkalarında ne var? :
Sen geri mi kaldın? :
Her şey geride kaldı :
Biri arkadadır :
Arkada bir şey görünmüyor :

PÊŞ

Bu edat ön, önü, ileri gibi anlamlara gelmektedir. Li, bi, ji gibi basit edatlarla bileşik hal de alabilmektedir.

NİMÛNE:

Herin pêş : İlerleyin Pêş de : İleri
Pêş me tarî ye : Önümüz karanlıktır
Neçin pêş : İleri -ileriye- gitmeyin
Ez li pêş im : Öndeyim
Ez bi pêş ketim : Ben öne düştüm -geçtim-
Tu ji pêş wî pekiyayî : Sen onun önünden fırladın

DÎVÊK:

İlerlemeyin :
Sen önde misin? :
Ben önlerinden geldim :
Sen öne düş :
Önde olmak iyidir :

FERHENGOK :

Kes : Kişi
Winda bûn : Kaybolmak
Malî : Ev halkı
Serî jê derxistin : Haber almak
Ziwa bûn : Kurumak
Hewceyî : İhtiyaç
Degelî : Merak
Şik : Kuşku
Qederekî : Bir süre
Mebest : Niyet
Rawêj : Tahmin
Pismam : Amcaoğlu
Wekî : Madem
Qehirîn : Kızmak, sinirlenmek
Histêr : Gözyaşı
Hêwirîn : Üşüşmek, toplaşmak
Têkilîn : Karışmak
Haşbûn : Susmak
Ferheng : Sözlük
Kovar : Dergi
Wate : Anlam, mana
Revîn : Kaçmak
Rûniştin : Oturmak, ikamet etmek
Tişt : Şey
Zewî : Tarla
Dirîreş : Böğürtlen
Xîç : Çakıl

Bilim Dilinde KÜRTLER ve KÜRDİSTAN

(Biyolojiden Resmi İdeolojiye Yanıt)

Edip Polat

ÖTEKİ YAYINEVİ
Ataç Sk. 72/1 Kızılay - Ankara

Tel: 431 33 53

MERHABA

Saygı değer Newroz çalışanları, öncelikle titiz ve nitelikli çalışanlardan dolayı sizleri candan kutlar, emeği-emekçiyi ve insan haklarını vazgeçilmez değer olarak kavrayan anlayışınıza içtenlikle katıldığımı belirtirim. Newroz'un her sayısını büyük bir beğeniyle ve benimseyerek okuyorum. Bundan dolayı sizlere teşekkürü bir borç biliyorum.

Ben size içinde yaşadığım küçük kitlenin, yani kendi köyümün bir sorununu aktarmak istiyorum. Köyümüze sık sık asker geliyor ve her gelişte en az üçgün gibi bir süre içinde köyde mevzilenerek duruyorlar. Onlar gittikten sonra, bir başka grup gelip aynı şekilde mevzileniyor. Sorunun püf noktası, TC'nin askerinin mevzilenme şekli. Köyümüz sık ormanlarla kaplı ve son derece taşlık bir coğrafik yapıya sahip. Yirmi kişinin, otuz kişinin değilde bir alayın mevzilenebileceği bir doğal yapısı var. Gözümünden kaçmayan ve garipsediğim olay şu; Bunca yer dururken T.C. askerinin gelip bahçe duvarlarını yıkıp mevzi yapması, halkın kış için kesip dizdiği odunu yerinden yıkıp mevzi olarak kullanması, buda yetmiyormuş gibi halkın yakacak ihtiyacından kendilerinin faydalanması... Altını çizerek belirtmem gereken diğer bir konuda, özellikle tuvaletlerin önünde mevzi almalarıdır. Bilindiği gibi köyde tuvalet evin içinde değil dışarıda olur. Dışarıda olan tuvaletler maalesef siyasi tutuklu gibi kuşatma altına alınıyor. Bu kadar anlayıştan yoksun "insanlar" yetiştiren TC, ya da insani değer yargılarından bihaber kişilerin yetiştirdiği (Askerlik ortamı için) ve TC'nin "saygıdeğer" subaylarına yazıklar olsun demekle yetiniyorum. Halkın en zaruri ihtiyacının elinden alınmasına göz yumacak kadar basit ve boş insanların yaptırdığı başka türlü de olamaz. Her zaman, demokrat, çağdaş, vatansever ve milliyetçi duygularla yoğunlaşmış laik insan olarak övünürler sözde. Özde ise bu kavramlardan yoksun, toplumdaki izole edilmiş çıkarıcı insanlardır. Laiklikten bahseden bu insanlar evimizde oturup, sadece alevi inancılı olduğumuz için dil uzatıp tahrik etmeye çalışıyorlar. Acaba bu zihniyetlere sahip kişiler bir kitlenin kişisel hak ve hürriyetlerini zedelemiyor mu? Türkiye'de yaşayan bir yabancıya en gü-

zel olanakları tanıyıp A.E.T. ye sempatik görünmeye çalışan TC, acaba alevi ve Kürt olduğumuz için bize neden allerji olmakta? Asırlardan beri ülkemizde milyonlarca insanımız alevi inancılı olduğu ve Kürt kökenli olduğu için demokratik ve siyasal olarak horlanmış, kimine göre dağlı Türk, kimine göre Oğuz Boylarından gelip Kürtçe konuşan Türk, bize göre ise özbeöz Kürt olan bu insanlar kaderleriyle başbaşa bırakılmışlardır. Fakat günümüzde köklü değişikliklere sahne olan Ortadoğu'da bu halkın uyanışına hor gözle bakılmaması gerektiğini düşünüyorum. Ve şuna inanıyorum ki, her insan dili ne olursa olsun, insanca yaşamaya, insanca muamele görmeye layıktır. Bizler toplumsal değerlerimize sahip çıktık ve çıkacağız. Bu değerlerden bizi vazgeçirmeye kimsenin gücü yetmeyecektir.

Beser Uçar
Tunceli

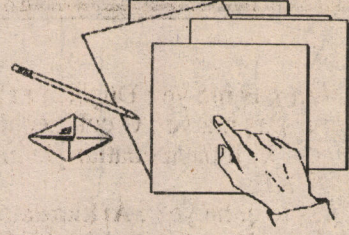
İSVİÇRE'DE KAYNAŞMA PİKİNİĞİ

İsviçre'de göçmen olarak yaşayan KKP ve NEWROZ taraftarları 18 Temmuz 1992 tarihinde İsviçre'nin Zürih kentinde hep birlikte bir piknik düzenlediler.

Piknik İsviçre'de bulunan KKP ve NEWROZ taraftarlarının etkin katılımlarıyla coşkulu bir şekilde başlayarak aynı coşku ve tempoyla devam etti ve bitti.

"Her şeyden önce yabancı bir ülkede yaşamamanın bizlere sunduğu çeşitli zorlukların bilincinde olduğumuzu gözdardı etmeksizin, aynı zamanda kendi ülkemizdeki ulusal ve toplumsal sorunlara karşı duyarlı olduğumuzu bu ve buna benzer çeşitli etkinliklerle bulduğumuz yerlerde özveriyle çalışarak bu sorunlara karşı kendi gücümüz dahilinde sessiz kalmadığımızı ve kalmayacağımızı belirtmek isteriz" düşünceleri dile getirildi.

Bu etkinlikte temel amaç olarak, KKP ve NEWROZ taraftarlarının kaynaşması, tartışması, tanışması ve eğlenmesini sağlayarak, pikniğe katılanların sosyal, siyasal ve kültürel olarak görüş alışverişinde bulunmaları ve daha da önemlisi kolektivizmin yararlarının daha iyi anlaşılmasını sağlamaktı. Etkinlik, sağlıklı ve olumlu bir tarzda hayata geçerek,

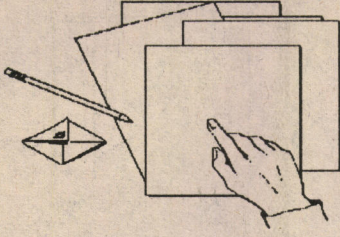

gereken verimliliği sağladı. Çeşitli konular üzerinde gruplar halinde tartışmalar, sohbetler, saz çalarak Kürt ve Türk müziği eşliğinde halay çekmeler, koro halinde söylenen türküler ve devrimci marşlar ile, ateşin yükselen alevleri arasında sarı-kırmızı-yeşil renklerin verdiği heyecanla BIJ KÜRDIŞTAN, BIJ NEWROZ, BIJ KKP sloganlarının haykırılması pikniğe renk katan diğer bir coşkulu yandı. Ayrıca yapılan futbol maçı izleyenler tarafından yapılan tezahüratlarla şenlendirildi. Genel bilgi yarışması yapıldı. Yarışma sorularını hazırlayan arkadaş soruları dünya, İsviçre ve Kürdistan'la ilgili olarak üç ayrı kategoriye ayrılarak yarışmanın verimli geçmesini ve ilgiyle izlenmesini sağlamış oldu. Yarışmada birinci ve ikinci olanlara birer kitap hediye edildi. İsviçre bölümüne ait soruların cevapları özellikle ilgi uyandırdı. Bu soruların cevaplarından İsviçre'de ki her beş ailenin birisinde aile büyüklüğü tarafından küçük kız çocuklarına tecavüz edildiğini öğrendiğimiz gibi; bazı insanların hayat kadınlarının çalıştırıldığı yerlere giderek, yüklü para karşılığında kendisini kırbaçlama, sigara söndürme, askıya alma ve dayak gibi işkenceleri yaptıklarını da öğrenmiş olduk.

Kapitalist sömürünün had safhaya çıktığı ülkemizde insani değerlere sahip çıkmak ve bu anlamda halkımızın en doğal hakkı olan ulusal toplumsal örgürlük kavgasını sosyalizm ile taçlandırmak devrimci demokrat, komünist güçlerin örgütlü yapılarının öncülüğünde olacaktır. Uluslararası emperyalizm ve onun yedeğindeki TC'nin halkımız üzerinde uyguladığı vahşetin sona erdirilmesi, yığınların zorlu kavgaları sonucu halkımızın bağımsızlık ve sosyalizm idealinin gerçekleşeceği gün mutlaka gelecektir" yönlü konuşmalar geziyi daha da anlamlı yaptı. Gezi boyunca, geziye katılanlar;

- Biji Kürdistan a Azad û Demokratîk!
- Biji Sosyalizm!
- Bimre kapitalizm! gibi sloganları haykırdılar.

Hurşit Kaşıkırmaz/ İsviçre

Merhaba Newroz,

Dünyadaki hızlı değişim, dünyada olduğu gibi Türkiye'de ve Kürdistan'da da insanlar üzerinde bir inançsızlığa yol açtı.

Buna rağmen yılmadan mücadele bayrağını daha yükseklerde dalgalandırmak için çalışan tüm Newroz çalışanlarına merhaba...

Bizler Gaziantep'te trikotaj işçileri olarak var olan sorunlarımızı Newroz aracılığı ile dile getirmek istedik. Türkiye ve Kürdistan'da işçi sınıfı üzerindeki var olan baskı ve zulüm 12 Eylül askeri faşist diktatörlüğü ile daha da artmış ve işçi sınıfının var olan sendikaları ve dernekleri de kapatılmış ve yöneticileri 12 Eylül cuntası tarafından tutuklanmış, işkencelere tabi tutulmuş ve öldürülmüşlerdir. 12 Eylül işçi sınıfı üzerinde bir korku yaratmış ve bu tahribat hâla devam etmektedir.

Gaziantep trikotaj işçileri olarak bizler de bunlardan nasibimizi aldık. Trikotaj işçileri olarak 1988'den beri dernek kurma girişiminde bulunmamıza rağmen buna bir türlü izin verilmemekte. Dernek kurma çalışmasına katılan arkadaşlara sopa gösterilmekte. İşçiler yıldırılmaya çalışılmakta.

Trikotaj işçileri olarak elbette yılmayacağız ve mücadelemiz devam edecektir.

Trikotaj işçileri nasıl şartlarda çalışıyor? Hergün 12 saat boyunca çalışıyor ve aylık ücreti ise:

Birinci sınıf kalifiye işçi için 1.200.000

İkinci sınıf kalifiye işçi için 1.000.000

Çırak için ise 600.000 TL ödeniyor.

Bu gülünç rakamlara rağmen hiç bir sosyal haktan faydalanılmıyor. Sendika yok, demek yok, senelik izin yok, sigorta yok, ikramiye yok... üstüne üstlük iş garantisi de yoktur... Yani bir işçi kaç sene çalışırsa çalışsın işveren tarafından çok rahat işten atılabiliyor. Hiç bir yasa da bizden yana değil. Çünkü Trikotaj, Esnaf ve Çorapçılar Derneğinin yılda bir çıkarmış olduğu liste vardır. Bu liste de, Trikotaj da çalışan öğrenci ve çıraklar listesi

Okurlardan

verilir. Öğrenci olarak göstermiş olduğu 40,30,20,15 yaş civarında işçilerdir. Çıkan bu listeden, patronlar toplanarak isimleri işe alacaklarına karar verirler.

Her sene toplantıya katılma talebinde bulunuyoruz. Ama toplantıya bizleri almıyorlar. Zaten katılan arkadaşlara iş vermezler veya şikayet edilir. Ve malum olarak gönderilecek yerler bellidir. Karakollar ...

Ama bunlara rağmen Trikotaj işçileri olarak yılmayacağız ve mücadelede de kararlıyız. Mücadelemiz devam edecektir.

Gaziantep Trikotaj işçileri olarak İstanbul ve İzmir'de bulunan Trikotaj işçilerini mücadele içerisinde görmek istiyoruz.

"Yaşasın İşçilerin Mücadele Birliği"

Gaziantep'ten bir grup Trikotaj işçisi

"ZULMÜ KINIYORUZ"

15-8-1992 Tatvan Özgür Halk Temsilcisi evinden bürosuna gelmiş ve bürosundan sivil polisler tarafından alınarak Tatvan emniyetine götürülmüştür. Emniyette 4 saat gibi bir süre kaldıktan sonra, bu 4 saat içinde gördüğü işkence yetmezmiş gibi daha sonra mülteci kampına götürülüp işkence ve baskıdan geçirilmiş ve öldü diye yol kenarına bırakılmıştır. Yoldan geçen bir taksi şoförü yolda yatan Özgür Halk Tatvan temsilcisi, Şehmuz GÜNÜÇ'e rastlamış ve onu alıp Tatvan Devlet Hastanesine getirmiştir. Şehmuz GÜNÜÇ Tatvan Devlet Hastanesi Doktoru Vedat GÜVENÇ tarafından 4 saat tedaviye tabi tutulduktan sonra kendine gelebilmiştir.

Yapılan şiddetli baskı ve işkence sonucu kaburga kemikleri kırılan ve ayrıca vücudunun değişik bölgelerinde yoğun işkence izleri mevcut olan Şehmuz GÜNÜÇ, mahallemizde dürüstlüğü ve doğruluğu ile tanınan bir kişiydi. Ş. GÜNÜÇ'e yapılan işkenceyi ve zulmü şiddetle protesto ediyor ve kınıyoruz.

Bahçelievler mahallesi sakinleri adına

Rezzan Azadar

Beytepe'de Faşist Uygulamalar

Beytepe Yurdunda, 8 Mayıs 1992 tarihinde faşistlerin saldırısı sonucu çıkan kavgada 29 sol görüşlü öğrenci gözaltına alındı. Gözaltına alınanlar altı gün boyunca insanlık dışı uygulamalara tabi tutuldu.

Beytepe Yurdunda kalan sol görüşlü öğrencilerden Yurt Yönetimince savunmaları istendi. Daha sonra ev adreslerine gönderilen savunma sonuçlarında "Yurt Yönetimi kararınca Yurttan atıldıkları" belirtiliyor. Bu kararlar, şu anda, 16 kişinin yurttan atıldığı kesinleşti.

Bu uygulama ile, Beytepe Yurdunda yükselen, gelişen devrimci harekete darbe vurmak, dağıtmak ve kalan diğer öğrencileri pasivize etmek amaçlanıyor. Ve Beytepe Öğrenci Yurdu tam anlamıyla faşistlerin yuvalandığı bir odak durumuna getirilmek iteniyor.

Her türlü anti-demokratik, faşist uygulamalara karşın amaçlanan gerçekleştirilemeyecek, yöneticiler yanıldıkların anlayacaklar. Bu uygulamalara bizleri yıldıramayacak, tersine, bizleri kamçılatacak ve daha güçlü olarak karşılamaya çıkacağız.

Beytepe Yurdundan Bir Yurtsever Ankara

BİR AÇIKLAMA

Newroz 8.sayı "Okulardan" sayfasında (62) yer alan "İnsanım Diyerlerin Dikkatine" başlıklı ve "Almanya'dan Bir Okur" imzalı, okur mektubunda sözü geçen Gaziantep Nizip Köşeler Köyünde bazı olayların olduğu belirtilmişti.

Ancak, sonradan edindiğimiz bilgilere göre Köşeler Köyünde, sözü edilen türden bir olayın olmadığı anlaşılmıştır.

Haberi yazan "okurun" kimi şahsi çıkarları için böylesi bir düzmece yazdığını ve Newroz'u buna alet etme emellerinin bulunduğunu belirtiriz.

Newroz

ÇAĞDAŞ KÜRT HALK MÜZİĞİNDEN SEÇKİN BİR ÖRNEK : KOMA AMED VE "KULİLKA AZADÎ" (ÖZGÜRLÜK GÜLÜ)

1. Rindê
2. Oza Halepçê
3. Memyano
4. Çaw Bella
5. Havar Lê
6. Têll Têll
7. Beri Hertışt

YENİ DÜNYA PLAK
KULİLKA AZADÎ • KOMA AMED

KOMA AMED

YAPIM: YENİ DÜNYA PLAK
Bağmusaşip Sk. No: 1006 Çarşabağ - İST.
DAĞITIM: SES PLAK KASET YAPIM DAĞITIM
İMC. 6410 Unkapanı - İST.
Tel: (0)212 52 61 Fax: (0)513 50 87

1. Lê Lê Kine
2. Destan
3. Seyran
4. Baranê
5. Lê Kejê
6. Kulilka Azadî

RAKS
SUPER
STEREO

Yeni Dünya Plak tarafından yayımlanan KOMA AMED'in, adını Muzaffer İlhan Erdost'un dizelerinin Kürtçe çevirisinden bestelenen şarkısından alan ilk kasetleri "Kulilka Azadî" (Özgürlük Gülü) çıktı. Çağdaş Kürt Halk Müziğinin seçkin bir örneği olarak ilgi ve beğeniyle dinleniyor.

Kürt halkının ulusal ve toplumsal mücadelesinde, müziğin de önemli bir yeri ve değeri olduğuna inanan grup, Kürt halk ezgilerini çağdaş bir müzik anlayışı ve yorumla sunuyorlar.

Diğer ülke halklarının evrenselleşmiş müziklerini de, Kürt halkına Kürtçe olarak sunmayı ve kazandırmayı da müzik çalışmalarının bir parçası olarak görüyorlar. Bu anlayışla Kürtçeye çevirdikleri, ünlü İtalyan Halk

Ezgisi şimdilerde çeşitli sanatçıların ve grupların seslendirdiği, coşkuyla dinlenen "Çav Bella" bunların ilk örneği.

Halkların kardeşliğine büyük değer veren Koma Amed, özgürlük gülleri nerede açarsa açsın, onların yanında yer almaktadır. İşte kasede de adını veren "Özgürlük Gülü", böyle bir anlayışla bestelenmiştir. Eylül'ün karanlık günlerinde dövülerek öldürülen yayıncı İLHAN ERDOST için yakılmış, sevgi dolu bir ağıttır, "Özgürlük Gülü". Muzaffer İlhan Erdost'un "İlhan Türküsü" isimli şiirinden alınan mısraları Kürtçeye çevirerek besteleyip söylerken; artık yalnız İlhan'a değil, dünyadaki bütün İlhan'lara seslenmektedirler.

Ulusal kültürün oluşturulması yolundaki çabalarını müzik alanında sürdürürken türkülerin özüne sadık kalınarak derlenmesi yanında, Kurmanci lehçesiyle beraber diğer lehçelerin kullanılmasını da gözetmektedirler. Bu kasetlerinde de, geleneksel bir türkü olan "Seyran"ı Soranî lehçesiyle seslendirmektedirler.

G. Hevî ve M.Şingal'ın solist olarak görev yaptıkları toplulukta, değişik enstrümanlarla F.Hevra, R.Zirav, A.Siyabend, M.Kart ile S.Berîtan yer almaktadır. Yapımını Yeni Dünya Plak, dağıtımını ise Ses Plak'ın üstlendiği Koma Amed'in ilk kasedi "Kulilka Azadî" de yeralan şarkıları dinlemek insana farklı bir haz vermekte...

